

Пол Флинт

НОМА БА ЭФСҮСИЁН

Курси Аммоус

МУҚАДДИМА

Мо шодем, ки шумо ба омӯзиши Навиштаҳои Пок шавқ доред. Мо – мактаби ғоибонаи библиявии “Аммоус” мебошем, ки дар назди коллеҷи библиявии “Аммоус” амал мекунад. Курсҳои ғоибонаи библиявии мо муқаддимаи хубе ба Навиштаҳои Пок буда, шуморо қадам ба қадам дар тӯли тамоми роҳи дарки ҳақиқатҳои бузурги он ҳамроҳӣ хоҳанд кард.

Мо ба шумо қариб 20 китоб барои омӯзиши Навиштаҳои Пок пешниҳод мекунем, ки ҳақиқатҳои муҳимтарини Навиштаҳои Пок, китобҳои Паймони Навин ва дигар мавзӯҳоро баррасӣ мекунанд.

Мақсади мо ба шумо ёрӣ додан аст, то дар ҳаёти худ ба чунон ҳудуде расед, ки ба воситаи муносибатҳои наҷотбахш бо Исои Масеҳ барои ҷалолӣ Худо зистанро сар кунед. Ҳеч кас набояд худро модарзод ноком ҳис кунад: мо барои пирӯзӣ зода шудаем. Пас, аз чӣ бояд сар кунем? Касе инро чунин баён намудааст: “Аз пайраҳаҳои торики гуноҳ роҳи бозгашт ба Худо ҳаст. Дари кушода ҳаст, то ки ту даромада тавонӣ. Дар назди салиби Ҷолҷолто ту бунёди ибтидои нави худро мегузорӣ, ҳангоме чун гуноҳкор назди Исо меой”.

Корҳои шуморо аз рӯи яке аз мавзӯҳои пешниҳодшуда тафтиш карда, мо ба шумо шаҳодатномае мефиристам, ки оиди хатми ин курс гувоҳӣ медиҳад (ба шарте ки на камтар аз 60% ҷавобҳоятон дуруст бошанд), ва низ маводи курси ояндаро равона мекунем.

Ҳангоме шумо 12 курси аввали барномаро бо муваффақият меомӯzed, ба шумо диплом дода мешавад. Ба шумо маслиҳат медиҳем, ки ҳам ин шаҳодатномаҳо ва диплом, ҳам тамоми китобҳоро нигоҳ доред, чунки дар оянда барои такрор кардан даркор шуда метавонанд.

ОМӢЗИШРО ЧӢ ГУНА БОЯД ТАШКИЛ НАМУД

Дар дуо ба Худо мурочиат кунед, то дилатон ба фаҳмидани он ҳақиқатҳое ки Ӣ шуморо ба воситаи Сухани Худ таълим хоҳад дод, кушода шавад.

Ҳангоми омӯзиши ҳама гуна курси ғоибона шумо мустақилона кор мекунед, чунки омӯзиш ҳамеша кор дар алоҳидагӣ

аст. Бинобар ин аз худ аввал қарор диҳед, ки агар на он қадар хоҳед ҳам, курсро аз аввал то охир гузаред. Бисёр касон маҳз дар натиҷаи омӯзиши хонагии Навиштаҳои Пок ба Худо беҳтар хизмат мекардагӣ шуданд,

Маълумоти умумӣ

Ҳар як дарс якчанд саҳифа маводи таълимӣ ва маҷмӯи саволҳои имтиҳониро дар бар мегирад. Вазифаи шумо аз он иборат аст, ки маводи дарсро дар китоби дарсӣ бо диққат омӯzed, матни мувофиқи Навиштаҳои Покро хонед, ва баъд кӯшиш кунед, ки ба саволҳои дафтари имтиҳонӣ ҷавоб диҳед.

Ҳамаи дарсҳоро омӯхта ва ҳамаи вазифаҳоро дар дафтари имтиҳонӣ иҷро намуда, онро барои тафтиш фиристед. Дар ҷавоб ба шумо маводи имтиҳонии аз тарафи дастурдиҳандагон тафтишшуда бо мулоҳизаҳо ва нишондодҳои иловагӣ ки барои кори оянда ба шумо ёрӣ мерасонанд, фиристода мешаванд. Онҳоро бо диққат аз назар гузаронед ва ба ҷавобҳои он саволҳое ки бароятон душвор буданд, аҳамият диҳед. Имонӣ ҳосил кунед, ки ҳар як дарси курси гузаштaro фаҳмидед. Агар ҳанӯз ҳам саволҳо дошта бошед, ба дастурдиҳандаи худ дар ин бора нависед. Муҳим он аст, ки шумо тамоми маводи ин курсро то охир аз худ намоед.

Усулҳои омӯзиш

1. Ҷадвал тартиб диҳед

Барои бомуваффақият гузаштани тамоми курси ғоибона муайян кунед, ки дар як ҳафта чанд соат дарс меомӯzed. Мо бо исрор маслиҳат медиҳем, ки дар як ҳафта на камтар аз се соат бо омӯзиш машғул шавед.

Ба дарсҳо ҳар қадар бештар вақт ҷудо кунед, курс ҳамон қадар бароятон самараноктар хоҳад буд.

Ин ҷо чизи муҳимтарин мунтазамӣ аст. Дар байни дарсҳо танаффусҳои хеле калон накумед. Ва боз ҳам муҳимтар он аст, ки ҳеч як дарсро сарфи назар накумед! Ҳамин ки ягон дарсро ба рӯзи дигар гузоред ё сарфи назар кунед, ба он бозгаштан хеле душвор аст.

2. Хонед ва кӯшиш кунед, ки хондаатонро фаҳмед

Инак якчанд маслиҳатҳои содда, ки ба шумо даркор шуда метавонанд.

Аз дуо сар кунед ва аз Худо хоҳиш кунед, ки дилатонро барои қабули ҳақиқатҳои Сухани Ў, ки шуморо бо он хоҳад омӯзонд, кушояд (Забур 118:18). Ба омӯзиши курс сар карда, пеш аз ҳама мавзӯҳои дарсхоро дида бароед. Сипас, камаш ду бор, маводи дарсиро бо диққат хонед – бори якум барои тасаввуроти умумӣ пайдо намудан, ва баъд андешамандона, шитоб накарда бори дигар хонед. Ба порчаҳои Навишта диққати махсус диҳед. Хондан ва омӯхтани Сухани Худо худ аз худ хеле муҳим аст, хусусан чун қисми таркибии дарс.

Маводи дарсро хонда, дар ҳар банд (абзац) зери фикрҳо, калимаҳо ё ибораҳои асосӣ хат кашед. Ин лаҳзаҳои асосӣ одатан дар охири ҳар қисм чун хулосаҳо оварда шудаанд. Ба ин диққат диҳед. Дар ҳошияҳо ишораҳо кунед, онҳо ҳангоми аз нав хондани матн ёрдам медиҳанд. Маводи дарсро бо матни Навишта муқоиса кунед.

Дар матни дарс истилоҳҳои душвортар шарҳ дода шудаанд. Ғайр аз ин, калимаҳое вохӯрда метавонанд, ки шумо онҳоро тамоман намедонед. Дар ин маврид ягон луғатномаи хубро истифода баред.

3. Саъю кӯшиши намоед

Мувофиқи чадвали худ омӯзиши пайдарпайи маводро давом диҳед. Бигузур хатоҳоятон шуморо безобита нақунанд – муҳим он аст, ки аз онҳо дарси ибрат омӯzed. То кадом андоза аз худ шудани маводи омӯхтаатонро имтиҳон нишон медиҳад.

Истифодаи сарфакоронаи вақтро омӯzed. Онро барои хондан ва дар ёд нигоҳ доштани маводи таълимӣ дарег надоред, – охир, вақт беҳуда гузашта метавонист.

4. Ба даст овардани мақсади ниҳоиро мақсади худ қарор диҳед*

Ҳамчун донишҷӯи курсҳои ғоибонаи “Аммоус” шумо ба сафи бисёрмилиони одамоне дохил мешавед, ки худро ба омӯзиши хонагии Навиштаҳои Пок бахшидаанд. Барои бисёрии онҳо ин курсҳо роҳи хизмати чиддитарро барои Худо кушодаанд.

ОИДИ НОМА БА ЭФСҶСИЁН

* Ниҳои – ниҳоят (рус. конечный)

Дар байни ҳақиқатҳои Паймони Навин волотарин он ҳақиқатҳое мебошанд, ки ба мо дар Нома ба Эфсӯсиён кушода мешаванд. Мавзӯҳои нома – некӯаҳволӣ, ҳаёти масеҳӣ ва муборизаи масеҳиён аст. Ҳар рӯз бо душвориҳои зиёд рӯ ба рӯ шуда (дар хона, калисо, мағоза ва дигар ҷойҳо), мо дар худ барои паси сар кардани онҳо танҳо аз он ҷиҳат қувват пайдо мекунем, ки ин сатрҳоро хонда, ба қуллаҳои дурахшони рӯҳ боло равам. Ҳақиқати ба мо ошкоршуда бояд дар мо зинда шавад. Нома ба Эфсӯсиён чунин аст! Мо имонӣ дорем, ки дар натиҷаи омӯзиши ин китоб ҳаёти масеҳии шумо дигаргун хоҳад шуд.

ДАРСИ ЯКУМ

МУҚАДДИМА

АҲАМИЯТИ НОМА

Ч. Н. Дарбӣ рост гуфтааст, ки “Нома ба Эфсӯсиён” маҷмӯи дурахшонтарини баракатҳо ба ҳамаи интихобшудагони Худо аст, ки дар айни замон ба дили ҳар як имондор нигаронида шудааст, ва низ баёни андешаҳои Худо барои ҷалони Масеҳ аст” (*Synopsis, Vol. IV*). Тиссен бо ин розист: “Дар байни номаҳои Павлус аз Нома ба Эфсӯсиён дида волотар ва пурэхсостар номае нест” (*Introduction to the New Testament*).

Дар номаи фириста ҳақиқати бузургтарин оиди Калисо баён гардидааст, ки моро сӯи қуллаҳои ваҳй мебарад. Мавзӯи муҳимтарини нома *Калисо дар нақши фарогири худ* аст. Бар хилофи Номаи якум ба Қӯринтиён, ки он ҷо Калисо дар муҳити қору бори ҳаррӯза қаламдод шудааст, Нома ба Эфсӯсиён калисои заминиро аз назар намегузаронад, Калисо дар он бо тамоми пуррагиаш қаламдод шудааст. Агар дар Нома ба Қӯринтиён мо Қӯринт, ҷамъомади мустақили маҳаллиро баръало медеда бошем, дар Нома ба Эфсӯсиён ҳеҷ кадом калисои ба Павлус маълум аён нест. Он “дар осмонҳост” (калимаҳои асосии нома). Идеяҳои дар Нома ба Эфсӯсиён баёншуда моро беш аз номаҳои дигари фириста ба андешаҳои аз ҷовидонӣ бармеомадаи Худо ҷалб мекунанд ва ба дуродур, сӯи ояндаи ҷовидон мебаранд.

Дар айни замон дар нома хусусиятҳои калисои ҳамзамони Павлус, муносибатҳои имондорони яҳудӣ ва ғайрияҳудӣ, сарчашма ва амалияи қурбониҳо дар калисо, ва низ муборизаи рӯҳонии фарзандони Худо нишон дода шудааст.

МУАЛЛИФӢ ВА ТАЪРИХИ НАВИШТА ШУДАН

Муаллифи нома фириста Павлус аст (1:1 ва 3:1), ки ҳангоми навиштани он дар зиндон буд (3:1, 4:1, 6:20). Ин нома андаке бо нома ба Қӯлассиён шабоҳат дорад, бинобар ин мо хулоса мебарорем, ки он тахминан дар ҳамон вақт ва ҳамон ҷой, яъне дар Рум навишта шудааст. Таърихи навишта шудан тақрибан ба соли 60-уми милодӣ мансуб аст.

МУШКИЛОТИ МАТНШИНОСӢ

Агар нисбати Нома ба Ибриён оиди муаллифӣ мушкилии чиддӣ чой дошта бошад, дар мавриди Нома ба Эфсӯсиён мушкилии дигар ҳаст: нома ба кӣ навишта шудааст? Дар ду дастнависи муҳимтарин ва боэътибортарин суҳанони ояти якум – “дар Эфсӯс” нестанд. Ҳамин тариқ, Нома ба Эфсӯсиён дар байни ҳамаи номаҳои Павлус “бешахстарин” буда, ҳеч гуна салому паёми шахсӣ ба сокинон надорад. Аз ин фактҳо чунин бармеояд, ки шояд он ба якчанд суроғаҳо навишта шудааст ва Эфсӯс танҳо як нусхаи онро гирифтааст. Баъзе муҳаққиқони Навиштаҳои Пок бо ин розӣ нестанд. Бо вучуди ин, ҳар ду ақида далелҳои кофӣ доранд. Ба ғоидаи нуқтаи назари анъанавӣ гуфтан мумкин аст, ки дар ҳамаи дастнависҳои дигар (ғайр аз як дастнавис) калимаи Эфсӯс ҳаст. Аз боиси набудани шаҳодатҳои хилофи ин (ғайр аз гностики аздингашта Маркион), нома ҳамеша чун нома ба Эфсӯс ҳисобида мешуд. Дар ҷаҳони масеҳӣ машҳур будани ин шахр (Ваҳй 2:1-7) ва дар он ҷо муддати дароз зиста, хизмат кардани Павлус (Аъмол 19, 20:17-38) ба Эфсӯсиён навишта шудани номаи ӯро нисбатан имконпазир мегардонад. Аз афти қор, хусусияти ҳақиқате ки дар нома кушода мешавад, сабаби набудани номҳои касонеро, ки нома ба онҳо навишта шуда буд, мефаҳмонад, агарчи чунин ишораҳо на ҳамеша дар номаҳои Павлус вомехӯранд (1 ва 2Таслӯникиён ва Ғалотиён). Ҳамчунин, шояд номаи барои якчанд маҳал навишташуда дар аввал ба Эфсӯс фиристода шуда буд.

МАҚСАД ВА МАВЗӮЪ

Номаи Павлус ба Эфсӯсиён, бар хилофи аксар номаҳои дигараш, таассуроте ба амал намеоварад, ки он аз боиси зарурати навишта шуда бошад, масалан, мубориза бар зидди бидъат* (Нома ба Ғалотиён ва Нома ба Қӯлассиён). Навиштани он бо гирифтани мактуб ё сабабҳои дигар (Нома ба Румиён ё Нома ба Филемӯн) вобаста нест. Дар нома ҳақиқати бузургтарин оиди Калисо, Бадани Масеҳ, кушода мешавад: “пуррагии Пуркунандаи ҳама чиз”. Ин масъала хеле муфассал таҳқиқ карда мешавад. Дар нома ҳамчунин масъулияти ҳар як имондор барои рафтори худ эътироф карда мешавад, – “қадамгузорӣ”-и ҳаррӯза дар партави* ин ваҳйи олидараҷа. Мавзӯи нома даъвати осмонӣ, хусусиятҳои хоси Калисо

* бидъат – дар таълимоти динӣ навоарӣ дохил кардан

* нурпошӣ

ва “қадамгузорӣ”-и имондори алоҳида аст. Ибораи асосии “дар осмонҳо” дар 1:3,20; 2:6; 3:10; 6:12 (Навиштаҳои Пок) вомехӯрад.

Тавзеҳ

Ҳақиқатҳои дар Нома ба Эфсӯсиён баёншуда ҳамчунин дар 1Петрус ва Қӯлассиён дида мешаванд. Барои мисол оятҳои дар чадвали зерин ишорашударо муқоиса кунед:

Ба Эфсӯсиён	1Петрус	Ба Эфсӯсиён	Ба Қӯлассиён
1:3	1:3	1:1	1:2
1:4	1:2	1:3	1:3
1:20 ва давомаш	3:22	1:17	1:9
2:18	3:18	1:11	1:12
2:20	2:6	1:23	1:19
4:12	4:10	1:22,23	1:24
4:32	3:8	2:2	3:6
5:21	2:18;3:1	2:15	1:22
5:22	3:1,5	4:1	1:10
		4:13	2:2
		4:16	2:19
		5:22,25	3:18,19
		6:1,4	3:20,21
		6:5,9	3:22; 4:1

Мувофиқатҳо байни 1Петрус ва Эфсӯсиёнро пай бурдан на он қадар осон аст (чуноне ки дар Эфсӯсиён ва Қӯлассиён ҳаст), ва онҳо асосан на дар хусусиятҳои забонӣ, балки дар ҳуди ғоя (идея) мебошанд. Дар 1Петрус мо ғарибон ва мусофирон дар роҳ ба сӯи хона мебошем; дар Эфсӯсиён мо дар хона, “дар осмонҳо” ҳастем. Дар Қӯлассиён Масеҳ чун Сарвари Калисо тасвир ёфтааст, дар Эфсӯсиён бошад – Калисо чун бадани Масеҳ. Аз рӯи як ақидаи боэътибор, “аз 155 ояти Эфсӯсиён 78-тояш дар Қӯлассиён каму беш монандӣ доранд”. Мувофиқатҳо ҳамчунин байни Эфсӯсиён ва 1Қӯринтиён дида мешаванд. Айнан ҳаминро интизор будан меарзад, зеро дар ҳар ду нома мушқилооти Калисо муҳокима карда мешавад. Дар 1Қӯринтиён Калисо бо ҳал намудани муҳолифатҳои хонагӣ машғул аст ва мушқилоти он бо ҳудуди ҷамоат ва ҳамин рӯз маҳдуд мегардад. Дар Нома ба Эфсӯсиён мо майдони фаъолияти заминиро намебинем – ба мо Калисои комил “дар осмонҳо” тасвир карда мешавад. Он бо ҳеч гуна ташвишҳое ки дар 1Қӯринтиён дида

мешавнд, гаранбор нест. Дар ин китоб мо баъзе аз ин мувофиқатҳо ва тазодхоро* зикр мекунем.

СОХТИ НОМА*

I. ТАЪЛИМОТИ КАЛИСОӢ (бобҳои 1-3).

А. Дурудӯ саломҳо (1:1,2).

Б. Бунёд шудан ва ҷалоли Калисо (1:3-23).

1. Бунёд шудани Калисо (1:3-14).

2. Ҷалоли Калисо (1:15-23).

В. Табиат ва сохтмони Калисо (2:1-22).

1. Табиати Калисо – шахсиятноқ аст (2:1-10).

а) Ҳолати табиӣ одам (о. 1-3).

б) Дар файз будан (о. 4-10).

2. Сохтмони Калисо – коллективӣ (2:11-22).

а) Бегонагии пештара (о. 11,12).

б) Ягонагии ҳозира (о. 13-18).

в) Мақсади ниҳой (о. 19-22).

Г. Таъинот ва пуррагии Калисо (3:1-21).

1. Таъиноти Калисо (3:1-13).

2. Пуррагии Калисо (3:14-21).

II. ҲАӢТИ МАСЕӢИӢНА (4-6)

А. Даъвати масеӢиӢн (4:1-16).

1. Ягонагии Рӯҳ (о. 1-6).

2. Фарқияти аъзоӢн (7-16).

Б. Рафтори масеӢиӢна (4:17 – 6:9)

1. Рафтори шахсӣ (4:17-32).

а) Фарқияти принципҳои ҳаӢтӣ (17:24).

1) Одами “кӯҳна” (о. 17-19).

2) Одами “нав” (о. 20-24).

2. Рафтори ҷамъиятии масеӢиӢн (5:1-21).

а) Қадамгузорӣ дар муҳаббат (о. 1-5).

б) Қадамгузорӣ дар нур (о. 6-14).

в) Қадамгузорӣ дар ҳикмат (о. 15-21).

3. Рафтор дар оила ва дар хона (5:22-6:9).

а) Занҳо ва шавҳарон (5:22 – 33).

б) Фарзандон ва волидон (о. 6:1-4).

* тазодхоро – ҳодисаҳои зидди ҳам

* Аз рӯи китоби W. Graham Scroggie, *Know Your Bible* (London: Pickering & Inglis, 1940)

в) Хизматгорон ва соҳибон (6:5-9).

В. Муборизаи масеҳиён (6:10-20).

1. Чанговар (о. 10,11).
2. Муҳориба (о. 12).
3. Силоҳ (о. 13-20).

Ш. ХУЛОСА (6:21-24)

Тавсияҳо барои кори оянда

Симфонияро (оятёбро) истифода бурда, рӯйхати ҳамаи ишораҳоро дар Паймони Навин, ки ба шаҳри Эфсӯс дахл доранд, тартиб диҳед. Ин шаҳр дар давраи ташаккулёбии масеҳият чӣ аҳамият дошт? Чӣ қадар зикрҳо (номаҳо, хабарҳо), ғайр аз номаи мазкур, бевосита ё бавосита ба Эфсӯс дахл доранд?

2. Дар харитаи Навиштаҳои Пок шаҳрҳои Эфсӯс ва Қӯлассоро ёбед. Кӣ номаҳоро ба ин шаҳрҳо мерасонд? Чаро имконияте ҳаст, ки аз боиси ҷойгиршавии ҷуғрофӣ мактубу рисолаҳо ба Эфсӯс ва Қӯлассо дар ҳамон як маврид фиристода мешуданд?

Маводро омӯхта, ва саволҳои кори имтиҳони 1-ум ҷавоб диҳед.

ДАРСИ ДУЮМ

ТАЪСИСИ КАЛИСО

1:1-14

САЛОМИ ФИРИСТА (1:1-2)

1:1 Фириста Павлус худро ба таври одатӣ, чун дар 1 ва 2 Қӯринтиён, Қӯлассиён ва 2 Тимотиюс мешиносонад. Аз ҷониби Худо будани фиристагии “бо амри Худо”-ро Павлус дар номаҳо ба Румиён ва Ғалотиён васеъ истифода мебарад. Имондорони Эфсӯс, ба монанди имондорон дар Румиён, 1 ва 2 Қӯринтиён, Филиппиён ва Қӯлассиён, муқаддасон номида шудаанд. Бо ҷамоати имондорони Эфсӯс маҳдуд нашуда ва ҳамаи имондоронро дар назар дошта, Павлус онҳоро “амин” меномад, аммо ин эътибори

Эфсӯсиёнро, ки пештар “муқаддасон” номида шуда буданд, паст намекунад.

1:2 Муттаҳидшавӣ “дар Исои Масеҳ” (ояти 3) ба нома пуррагӣ мебахшад, дархости “файз ва осоиштагӣ бар шумо” – саломгӯии одатии Павлус аст. Дар нома ин аввалин аз байни дувозда зикри файз ва аввалин аз ҳафт зикри осоиштагист. Мо бояд ҳар рӯз, ҳар соат, ҳар дақиқа тару тоза будани ин дархостҳоро ҳис кунем. Файз на аз вазъияти атроф ва ҳиссиёти мо, балки танҳо аз Падар ва аз Худованд Исои Масеҳ бармеояд.

БАРАКАТДИҲИИ БУЗУРГ (1:3-14)

Павлус ин қисми назарраси номаро бо ситоиши пурэхсос, дуо дар шакли баракатдиҳӣ (бо 2 Қӯр. 1:3; 1Пет. 1:3 муқоиса кунед) сар мекунад. Ӯ бознаистода ва фикрро катъ накарда, онро дар тӯли ҳамаи дувозда оят давом медиҳад. Суханони “барои ҳамди чалоли Ӯ” ва “ба ҳамди чалоли Ӯ” ин порчаи матнро ба се қисм тақсим мекунанд.

1. Ҳамди Падар (1:3-6)

1:3 Дар ин қисм Падар ва нақшаҳои Ӯ хеле барҷаста тасвир ёфтаанд. Ниятҳои Худо, хости Ӯ сарчашмаест, ки аз он доимо баракатҳои Ӯ чорӣ мешаванд. Дар ин ҷо унвони пурраи Худо дар Паймони Навин оварда шудааст. Ӯ “Худо ва Падари Худованди мо Исои Масеҳ” аст. Дар Паймони Қуҳан Худо Худро “Худои Иброҳим” (Заб. 46:10), “Худои Яъқуб” (Заб. 45:8) меномид ва Худро дар наздикӣ бо ин одамон зоҳир менамуд. Акнун ҳамаи муносибатҳо бо Худо вобастаи Худованд Исои Масеҳ карда мешаванд.

Нома ба Эфсӯсиёнро Китоби Еҳушаъ ибни Нуни Паймони Навин меноманд, ва муқоисаи Еҳуш. 1:3 ва Эфс. 1:3 мефаҳмонад, ки чаро. Дар ояти аввалӣ ба исроилиён гуфта мешавад, ки Худо ба онҳо замин, ҷойи баракати заминиро пеш аз он ки ба он қадам гузоранд, медиҳад (дар нусхаи асли ибрӣ *дод*). Дар Эфсӯсиён ошкор мегардад, ки Худо моро бо ҳар гуна баракати рӯҳонӣ, хеле пештар аз он ки ягонтои онҳоро ба даст оварем, баракат додааст. Ин баракатҳо, бар хилофи ваъдаҳои заминӣ ба Исроил (Такрори Шариат 28:1-4), рӯҳонӣ мебошанд. Онҳо аз ваъдаҳои ба исроилиён додашуда волотар буда, ҷовидонанд (2Қӯр. 4:18). Баракатҳои Калисо бо “осмонҳо” вобастаанд ва онҳо дар Масеҳ мебошанд.

Ибораҳое ки ин суҳанонро дар бар мегиранд, дар нома асосӣ мебошанд.

Ба сегонаи оятҳои 3 – 6 диққат диҳед: “дар Масех” (ояти 3), “дар Ў” (ояти 4), “дар Махбуб” (ояти 6). Ҳамчунин сегонаи баракатхоро дар нома бубинед: “муборак аст”, “баракат”, “баракат додааст”. Мо дар нома на як сегонаро мебинем. Сегона чун “яғонагӣ, ё гурӯҳи мавҷудот ё ашӯҳои бо ягон хел муносибат зич вобаста” тавсиф дода мешавад.

1:4 Худо “моро интиҳоб намудааст”. Дар ҳама ҷои Навиштаҳои Пок ин ҳақиқат интиҳобшуда будан номида шудааст. Интиҳобшуда будан ғайзи соҳибхитиёронии Худост, ки бо таъиноти пешакии Ў вобаста аст (1Пет. 1:2), ки касеро аз байни насли башар интиҳоб мекунад. Шайтон ин ҳақиқатро таҳриф кард, то дар дили одамон ошуфтагиву изтиробро андозад. Худо инро ғош намуд – барои тасалло. Оё донишмандон он тасаллобахш нест, ки шумо пеш аз офариниши олам интиҳоб шудаед? Ҳеч як воқеа ин иродаи ҷовидониро вайрон карда наметавонад. Дар ин тасдиқот мазмуни ниҳонӣ ҳаст, дар ҳақиқати интиҳобшуда будани мо “умқиҳои Худо” дида мешаванд. Дар болои дари инҷилӣ (Юҳанно 10:9) даъвате насб шудааст: “Ташна бигузур биёяд” (Ваҳй 22:17; муқоиса кунед бо Юҳанно 6:37), аммо боре аз остонаи ҳамон дар гузашта, мо мебинем, ки “пеш аз офариниши олам интиҳоб шудаем”. Нақшаи аз ҷониби Худо интиҳоб шудани мо ба андозаи худӣ ғайт олидарача аст. Мо бояд дар назди Ў “дар ҳамаи рафтор муқаддас бошем (1Пет. 1:15.16). Калимаҳои “муқаддас ва беайб” ҳамчунин дар Эфсӯсии 5:27 ва Қўлассии 1:22 дида мешаванд. Калимаи “муқаддас” ҷиҳати мусбати меҳнати Худоро дар мо тавсиф медиҳад, “беайб” бошад – манфино. Бо вучуди ағзунии амалҳои гуноғкоронаи мо ва кўшишҳои бесамари наздикшавӣ ба муқаддасӣ, ноил шудан ба ин мақсади бузург дар ихтиёри Ўст. Калимаҳои “дар муҳаббат”, ки дар охири оят аст, аз афташ, бо ояти навбатӣ хубтар робита дорад.

1:5-6 Ду мавзӯи калони дигари ин қисми нома – таъиноти пешакӣ ва фарзандхондагӣ аст. Пешакӣ муайян кардан дар нома бо таъиноти пешакии Худо то замоне барои касе вобаста карда мешавад, ки Ў “пешакӣ шинохтааст”, ва бо ҳамин пешакӣ муайян кардааст, ки ба сурати Писараш монанд шаванд (Рум. 8:29,30). Ба як маъно аз ин ҷо интиҳобшуда будан бармеояд, чунки Худо онҳоеро, ки интиҳоб кард, пешакӣ таъин намудааст. “Фарзандхонд

кардан” маънои “ба оила чун фарзанд қабул кардан”-ро дорад. Тасаввуроти ҳозира оиди фарзандхондагӣ ба фаҳмиши мо оиди ин ҳақиқат равшанӣ меандозад. Дар Навиштаҳои Пок ин маънои мавқеи моро дар нақшаҳои Худо ифода мекунад; мо бояд фарзандоне бошем, ки тамоми афзалиятҳои дар назар доштаи ин истилохро доро мебошанд. Ин то андозае бо дарки кӯдак ё ғулом дар Ғалотиён 4:1-5 ихтилоф дорад.

Ифодаи маъмули “наҷотёфта бояд хизмат кунад” дар асл оиди он чи Худо барои мо дар назар дошт, тасаввуроти бад медиҳад. Ў моро на барои хизматгор кардан, балки барои фарзанд хондан раҳой дод. Дар масал оиди писари ноқобил падар бо хурсандӣ писари баргаштаашро қабул мекунад ва ўро хизматгор намекунад, агарчи писар бо он низ қаноатманд мебуд.

Ҳамин тариқ, Худо “моро баракат додааст” (о. 3), “баргузидааст” (4), “пешакӣ муайян намудааст” (5) ва “файз бахшидааст” (6).

2. ҲАМДУ САНОИ ПИСАР (1:7-12)

Мавзӯи ин қисм – Писар ва аз ҷониби Ў иҷро шудани нақшаҳои ҷовидони Падари Худ аст.

1:7-8 Суханони “бо хуни Ў фидия пайдо кардаем” фикреро дар бар мегиранд, ки барои раҳой муздери пардохт намудан даркор аст (Аъм. 20:28; 1Пет. 1:18,19). Ва ин на ҳамаи он чизҳое мебошанд, ки ба шарофати хуни Ў доро гаштаем (ниг. Румиён 3:24, 25; 5:9; Эфсӯсиён 2:13; Ваҳй 1:5; 12:11; Ибриён 9:12; 10:19). Суханони “омурзиши гуноҳҳо” табиати кафоратро муайян мекунад. Дар мавриди яқум мо озодии худро аз асорати шайтон ва асорати гуноҳ мебинем. Дар мавриди дуҷум ба сари мо фикр оиди кафорати Худо меояд, ки мо дар назди Ў қарздор мебошем. Кафоратро бо роҳи ҳила ба даст овардан мумкин аст, аммо қарзро аз рӯи росткорӣ пардохтан даркор аст. Мо гуфта метавонем: “Худо қонеъ гардидааст! Ман бахшида шудаам!” Рӯҳи Пок ин мавзӯи беохирро бо чунин дараҷаҳо тасвир менамояд: “сарвати файз” (1:7,18; 2:7; 3:8,16); “ба фаровонӣ” (1:8); “бузургии қудрат” (1:19); “муҳаббати аз идрок болотар” (3:19); “беандоза зиёдтар” (3:20).

1:9 Худо доимо дар фаъолият аст, хости Худро зоҳир менамояд ва, чуноне ки зарур меҳисобад, нақшаҳо мекашад. Ҳангоме мо ба истифодаи ҳамаи некӯкориҳои Худо сар мекунем, бояд фаромӯш накунем, ки Ў Ҳукмфармо, Худои Таоло мебошад.

Маҳз Ҷ қарорҳо қабул мекунад. Дар оятҳои 3-14 ба ифодаҳои диққат диҳед, ки ба ин ишора мекунад: “чалони Худ” – се бор, “иродаи Худ” – се бор, “пештар дар Ҷ барқарор намудааст”, “бар тибқи азми иродаи Худ ба амал меоварад” ва ғайра. Чӣ зарбае ба иззати нафси мо!

1:10 Суханони “муяссар гардидани* пуррагии замони” тамоми ҳаҷони махлуқотро, ки “зери сардории Масех” муттаҳид шудааст, дар пуррагии фарогир ба мо маълум месозад. На танҳо ворисони подшоҳии Исроил ва ғайрияхудиёни баракатёфтаи Паймони Куҳан, балки фарзандони Калисои Паймони Навин низ зери ҳокимияти олии Ҷ дар ин “пуррагии замони” муттаҳид мегарданд. Суханони “ҳама чизи осмонӣ ва заминӣ” ба мо ёдрас мекунад, ки осмонӣ дар Ҷ ҳамроҳи заминӣ муттаҳид мегардад. Бисёри ин воқеаҳо дар подшоҳии ҳазорсола воқеъ мешавад, аммо рафти пурраи воқеаҳо ҳовидониро интизор аст (Ваҳй 20; 1Қӯр. 15:24-28).*

1:11,12 Дар оятҳои 11 ва 12, имондорони яҳудио зикр намуда, Павлус усули қатъиро ба қор мебарад. Ба суханони “...ки пештар ба Масех умед бастаем” ва тазоди онҳо бо ояти 13 аҳамият диҳед, ки онҳо оиди ғайрияхудиён “шумо низ” гуфта шудааст. Ин масъала дар боби дуюм, дар оятҳои 11-18 муҳокима карда мешавад. Муттаҳидшавии яҳудиён ва ғайрияхудиён дар асоси муносибатҳои комилан нав – ҳамчунин яке аз мавзӯҳои ин нома аст.

Ва боз як мулоҳизаи кӯтоҳ – ояти 5-ум, ки суханони “бар тибқи салоҳиди иродаи Худ”, дар бобҳои 1 ва 2 фаҳмонда

* ба даст омадан.

* Август Ван Рин тахминан чунин мегӯяд: “Он чи мо вақт меномем, дар Навиштаҳои Пок ба якҷанд давраҳои чудогона ё низомҳо (dispensation) аз қабилҳои низомии қонун, файз, маҳкум кардан ва ғайра тақсим мешавад. Ҳақиқатан, калимаҳои “чо ба чо кардан”, “маъмуриятчиғӣ”, ё “идорақунӣ” (ваколат) сиёсат, усул ё воситаеро дар назар доранд, ки мудирӣ хочагӣ ба василаи он ҳамаи дорони соҳибашро чо ба чо мекунад. Ҳамин тариқ, дар маънои библиявӣ он усулро ё сиёсати умумиро ифода мекунад, ки Худо дар давраҳои гуногуни вақт бо одамон мегузарад. Худо барои дигаргун кардани аъмоли Худо лаҳзаҳои мувофиқро мебинад ва онро дар тамоми тӯли вақт борҳо дигаргун мекунад. Ҳамин тариқ, нақшаи Худо бо даврае ки ин нақша дар давоми он амал мекард, алоқаманд карда мешавад... Давраи ҳозираро, ки мо дар он зиндагӣ мекунем (аз салиб то омадани дуом), “ваколати файз” меноманд, чунки амалҳои Худо дар ин давра бо хухуроти файзи илоҳӣ тавсиф дода мешаванд. Истилоҳи “ваколати файз”-ро маҳдуд намуда, мо гуфта метавонем, ки он роҳбарист, ки Худо ба воситаи он бо қувваи Хушхабар яҳудиёну ғайрияхудиёно даъват менамояд, ки Калисо, Бадани Масехро ташкил диҳанд. Ҳанӯз то салиб, дар давоми 4000 сол аз замони Одам, якҷанд давраҳои таърихӣ иваз шудаанд. Ҳангоме ин замони гуногун роҳи худро тай мекунад, ҳама чиз дар Масех як мешавад, ҳам он чи дар осмонҳост, ҳам он чи дар замин аст. Ояти даҳум ҳамаи он чиро, ки дар гузашта воқеъ шудааст ва он чи дар оянда воқеъ хоҳад шуд, баррасӣ мекунад, то он рӯзе ки Худованд Исо қори идорақунии Худро бас мекунад”. (August Van Ryn, *Ephesians: The Glories of His Grace* [New York: Liiseaux Bros., 1946], pp. 24-26).

мешаванд; ояти 9-ум – “сирри иродаи Худ” – дар 3 – 4:16; ояти 11 – “бар тибқи азми иродаи худ” – дар 4:17 – 6.

3. Ҳамду сано ба Рӯҳи Пок (1:13-14)

1:13 Аҳамият диҳед, ки барои шахсе ки баҳри начот ба Масеҳ имон кардааст, байни умед ба \bar{U} ва мӯҳр гузошта шудан аз тарафи Рӯҳи Пок ваъдашуда ҷудоии замони нест. Хизмати \bar{U} , чуноне ки маълум мегардад, дугарафа аст. \bar{U} ҳам мӯҳр ва ҳам гарав аст. Мӯҳр чизест, ки барои тасдиқ ё имон кунондани ягон чизи ҳақиқӣ ва воқеӣ хизмат мекунад (Матто 27:62-66). Ч.И. Скоуфилд зикр мекунад: “Рӯҳи Пок Худ аз Худ Мӯҳр аст. Дар Навиштаҳо мӯҳр чунин маъноҳо дорад: 1) созиши анҷомёфта (Ирмиё 32:9,10; Юҳанно 17:4; 19:30), 2) ба мулк соҳиб шудан (Ирмиё 32:11-12; 2Тим. 2:19), 3) тасдиқ, кафолат, нишонаи ҳаққоният (Эстер 8:8; Дониёл 6:17; Эфсӯсийн 4:30)”.*

1:14 Рӯҳ ҳамчунин гарави мероси мост. “Махлуқот бо умед” кафорати оянда ва ниҳоиро интизор аст. Тафсири библиявиро оиди ин ҳақиқат дар Румиён 8:15-23 ёфтан мумкин аст.

ҶАМЪБАСТ

Қабули қарорҳо имтиёзи Худост. Нақшаҳо, андешаҳо, корҳои \bar{U} чун асосе зоҳир мегарданд, ки одам ва Калисо бар он қарордоранд. Масеҳ Ягона Касест, ки ҳама чиз дар \bar{U} ҷойгир мешавад ва иҷро мегардад. Мақсади олитарини нома – “ҳамду санои ҷалолӣ \bar{U} ” – водоркунандаи имонибахшест барои ҳама чизи дигар. Мавзӯҳои муҳимтарин аз назар гузаронда шудаанд: интиҳоб кардан, фарзанд хондан, пешакӣ муқаррар кардан, некӣ кардан, омурзиш, кафорат ва бо Рӯҳи Пок мӯҳр зада шудан.

Тавсияҳо оиди кори минбаъда

1. Дар ин порча кадом ишораҳо ба вақт ҳастанд?
2. Ваъдаҳои Рӯҳи Покро дар Паймони Куҳан дида бароед (Юил 2;3; Ишаё 63:10; Ҳизқиёл 11:24 ва ғайра) ва дар Паймони Навин (Юҳанно 14-16; Аъмол 1:8 ва ғайра).

Маводро омӯхта, ба саволҳои кори имтиҳони 2 ҷавоб диҳед.

* Навиштаҳои Поки Ч.И. Скоуфилд, тавзеҳи 1:13, саҳ. 1413.

ДАРСИ СЕЮМ

Чалоли Калисо

1:15-23

САБАБИ ДУО (1:15-16)

Ин яке аз ду дуои бузурги Павлус дар ин нома аст (муқоиса кунед 3:14-21). Он аз бузургии мавзӯъҳое ки ӯ дар оятҳои пешина тасвия намудааст, бармеояд.

1:15,16 Дар рафтори худ тахти роҳнамоии пандҳо ё намунаҳои Навиштаҳои Пок амал намудани имондорон хеле фоиданок аст, ва нома ба Эфсӯсиён барои ҳаёти дуоии мо ду намунаи олидараҷа медиҳад. Бисёр вақт мурочиатҳои мо ба Худо дар натиҷаи хоҳиши ба даст овардани некӯаҳволии моддӣ пайдо мешаванд. Дуоҳои Навиштаҳои Покро омӯzed ва кӯшиш кунед фаҳмед, ки онҳоро кадом ҳиссиёт ба миён овардаанд. Аз Худо хоҳиш намоед, то ба шумо қувват диҳад, ки ҳаётии дуоиятон ҳамин гуна некӯкорона бошад. Фириста на бори аввал, чуноне ки баъзе муҳаққиқон фикр мекунанд, балки дар давоми чор ё панҷ сол аз як нафар воизе ки муддатҳои охир дар Эфсӯс будааст, оиди имони эфсӯсиён бохабар мешавад. Устувории онҳо дар имон ва муҳаббат ба Худо шаҳодати он буданд, ки онҳо баракатҳои номбаркардаи Павлусро, ки доимо оиди онҳо дуо мекунад, гирифтаанд. Мо бисёр вақт мебинем, ки ӯ оиди яке аз имондорон ё оиди чамъомади онҳо дуо мекунад. Оё бисёр воқеъ мешавад, ки хабарҳои аз дур меомада моро ба дуо водор менамоянд?

ЧӢ ТАВР БОЯД ДУО КАРД? (1:17)

1:17 Дуои ин оят ба Худои Худованди мо Исои Масеҳ нигаронда шудааст; дар ин ҷо Павлус қисми дониши илоҳиро, ки дар ояти сеюм истифода шудааст, ба кор мебарад. Дар баробари бисёр ҳақиқатҳои дигар, дар дуо нишон дода шудааст, ки Худованди мо чун одам бо Худо чӣ муносибате дорад (1Қӯр. 11:3; 15:27). Дар Худо мо рӯҳи ҳикмат ва ваҳйро дар шинохтани Ӯ мечӯем. Ибораи “рӯҳи ҳикмат” ба мо он маъноеро ошкор менамояд, ки бисёр чиз бо омӯзиш ва кӯшиш фаҳмида мешавад, албатта, бо ёрии Рӯҳи Пок. Аммо дар ёд нигоҳ доред, ки “ибтидои ҳикмат тарси Худованд аст”. Хусусияти дигар “ваҳй” аст, ки камолоти рӯҳонӣ на танҳо ҳикмат ва кӯшиши одамист. Он бояд ба мо чун ваҳйи илоҳии ростӣ зоҳир шавад (1Қӯр. 2:10-12). Мо ваҳйи бузургро дар дуои муқаддимаӣ бе ёрии осмонӣ дарк карда наметавонем. Павлус оиди ин барои мо дуо мекунад. Сарчашмаи пайдоиши чунин суҳанон, ба монанди “ҳикмат”, “ваҳй”, “шинохтан” аз ҳамин ҷост.

ДУО ОИДИ РАВШАН ШУДАНИ ЧАШМОНИ ДИЛ (1:18-23)

1:18 Ба суханони “чашмони дили шумо” аҳамият диҳед. Дар ин ҷо сирри ҳақиқии равшаншавӣ дар корҳои Худо ошкор карда мешавад, ки на танҳо ба воситаи сар, яъне ақл, балки ҳамеша ба воситаи дил низ меояд. Бо Марям, ки назди пойҳои Ӯ нишаста буд (Луқа 10:38-42), ва бо Юҳанно, шогирди маҳбуб, ки ҳангоми ба фириस्ताгон расонда шудани асрори олитарини Писари Худо “бар сандуқи синаи Исо така мезад”, маҳз ҳамин тавр шуда буд.

1. Умеди Ӯ (1:18а)

Павлус дуо мекунад, то мо дарк карда тавонем, ки “умеди даъвати Ӯ аз ҷӣ иборат аст”. Дар ин ҷо ба ду ҷиҳат диққат додан даркор аст – амалҳои Худо дар Инҷил, ки мо бо ёрии он ба воситаи имон наҷот меёбем (Румиён 8:30), ва – чун натиҷа – умеди ки дар таҷрибаи ҳаётии мо асос ёфтааст. Умед – хусусият ё ҳолати ҷон аст, ки одам ҳис мекунад, аммо на Худо, агарчи онро ба мо маҳз Ӯ сокин мегардонад (Румиён 15:13). Дар ин ҷо ҷиҳати шахсиятии даъват аён карда шудааст. Дар миёни зикрҳои бисёри Паймони Навин оиди даъват ба инҳо диққат диҳед: “даъват аз арши аъло” (Филиппиён 3:14). “даъвати осмонӣ” (Ибриён 3:1) ва “даъвати муқаддас” (2 Тим. 1:9).

2. Мероси Ӯ (1:18б).

Сипас Павлус дуо мекунад, ки мо “сарвати ҷалоли мероси Ӯ барои муқаддасон”-ро дарк намуда тавонем. Ин ягона ишоратест дар Паймони Навин, ки он ҷо муқаддасон мероси Худо номида шудаанд (дар матни асли юнонӣ навишта шудааст: “сарвати ҷалоли мероси Ӯ дар муқаддасон). Дар ҷойҳои дигари Навиштаҳои Пок мо чун ворисон (Рум. 8:17; Тит. 3:7) зикр шудаем, ё дорои “мерос” (Эфс. 1:14), ё – ҷуноне ки дар Ваҳй 21:7 гуфта шудааст, – “ғолиб ворис хоҳад шуд”. Ҳақиқат дар он аст, ки Масеҳ мерос гирифтааст (Ибр. 1:14), аммо ба қадом маъно оиди Худо гуфтан мумкин аст, ки Ӯ мерос дорад, дар ҳоле ки Ӯ ҳамаи мавҷудотро офаридааст? Мероси Ӯ дар муқаддасон аст. Он дар қасонест, ки барои муқаддасӣ баргузида шудаанд (Эфс. 1:4). Ҳамин аст он ҷӣ Ӯ аз иҷрои вазифаи бузурге ки Худованди мо Исои Масеҳ дар салиб иҷро кард, ба даст овардааст. Пас, Павлус дуо мекунад, то мо дарк карда тавонем, ки Худо ба шарофати меросе ки дар мо дорад, то ҷӣ

андоза дар чалол сарватманд аст. Агар гӯем, ки салиби Масеҳ Худоро аз он ки офариниш, халқи Исроил ё шариат карда метавонистанд, хеле пурратар сарватманд кард, беэҳтиромӣ нахоҳад буд. Оё мо чамъомади имондоронро мушоҳида намуда, ба фикр афтодаем, ки аз онҳо чӣ зухуроти ачиби файз бармеояд? Тамоми маънои оят маҳз дар ҳамин аст. Павлус дуо мекунад, ки он ба мо низ фаҳмо шавад. Оё мо низ ба дарки ин ҳақиқат саъй менамоем?

3. Қудрати Ў(1:19-23)

1:19 Павлус дуо мекунад, то мо дарк карда тавонем, ки ”бузургии қудрати Ў дар мо чӣ гуна аз ҳад берун аст”. Ў меҳаҳад, ки мо на танҳо умедро (барои мо) ва сарвати чалол (барои Худо), балки бузургии қудрати Ўро низ дарк намоем (аз Худо ба мо ва барои мо).

1:20 Дар Паймони Куҳан гузаштан аз баҳри Қулзум (Сурх), алалхусус раҳиҳои пурра аз асорати мисриён, рамзи тавоноии Худо қаламдод шудааст. Дар Паймони Навин рамзи тавоноии қудрати Худо дар растохези Масеҳ аст. Тавоноии Худо ба таври беҳтарин на дар офаридани ҳама чизи намоёну нонамоён ва на дар дастгирии ин офариниш, балки дар барҳам задани марг зоҳир шудааст. Ин қудрати бузургеро металабад, ва растохези Масеҳ исботи беҳтарини тавоноии Худост. Ин тавоноии бузург ба мо, имондорон, равона карда шудааст. Ва ин ҷо на танҳо зухуроти тавоноист – ин тавоноӣ дар эҳтиёҷоти ҳаррӯзаи рӯҳониамон ба мо дастрас аст. Шарт ба даст овардани он имон аст. Он барои касонест, ки имон кардаанд. Он дар номаи Павлус мавзӯи асосӣ аст. Он дар Румиён ва Ғалотиён боз ҳам бештар зоҳир гардидааст, ки дар онҳо таълимот оиди росткорӣ ва наҷот ҳамаҷиҳата муҳокима карда мешавад. Имон дар ҳаёти ҳаррӯзаи масеҳӣ ба ҳамон андозае даркор аст, ки дар амали ибтидоии наҷотёбии мо даркор буд. Он калидест, ки ҳазинаҳои Худоро бароямон мекушояд.

1:21 Қудрати бузурги растохез боз дар он зоҳир мегардад, ки Масеҳ ба тарафи дасти ростии Худо шинонда шуда буд (ниг. Аъм. 7:55-56; Румиён 8:34; Қўлассиён 3:1; Ибриён 1:3). Ба осмон боло шудан иловаи зарурии растохез буд. Акнун дар он ҷо Одам дар қудрати олий ва чалоли Худ мебошад, одаме ки “болотар” аз ҳамаи подшоҳиҳост ва ҳама чиз пеши пойҳои Ў фуру ғалтидааст.

Ду хусусияти муҳим давраи файзро тавсиф медиҳанд. Яқум аз он иборат аст, ки ҳозир дар осмонҳо Одам ҳаст ва ӯ маро намояндагӣ мекунад. Ӯ дар ҳузури Худост, бинобар ин ман низ дар он ҷо ҳастам. Ӯ қабул шудааст, ва ман низ қабул шудаам. Ин қисмати он чизест, ки маънои “дар Масеҳ будан”-ро дорад. Факти дигари назаррас аз он иборат аст, ки шахсияти илоҳие дар замин сокин аст, ва ин Рӯҳи Пок аст (Эфсӯсиён 1:13-14). Ӯ дар ин ҷо, дар замин манфиатҳои Худоро назорат мекунад, ва аз ӯҳдаи вазифааш ба пуррагӣ мебарояд.

1:22 Аммо мо ҳанӯз ба нуқтаи олий, ба авчи аълои парвоз сӯи баландиҳои ваҳй нарасидаем. Ин Одами болобардоршуда бар болои ҳама Сарвари Калисо аст. (Сегонаи маҷозҳоро зикр кунед, ки барои муқоиса ба мафҳумҳои физиологӣ рӯ меоваранд: “пойҳо”, “сар”, “бадан”, оятҳои 22 ва 23.) Аз ин лаҳза Калисо дар нома бо номаш муаррифӣ шудааст. Ана ин муқаддима! Ана ин муқаддима! Калисо дар нома 9 дафъа бо номи худ ёдрас гардидааст ва калимаи “бадан” низ ҳамин қадар истифода шудааст.

Оиди нақши дутарафаи сарваронаи Масеҳ дар ин оятҳо сухан ронда, Ван Рин зикр мекунад: “Ояти 22 Масеҳро, ки сарварии дутарафаро дорост, муаррифӣ мекунад”. Ҳама чиз пеши пойҳои Ӯ фурӯ ғалтидааст, ва Ӯ Сар ва ҳокимияти олии Калисо аст. Ибриён 2:8, Забур 8-ро иқтибос намуда, нишон медиҳад, ки суханони “ҳама чизро зери пойи Ӯ гузоштӣ” он ҳақиқатро баён мекунад, ки Худованд Исои Масеҳ бар тамоми олами Худо ҳокими олий хоҳад буд. Ин Ӯро ба биниши мо бо унвони универсалиаш чун Писари Одам, чун Худованди ҳама чиз муаррифӣ менамояд. Аммо Ӯ ҳамчунин Сари Калисо аст, ки он Бадани Ӯст. Ин сарварӣ муносибати наздики Худовандро ба Калисо тасвир медиҳад, ки Ӯ барои он ҳаётан зарур аст ва аз Ӯ ҳаёт ва баракатҳоро мегирад. Мавқеи Масеҳ чун Сарвари тамоми офариниш васеътар, аммо на он қадар наздик аст. Чун Сарвари офариниш, бо ҳамаи он чи зери пойи Ӯ вучуд дорад, Ӯ Худованди ҳама чиз аст. Ӯ қисми олам нест, Ӯ Подшоҳи он аст. Аммо чун Сари Калисо Ӯ қисми он аст”.*

Инро бо Қўлассиён 1:16-18 муқоиса кунед, ки он ҷо ҳамчунин муносибатҳои Масеҳ бо Калисо ва бо офариниши ҳама чизи намоён ва нонамоён тасвия карда мешаванд.

* А. Ван Рин, асари зикршуда, сах. 37.

1:23 Оиди ваҳйи охирин чӣ гуфтан мумкин аст, ҳангоме мо маънои суҳанони олидараҷаро оиди Калисо дарк карданӣ мешавем: “Ҳама чизро дар ҳама пур мекунад”? Пас бигуздор Павлус ба Худо дуо кунад, ки Ӯ ба мо “Рӯҳи ҳикмат ва ваҳйро барои шинохтани Ӯ” диҳад ва барои фаҳмидани ин ҳақиқатҳои шикастнопазир ақл диҳад.

ҶАМЪБАСТ

Дар нимаи аввали ин боби олидараҷа мо оиди *таъсиси Калисо* дар андешаҳои ҷовидон ва хости Худо бохабар мешавем. Мо ҳамчунин, ба шарофати дар мо сокин будани Рӯҳи Пок, оиди дар Масеҳ амалӣ гардидани онҳо ва риояи манфиатҳои Худо мефаҳмем. Дар қисми дуюми боб масъалаи *ҷалоли Калисо* баррасӣ мегардад, чунки он бо Худованди он дар ҷалоли олии Ӯ робитаи зич дорад. Ин қисми нома дуо мебошад, ки аз он мо: 1) умеди даъват, 2) сарвати ҷалол, 3) бузургии қудрати аз ҳад беруни Худоро шинохта ва фаҳмида метавонем.

Тавсияҳо барои кори оянда

1. Дуоҳои дар ин боб муҳокимашавандаи Павлусро омӯzed, то ки дар оянда дар ҳаётии дуоии худ онҳоро ба роҳбарӣ гиред.

2. Дигар ишораҳои Паймони Навинро ба қудрат ва тавоноии Худо омӯzed (ниг. Рум. 8:38; 1Қӯр. 15:24; Эфсӯсиён 3:10; Қӯлассиён 1:16; 2:10,15; 1Пет. 3:22).

Маводро омӯхта, ба саволҳои кори имтиҳони 3 ҷавоб диҳед.

ДАРСИ ЧОРУМ

ТАБИАТИ КАЛИСО

2:1-10

ҲОЛАТИ ТАБИИИ ОДАМ (2:1-3)

2:1 Чуноне ки зебой ва шахомати қуллаҳои кӯҳӣ бо амиқии чариҳо ва дараҳо равшантар аён мегардад, ҳақиқати дар саҳифаҳои гузашта зикршуда дар оятҳои муқаддимавии боби дуюм қомат меафрозад. Баъди расидан ба қуллаҳои баландтар аз ҳама гуна қуллаҳои заминӣ мо ба чуқуриҳои амиқтарин фуру меравем. Рӯҳи Пок дидаву доништа моро ба дарки фарқи баландиҳо ва чуқурии бетаг наздик месозад.

Павлус ин бобро чунин сар мекунад “Шумо ... як вақте мурда будед...” (Дар тарҷумаи Ҳозиразамон аниқтар гуфта шудааст: “Шумо... як вақте рӯҳан мурда будед...”). Худо онҳоеро, ки дар Масеҳ нестанд, чунин тавсиф медиҳад. Суханони “ба сабаби хатоҳо ва гуноҳҳои худ” мавҷудияти гуноҳро таъкид менамояд ва мефаҳмонад, ки чаро мо *мурда* будем. Хатоҳо амалҳо ё кирдорҳои мебошанд, ки қонуни муайянеро вайрон мекунад. Гуноҳҳо аз ҳама чихат ба рафторҳои шахсӣ монанданд, ва ҳангоме дар Навиштаҳои Пок оиди гуноҳҳо сухан меравад, тамоми бадкирдориҳо дар назар дошта мешаванд. Агар гуноҳҳо бо хатокориҳо вобаста бошанд, пас онҳо ба рафторҳои бади мо дахл доранд, агарчи имкон дорад, ки мо онҳоро дарк намекунем. Айнан ҳамин тавр дар Паймони Навин гуноҳҳо ба гуноҳ муқобил гузошта мешаванд. Гуноҳҳо меваҳо мебошанд, гуноҳ – реша; гуноҳҳо кирдорҳои шахсӣ мебошанд, гуноҳ бошад табиатест, ки ин рафторро пайдо мекунад; гуноҳҳо бахшида шудаанд, гуноҳ бошад ҳеч гоҳ бахшида намешавад, балки аз нав зода шуданро металабад.

2:2 Сипас Павлус мавзӯи муҳими номаро баён менамояд – тарзи зиндагии имондорон (дар нусхаи асли юнонӣ дар Нома ба Эфсӯсиён Павлус ҳаёти амалии имондорон ва ноимонро ҳафт бор “қадамгузорӣ” меномад – 2:10; 4:1,17; 5:2,8,15). Дар ин оят ҳаёти гузаштаи мо мутобиқи тартиботи он ҷаҳон, бо рамзҳо, идеалҳо ва андешаҳои нишон дода шудааст. Ин ҷаҳон дар тасвирҳои Юҳанно равшантар қаламдод шудааст, ва зикри он дар Инҷили ӯ қариб ҳаштод бор вохӯрад. Ба бобҳои 13 – 17 бештар диққат диҳед. То даме ки мо дар гуноҳ мурда будем, “қадамгузорӣ”, яъне рафторамон аз ҷониби рӯҳи шайтонӣ, “мири дар ҳаво ҳукмрон”, шайтон таҳрик дода мешуд. Баъзе ибораҳои Навиштаҳои Пок, ки дар онҳо вай зикр карда мешавад, чунин садо медиҳанд: “дар ростӣ собит намонд” (Юҳанно 8:44), “аз ибтидо гуноҳ кардааст” (1Юҳанно 3:8), “ба мо монёе шуд” (1Таслӯникиён 2:18), “зеҳнашонро кунд кардааст, то ки нури башорат... барои онҳо

надурахшад” (2Қўринтиён 4:4). Ин ба мо ёрӣ медиҳад, то дурусттар фаҳмем, ки чаро онҳое ки ба васвасаи шайтон дода шудаанд, “писарони исён” номида шудаанд. Онҳо аз чиҳати рӯҳ авлодони вай ҳастанд; Худованд инро ба яҳудиён дар Юҳанно 8:44 ҳамин тавр мефаҳмонад. Онҳо чунин аслу насаб дошта ва бо хости шайтон амал намуда, оё исёнкор нашуда метавонистанд?

2:3 Вазъиятҳо, тамоми ҷаҳон, рӯҳҳои бад ё иблисро ҳар қадар айбдор кунем ҳам, сабабгори ба гуноҳ майл доштани мо моҳияти худӣ мост. Павлус оиди *ҷисм* ва таъсири он ба тамоми тарзи зиндагӣ сухан меронад. Паймони Навин ба табиати гуноҳолудӣ одам аҳамияти зиёд медиҳад. Мо аксаран онро “ҷисм” меномем, чунки табиати гуноҳолудӣ мо аз рӯҳ дида бештар ба таъсири ҷисм гирифта аст. Ин фикрро дар Румиён 8:1-13 ва Ғалотиён 5:13-26 мушоҳида намоед. Дар ҳоле ки – дуруст қайд карда шудааст – ғазаб дар ноимон ва гуноҳкор мемонад (Юҳанно 3:36; Румиён 1:18; 2:5), калимаҳои “фарзандони ғазаб”, аз афташ, ба тарзи зоҳиршавии табиати бади мо дахл доранд. Қобил хангоми ба ҷавобгарӣ кашида шудан (Ҳастӣ 4), Шимъун ва Левӣ (Ҳастӣ 34:25-30; 49:5-7), Наамон (4Подшоҳон 5:10-12), Набукаднесар (Дониёл 3:19) – чаро ин одамон дар баробари бисёр дигарон ин гуна ғазаби зиёд зоҳир менамуданд? Оё онҳо барои ин сабабҳои воқеӣ доштанд, ё ин сабабҳо танҳо дар тасаввурашон буданд? Не, – худӣ табиаташон чунин буд, ки бо хашму ғазаб ҷавоб меод. Шумо метавонед дарахтро лағад занед, аммо он аз шумо хашмгин намешавад, чунки табиатеро надорад, ки ба хашм аксуламал намояд. Ин моҳияти саволеро мефаҳмонад, ки Худо дар Ҳастӣ 4:6 ба Қобил дода буд: “Чаро ба хашм омадӣ?”

ДАР ФАЙЗ БУДАН (2:4-10)

2:4 Рӯҳи Пок, бар хилофи интизорихое ки аз ояти яқум ҳосил мешаванд, дар назар надошт, ки Ў “моро зинда гардондааст”. Ба ҷои он Ў диққати моро ба Худо, ба мақсади ин ҷумлаи дароз менигаронад. Мо Худоро мебинем, ки моро наҷот медиҳад ва нақшаҳои хайратовар, андешаҳо ва иродаеро, ки дар боби яқум тасвир шуд, амалӣ мегардонад.

Ҳиссиёти ҷавобии Худо ба эҳтиёҷоти бузурги дар оятҳои 1-ум – 3-юм баёншуда аз сегонаи зерин намоён аст: “марҳамат”, “муҳаббат”, “файз”. “*Марҳамат*” – муносибати Ў ба гуноҳкорони гумроҳшуда, “*муҳаббат*” бошад водоркунанда аст; яқумӣ сарват

аст, дуом – бузургӣ. *Файз* – дар ин чо се бор дар робита бо начоти мо зикр мешавад. Дар ҳар яки ин се боб *файз* дар оятҳои муқаддимаӣ зикр шудааст (нигаред ҳамчунин Титус 3:4-7, ки он чо ин суҳанон ҳамчунин наздик ҷойгир шудаанд).

2:5 Сипас сегонае меояд, ки ҷӣ гуна, аз нуқтаи назари Худо, ба амал омадани начоти моро мефаҳмонад. Ин сегона калимаҳоро бо калимаи “бо” пайваст мекунад. Пеш аз ҳама мо *бо* Масеҳ зинда карда шудаем. Талаботи бузургтарини мо мутобиқи ҳолати даҳшатовари мо, ки дар оятҳои пешина тасвир ёфтааст, – ҳаёт аст. Сипас мо мушоҳида мекунем, ки он ҷӣ гуна ба вучуд меояд. Мо, ки дар гуноҳ мурда будем, барои ба худ ёрӣ расондан коре карда наметавонистем, зеро кӣ ва кай шунидааст, ки мурда худро зинда карда бошад? Ҳамин тариқ, мо бо Масеҳ зинда карда шудаем.

2:6,7 Дар қисми дуюми сегона “*бо Ё* моро бархезонд” гуфта шудааст. Мо на танҳо мурда буда, ба зинда шудан эҳтиёҷ доштем, балки мо мурда будем, ва ба растохез эҳтиёҷ доштем. Дар қисми охири ин сегона – ва танҳо дар нома ба Эфсӯсиён –оиди мо гуфта шудааст: “*моро дар афлок бо Исои Масеҳ дар тахт шинонд*” (Навиштаҳои Пок, Тарҷумаи ҳозиразамон). Шукӯҳмандии нома дар он зоҳир гардидааст, ки он шуморо маҳз дар ин ҳолати мӯъҷизаосо мебинад. Фикр оиди нишастан – анҷом ёфтани амалҳо, озодшавӣ аз кӯшишҳо ва меҳнати вазнинро дар бар мегирад. Ин фикр дар Ибриён 10:12 тасвир ёфтааст, ки он чо оиди Худованди мо гуфта шудааст: “Аммо *Ё* як қурбониро ба сурати абадӣ барои гуноҳҳо тақдим намуда, ба ямини Худо бинишаст”, ки ин анҷом ёфтани корҳои кафораткунандаи *Ё*ро нишон медиҳад. Ин чо мо дар муқоиса бо ояти пештара як навъ дигаргуниро мебинем – “ва ҳар коҳин ҳар рӯз дар ибодат *меистад...*”, ки аз он бармеояд, ки кори коҳини Паймони Куҳан ҳеҷ гоҳ тамом намешуд, чунки комил набуд. Ҳамин тариқ, истироҳати Масеҳ истироҳати мост. Пирӯзии *Ё* пирӯзии мост, анҷомёбии корҳои *Ё* анҷомёбии корҳои мо низ ҳаст. Мавқеъ ва мақоми *Ё* мавқеъ ва мақоми мост. Мо дар *Ё* сокин ҳастем ва ҳамин тариқ мақсади Худоро амалӣ мегардонем, ки оиди он дар 1:4 гуфта шудааст: “...то ки ба ҳузури *Ё* дар муҳаббат муқаддас ва беайб бошем”. Ҷӣ мақоми олий ва муқаддас!

Аҳамият диҳед, ки ин ҷой дар кучост. Он на дар замин, балки “дар осмонҳо” ва “дар Масеҳ” аст. Дар ин чо пешоянди “дар” (“ба”) истифода шудааст. Дар ин маврид “бо” гуфтан нодуруст мебуд, чунки мо дар назди *Ё* нестем, аммо мувофиқи мартаба ва ба таври

рамзӣ дар он чо ҳастем. Чуноне ки дар боби якум ҳама чиз бо андешаҳои ҷовидони Худо оиди “дар Масеҳ” будан алоқаманд буд, дар ин боб низ, дар амали воқеии ҳамон андешаҳо, онҳо бо “дар Масеҳ” будан алоқаманд мебошанд.

Боз камаш дар ду ҷои Паймони Навин бо Масеҳ як шудани мо бо ибораҳои дорои пешоянди “бо” баён шудааст. Дар Румиён 6 мо чор ибораро мебинем: “бо Ҷ дафн шудаем” (о. 4), “дар мисоли мамоти Ҷ бо Ҷ пайванд шуда бошем” (о. 5), “бо Ҷ маслӯб шудааст” (о. 6) ва “бо Ҷ низ хоҳем зист” (о. 8). Дар ин порчаи нома ба Румиён оиди *раҳой* аз гуноҳе ки ҳамеша моро ҳамроҳӣ мекунад, оиди табиати бади мо гуфта шудааст. Таъкиди ҳақиқати як шудан бо Масеҳ ба марги Ҷ рост меояд. Маҳз ба воситаи як шудан бо марги Ҷ мо аз зери итоати табиати бади худ раҳо мешавем.

Порчаи дуҷум – Қўлассиён 2:10-15 аст, ки дар оятҳои 12 ва 13 мо боз як сегонаро пайдо мекунем. Дар он чо дафн шудан (чун дар Румиён) ва зинда шудан дар Масеҳ (чун дар Эфсӯсиён) зикр шудааст. Аммо дар Қўлассиён ба мо на “дар осмонҳо” бо Ҷ ҳузур доштан, балки танҳо бо Масеҳ бархостан нишон дода шудааст. Пас, Қўлассиён 3:1 насихати муносибест барои мавриди дар он чо ҳузур доштани мо. Ҷустуҷӯи ҳақиқатро дар ин ду китоб оиди як шудан бо Масеҳ тўл накашонда, мо мехоҳем диққати худро ба ин фарқе ки дар Эфсӯсиён баён шудааст, равона кунем.

Ҳақиқати як шудан ва иттиҳод дар Эфсӯсиён боз дар ду сегона, ки боиси ба вучуд омадани сегонаи сегонаҳо мегарданд, таъкид шудааст. Ба пайдо шудани ибораҳои “ҳамватан”, “маҳкам пайваст шуда” ва “бино меёбед” дар 2:19-22 диққат диҳед (“ҳамватанон...”, “Ҷ тамоми иморатро маҳкам нигоҳ медорад”, “бо дигарон худро бино мекунад” – *Навиштаҳои Пок, Тарҷумаи ҳозиразамон*). Сегонаи охириро дар 3:6 дидан мумкин аст, ки он чо ҳар се дар як оят гирд оварда шудаанд: “...ҳамирс ва андоми ҳамон ҷисм ва шарикони ваъда”. Дар ин ду сегонаи охир аллакай мушоракатро байни яҳудиён ва ғайрияҳудиён ва дар байни онҳо пайдо шудани *бародарӣ* ё *ягонагии рӯҳониро* пай бурдан мумкин аст.

2:8,9 Дар ин оятҳо се чизи зидди ҳамдигар ҳаст. Файз чун асос ба шарият зид гузошта шудааст. Чун дар бисёр ҷойҳои номаҳои дигари Павлус имон аз корҳо афзал дониста шудааст. Атоҳо ба даромадҳо зид гузошта шудаанд. Ин ҳақиқатҳо дар Румиён 3:26-30; 4:14-16 ва Ғалотиён 3:23-25 равшантар баён гардидаанд. Ибораи

“атои Худо“-ро дида мебароем (ояти 8). Ин ато чӣ маъно дорад? Оё ин имон, файз ё умуман начот аст? Дар ҳама ҷои Паймони Навин, ба истиснои як маврид, оиди имон чун оиди як чизи додашуда гуфта нашудааст. Файз бошад, баръакс, борҳо маҳз ҳамин тавр зикр карда мешавад (ниг. Эфс. 3:2,7,8; 4:7,29; Румиён 12:3,6; Галотиён 2:9; 1Кӯринтиён 1:4). Имон чӣ гуна меояд? Аз шунидани доимии Сухани Худо (Румиён 10:17; ниг. ҳамчунин 1Пет. 1:23 ва Матто 13:18-23). Имон як чизи ба табиати одам хос нест, балки бояд аз берун ҷойгир карда шавад. Дар ниҳояти кор, албатта, ҳама чиз, ва Сухани Ӯ низ, аз Худо бармеояд, ва ба ин маъно имон ҳамчунин аз Худо бармеояд. Шояд атои Худоро чун начот бо файз ба воситаи имон фаҳмидан беҳтар аст (Румиён 6:23).

2:10 Сипас Павлус ба мақсади тамоми фаъолияти мо мегузарад (на дар ҷовидонӣ, чун дар дигар ҷойҳои нома, балки дар вақт) ва, ҳамин тариқ, гуфтаҳои болоро хулоса мекунад. Мо офаридаҳои Ӯ мебошем (дар нусхаи асл ба Ӯ зада гузошта шудааст). Мо “дар Исои Масеҳ ба вучуд оварда шудаем” – офаридаҳои заминӣ, ки Исои Масеҳ офаридааст (Кӯлассиён 1:16), махлуки нав дар Ӯ (2 Кӯринтиён 5:17). Начот “барои корҳои нек” дода мешавад. Идеяи бо файз ба даст омадани начотро таъкид намуда, мо гоҳо хулосаро оиди он ки корҳои некро ба ҷо овардан даркор аст, сарфи назар мекунем. Иҷрои ин корҳои некро “Худо пешакӣ ба мо таъин намудааст”. Мо дар Масеҳ барои “фаъолияти мустақилона интиҳобшаванда” интиҳоб нашудаем, балки барои корҳои неки муайян тайёр карда шудаем. Чӣ тасаллоест барои дилҳои мо донишмандони он ки ҳаёт ва корҳои моро Ӯ тайёр кардааст. Ва ин моро ба масъулиятшиносӣ водор мекунад! Пас биёед бо саъю кӯшиш корҳои некро анҷом диҳем, то “мукофоти комил бигирем” (2 Юҳанно 8). Корҳои нек чун натиҷаи начот мавзӯи асосии номаҳои Павлус аст (1 ва 2 Тимотиус ва Титус).

Дар ин оят гуфта шудааст, ки мо бояд дар корҳои нек, ки “Худо пешакӣ ба мо таъин намудааст”, қадамгузор бошем. Қадамгузорӣ пешравӣ, саъю кӯшиш ба ягон чизро дар назар дорад. Ин оворагардӣ нест. Аз сивухашт соли оворагардӣ дар биёбон ғайр аз рӯйхати бошишгоҳҳои таркшуда чизи дигаре намонд (Ададҳо 33), магар як ё ду намунаи ноқомии даҳшатовар. Қадамгузориҳои воқеӣ набуд, пешравӣ набуд. Оё мо рӯҳан пешравӣ дорем? Қадамгузорӣ – иқдомҳои мо дар тӯли вақт аст, ва агар мо ҳар як

қадами худро дар имон ба Худованди худ гузорем, оиди мақсади ниҳой набояд ташвиш кашем; мо ҳатман ба он мерасем.

Бояд илова намуд, ки ин оят насиҳат нест, чуноне ки дар 4:1 ҳаст. Ин баёни оддии ҳақиқат аст. Ба монанди дигар баёнот оиди мо, ки ҳақиқатанд, Худо меҳодад, то ин баёнот низ ҳақиқат бошад. Ў дар замони *гузаштаи* наҷот ёфтани мо таваккуф намекунад (раҳой аз ҷазо барои гуноҳ), балки сӯи *ҳозира* ҳаракат мекунад (раҳой аз қудрати гуноҳ *бахри* корҳои нек). Мундариҷаи корҳои нек дар ин ҷо қушода нашудааст, мо дар оянда ба он бозмегардем. Дар ин ҷо гуфта нашудааст, ки мо ин корҳоро *хӯҳем* кард ё карда *мётавонем* (дар ин маврид накардани ин корҳо ҳам мумкин мебуд), балки *бояд* кунем. Биёед барои ҷалоли Ў ҳамин тавр кунем.

ҶАМЪБАСТ

Дар ин қисми нома ҳолати рӯҳонии мо то наҷот ёфтан тасвир ёфтааст – мо “мурда” будем. Дар ин ҷо се душмани қушандаи ҷони мо ба назар мерасанд: ҷаҳон, ҷисм ва иблис Корҳои пурфайзи Худо нисбати мо дар сегонаи “*бо*”-ҳо ифода ёфтааст: Ў зинда кард, аз мурдагон бархезонд ва дар осмонҳо шинонд, ҳамаш *бо* Исои Масех. Ғайр аз ин таъкид шудааст, ки наҷот пурра аз ҷониби Худост, сипас корҳои нек зикр шудаанд, ки мо барои ба ҷо овардани онҳо офарида шудаем.

Тавсияҳо барои кори минбаъда

1. Оиди тимсоли ҳаёти (рафтор/қадамгузорӣ) мо дар ин ҷаҳон андеша намоед. Дар симфония (оятёб) ишораҳо ба калимаи “қадамгузорӣ” ва калимаҳои монанди инро дида бароед; ҳамчунин ба ишораҳо ба калимаи “қадамҳо” ва ғайра диққат диҳед.

2. Рӯйхати дигар ҷойҳои Навиштаҳои Покро, ки одамро то наҷот ёфтан тасвир мекунанд, тартиб диҳед, масалан, Титус 3:3; 1 Қўринтиён 6:9,10; Румиён 1:29-32; 3:10-18.

Маводро омӯхта, ба саволҳои кори имтиҳони 4 ҷавоб диҳед.

ДАРСИ ПАНЦУМ

СОХТМОНИ КАЛИСО

2:11-22

ЧУДОИИ ПЕШТАРА (2:11-12)

2:11 Дар оятҳои гузаштаи нома фарқи ҷиддӣ байни он чи мо пештар будем (1-3) ва он чи бо марҳамати Худо шудем (4-10)

тасвир ёфтааст. Сипас дар ин боб Рӯҳи Пок фарқи ҳолати пештараи мо чун ғайрияҳудиён ва ҳолати нави моро, ки дар Калисо ба он ноил шудаем, нишон медиҳад.

Худтахлилқунӣ ё худмушоҳидақунӣ амалияи тавсияшудаи рӯҳонӣ нест, аммо бисёр вақт Сухани Худо моро даъват мекунад, ки оиди гузашта андеша кунем ё ақидаҳоямонро аз нав дида бароем. Бинобар ин Павлус нидо мекунад: “Пас, дар хотир дошта бошед...” Аз боиси мартабаи ҳозираи баландамон, ки ҳозир оиди он гуфта шуд, ва дар оянда гуфта хоҳад шуд, мо асли ночизи худро фаромӯш мекунем. Шояд мо мақоми баланди худро бо сифатҳои худ асоснок карданӣ мешавем, чуноне ки яҳудиён мекарданд: “Мо фарзандони Иброҳим ҳастем” (Юҳанно 8:33).

2:12 Барои он ки мо фурӯтан шавем, ва барои он ки файзи ўро болобардор кунем, Рӯҳ ба мо ҳафт бадбахтиро, ки дар гузашта моро ҳамроҳӣ мекарданд, ёдрас мекунад.

Мо *ба ҳасби қисм халқҳо* (ғайрияҳудиён) будем – ғайр аз яҳудиён, ҳамаи халқҳои дигар, чунин номида мешуданд ва яҳудиён онҳоро бо тамасхур ва нафрат “номахтунон” низ меномиданд (1Подш. 17:26,36); “*бе Масех*”, – бар акси ҳамаи ифодаҳои “дар Масех”, ки дар оятҳои гузашта буданд; “*аз ҷамоати Исроил ҷудо*” – дар манзили заминии пешакӣ муқарраркардаи Худо аз ҳукуки шахрвандӣ маҳрум; “*нисбат ба аҳдҳои ваъда бегона*” – ваъдаҳои бузург ва пуршукӯҳе ки дар паймонҳои бо Иброҳим ва Довуд басташуда мавҷуд буданд, барои ғайрияҳудиён маъное надоштанд; “*бе умед*” буданд; паймонҳо, пешгӯиҳо, ваъдаҳо – ҳамаи инҳо танҳо барои исроилиён умедеро дар бар мегирифтанд, яъне ба ғайрияҳудиён маълум набуд, ки дар онҳо чӣ умеде ниҳон аст; “*дар олам бе Худо*” буданд – факти охирин ва ғамангезтарин оиди он ки ҳамаи халқҳои дигар Худоро надоштанд; онҳо бисёр худоёни гуногун доштанд, аммо Худои ягонаи ҳақиқӣ надоштанд. Чунин аст натиҷаи даҳшатовари мавқеи ғайрияҳудиён.

ЯГОНАГИИ ҲОЗИРА (2:13-18)

2:13 Рӯйхати ғамангези бадбахтиро ки моро дар гузашта ҳамроҳӣ мекарданд, бо яке аз муқобилгузориҳои ҷолиби Навиштаҳои Пок “аммо акнун” ба охир мерасад, ва тасвири он чи мо акнун ҳастем, сар мешавад. Боз ҳам ин бо “дар Исои Масех” будан алоқаманд карда шудааст. Ҳамчунин ба оятҳои зерин диққат диҳед (1:1; 2:6,7,10). Рӯҳи Пок дар Исои Масех будани моро ҳатто

як лаҳза ҳам аз назар соқит кардан намехоҳад. Бинобар ин Павлус ин ҳақиқати муҳимро, ки моҳияти ин номаро ташкил медиҳад, такрор мекунад. Дар 1:7 гуфта мешавад, ки бо хуни гаронбаҳои Ҷуноҳҳои мо бахшида шудаанд. Ин оят ба мо ҳақиқати бузургтареро ошкор менамояд – мо бо Хуни Масеҳ “наздик шудаем”. Ин наздикӣ мушоракатро дар назар дорад, ки ин аз бахшида шудан муҳимтар аст. Агарчи душвор аст, шояд мо фаҳмида тавонем, ки чаро Худо моро мебахшад, аммо он ҳақиқат, ки Ҷуноҳи моро хайра мақдам гуфта, ба Худ наздик мекунад (чуноне ки падар бо писари ноқобил кард), хеле ҳайратовар аст. Писари ноқобил метавонист ақаллан андаке умед дошта бошад, ки бахшида мешавад, чунки ба ҳар ҳол ӯ ба падар-одам наздик мешуд. Аммо ба гӯшаи хотираш ҳам омада наметавонист, ки ӯро хуш мепазиранд; ӯ мехост аз падар хоҳиш кунад, ки ӯро ба хизматгорӣ қабул кунад. Ҷуноҳи оиди бӯсаи истиқбол ва оғӯширии ошӣ фикр ҳам карда наметавонист. Мо дар натиҷаи ғайзе ки ба мо дода мешавад, “наздик” мегардем.

2:14 Ин маъно бо суханони зерин тафсир дода мешавад: “*Ҷуноҳи осоиштагии мост*” (ниг. Қўлассиён 3:4; 1Тимотиюс 1:1) – зада ба “Ҷуноҳ” меафтад, яъне “танҳо Ҷуноҳ ва ҳеч каси дигар”. Ғайр аз ин калимаи “осоиштагӣ” чудо карда мешавад. Бояд фаҳмид, ки осоиштагии мо на аз таълимоти динӣ, ҳиссиёт, муҳокимарониҳо ё дорои ҳақиқат будани мо иборат аст, балки он Худи Исои Масеҳ аст. Ҷолати исроилиён дар шаби машҳури Песаҳ мисоли равшани ин буда метавонад. Хун дар паҳлудариҳо буд, ва онро танҳо Худо дида метавонист, имондорон бошанд дар дарун буданд ва онро дида наметавонишанд. Худованд гуфт: “...хунро дида, аз болои шумо хоҳам гузаиш...” Ҷуноҳ нагуфт: “Ҷангоме ки шумо хунро мебинед, ...ҷангоме ки моҳияти ҳақиқиро дарк мекунед...” Масеҳ Худоро қонеъ намуд, ва ин осоиштагии мост – ҳеч чизе дар дохили мо наметавонад осоиштагиро ба миён оварад.

Павлус мефаҳмонад, ки чӣ гуна Масеҳ осоиштагии мо шуд – Ҷуноҳ аз яҳудиён ва ғайрияҳудиён “ҳар ду” сохт – ба ҷои ду чиз як чиз. Дар ин ҷо мо бори аввал зикр шудани калимаи “як”-ро мебинем. Сипас он дар нома понздаҳ бор воমেҳурод, ва се бор “як” ба имондорон дахл дорад (Эфсўсиён 2:14-16). Барои барпо намудани осоиштагӣ Масеҳ бояд “мондаи дар байн истода”-ро ки яҳудиёнро аз ғайрияҳудиён чудо мекард, бартараф менамуд. Тимсоли чунин деворро дар Такрори Шариат 7:1-6 дида метавонед. Ҷамчунин

Павлус девореро дар маъбади Уршалим, ки саҳни яҳудиёнро аз саҳни ғайрияҳудиён чудо мекард, тасаввур карда метавонист. Ба саҳни яҳудиён даромадани ғайрияҳудиён тамоман манъ буд, ва вайронкунандаи ин қоида ба ҷазои қатл гирифта мешуд. Дар ҷаҳон байни онҳо ва дигар халқҳо душмании оштинопазир вучуд дошт.

Марги Масех ҳама даъвоҳои имконпазири яҳудиён ва ғайрияҳудиёнро барҳам дод (Рум. 3:9,10,19,23). Масех ба душманӣ, ки он акнун номи муайян дошт, хотима гузошт, аниқтараш сабаби ин душманиро, “қонуни фармудаҳо”-ро, ки аз амрҳо иборат буд, нобуд кард. Дар Ибриён 7:19 гуфта мешавад, ки “ҳеҷ чизро ба камолот нарасондааст”. Дар ин ҷо боз як норасоии он зикр шудааст. Он қудрати оштин додани яҳудиён ва ғайрияҳудиёнро надошт, балки метавонист он чиро, ки боиси душмании онҳо буд, шиддатноктар кунад.

2:15 Мақсади бартараф намудани ин душманӣ акнун аён аст: “дар Худо аз ҳар ду як одами навро ба вучуд оварад”. Ин на танҳо одами дигар ё иттиҳоди ду одами пештара, балки одами *нав* аст (ниг. 2 Қўринтиён 5:17). Чӣ ҳақиқати ҳайратовар! Акнун на яҳудӣ ҳаст, на ғайрияҳудӣ (Ғалотиён 3:28), балки як чизи комилан фарқкунанда ва нав ҳаст. Чӣ воситаи олидараҷае барои барҳам додани рақобат ва душмании пештара – ҷузъи якдигар шудан. “Зеро ки ҳеҷ кас ҳаргиз ҷисми худро бад намебинад” (Эфсӯсиён 5:29).

2:16 Ба поён расидани душмании яҳудиён ва ғайрияҳудиён – рӯйдоди ҳайратовар аст. Аммо мо ҳақиқати боз ҳам ҳайратовартарро дар барҳам дода шудани душмании байни одамон ва Худо ошкор менамоем. Он дар суҳанони зерин аст: “ва дар як ҷисм ҳар ду ро ба Худо оштин диҳад”. Кафорат ба ғзаби Худо хотима гузошт ва роҳи оштиро барои одам боз намуд (2 Қўринтиён 5:18-20). Ҷиҳати умумии оштин дар ҳамин аст, ҷиҳати ҷузъӣ дар Қўлассиён 1:21 баён шудааст. Оштин на ба “як одами нав”, балки ба бадан дахл дорад, чунки дар ибораи “одами нав” сар ҳаст, яъне Масех, ки ба оштин шудан эҳтиёҷ надошт.

Оштин чист? Чейфер* мефаҳмонад: “Оштин маънои онро дорад, ки як предмет ё ҳодиса аз рӯи ягон меъёр ислоҳ ва мувофиқ карда

мешавад – масалан, соатро аз рӯи хронометр ислоҳ кардан мумкин аст”^{**}.

Дар ин фаҳмиш меъёр Худоист, одами душманикунанда бошад ба дигаргуншавӣ, ё оштишавӣ бо Ҷ эҳтиёҷ дорад. Марги Масеҳ ба Ҷ имкон дод, ки боз одамро қабул кунад ва аз ҳамин сабаб Ҷ даъват менамояд: “Бо Худо мусолиҳа намоед” (2 Қӯринтиён 5:20). Худо ҳамон аст, ки буд. Ҷ дигаргун намешавад. Гуноҳкор ба ислоҳшавӣ эҳтиёҷ дорад. То даме ки ӯ пур аз гуноҳ аст, Худо хашмгин мешавад. Аммо ҳамин ки масъалаи гуноҳ ҳал шавад, муносибати Худо ба одам дигаргун шуда метавонад, ва он дигаргун мешавад.

Ибораи “ба воситаи салиб” қисми охирини сегонаи мафҳумҳост, ки марги ҷисмонии Масеҳро тасвир мекунад (ниг. ояти 13-ум – “бо хун” ва 14-ум – “дар Бадани Худ”). Ҷамин тавр Рӯҳи Пок аҳамиятнокии марги Масеҳро таъкид мекунад. Дар замони ҳозира ҳаёти Ҷ таъкид карда мешавад, то ба дарачаи безътиной ба марги Ҷ, аммо Масеҳ маҳз ба воситаи Салиб душманиеро, ки байни мову Худо буд, нобуд гардонд.

2:17 Ҷ меояд ва ба дуру наздик осоиштагиро башорат медиҳад. Ба пайдархамии воқеаҳо диққат диҳед: “Ҷ осоиштагии мост” (о. 14), “Ҷ осоиштагиро барқарор намуд” (о.15) ва “Ҷ осоиштагиро башорат дод” (17-ум) – на танҳо ба ғайрияхудиёни бегона, балки ба яхудиёни гуноҳкор низ. Луқа 24:47-ро хонед, ки он ҷо ба фиристваҳо аниқ фармуда шуда буд, ки дар Уршалими бо хун доғдоршуда ба башорати тавба ва бахшоиши гуноҳҳо сар кунад.

2:18 Сипас Павлус натиҷаи осоиштагиеро, ки акнун барои яхудиён ва ғайрияхудиён фаро расидааст, ба мо мефаҳмонад: акнун онҳо ба Падар наздик шуда метавонанд. Диққат диҳед, ки дар ин ҷо Сегона мавҷуд аст. Ояти 18-ро бо ояти 16 муқоиса намоед. Дар ояти 16 воситаи ошӣ – “ба воситаи салиб” аст. Дар ояти 18 бошад – ба воситаи Ҷ (Писар). Дар ояти 18 мавқеи ошӣ “дар як Рӯҳ” аст, дар ояти 16 – “дар як ҷисм”. Дар ояти 18 анҷомёбии ошӣ – “ба Падар” аст, дар ояти 16 – “бо Худо”. Ҷамчунин дар нома ба сегонаи ибораҳои “мо дорем” тавачҷӯҳ намоед (1:7; 2:18 ва 3:12).

МАҚСАДИ НИҶОИИ ЯҶОНАҶӢ (2:19-22)

* *Л.С.Чайфер* – асосгузори семинарияи илоҳиётшиносии Даллас.

** Lewis Sperry Chafer, *Systematic Theology* (Dallas: Dallas Seminary Press, 1948), Vol. VII, p. 262.

2:19 Бахшидан, оштӣ, имконияти наздикшавӣ ба Падар – бо кадом мақсад? Ин қисми нома инро ба мо мефаҳмонад. Анчоми олидараҷаи дастовардҳои пештар тасвиршуда он аст, ки мо “маскани Худо” ҳастем (“аҳли хонаи Худо”-ро беҳтараш “аҳли оилаи Худо” тарҷума кунем). Дар 1Петрус мо ғарибон ва муҳочирон номида шудаем (1:1,17; 2:11). Аммо на дар ин ҷо! Оё дар ин ҷо номувофиқатӣ нест? Не! Калисо “дар осмонҳо” аст. Дар чунин маврид мо ғарибон ва ё муҳочирон нестем. Дар 1Петрус ҷои мо ба ҳар ҳол дар замин аст, ва дар ин ҷо мо маҳз ҳамин гуна ҳастем. Дар ояти 19 аниқ гуфта шудааст, ки мо аллақай бегонаҳо нестем. Мо ҳамватани муқаддасон ва аҳли хонаи Худо ҳастем (“аҳли оилаи Худо”), ва на хизматгорон, балки аъзоёни комилҳуқуқи оила.

Оё шумо дар шаҳри бегона, ё дар ҷамъияти ношинос, масалан, шояд ҳатто дар калисо, ба вазъияте рӯ ба рӯ шудаед ки ҳеч кас ва ҳеч чизро наметонед? Оё ба ёд меоваред, ки чӣ гуна худро танҳо ҳис мекардед – нороҳат, ноҳинҷор ва парешонҳол, – аз сабаби он ки “шумо тааллуқ надоред”? Мо ҳеч гоҳ дар осмонҳо ба чунин вазъият рӯ ба рӯ намешавем, чунки *тааллуқ дорем!* Айнан аз ҳамин сабаб акнун ҳеч гоҳ мо набояд чунин ҳиссиёт дошта бошем. Дар матн “ҳастед” гуфта шудааст, на ин ки “хоҳед буд” ё “буда метавонед”. Дар осмонҳо ман хоҳам гуфт: “Дар ин ҷо ман худӣ ҳастам; ин манзили ман аст; ин манзили Худост ва низ хонаи ман”. Ҳозир ҳам ман худӣ ҳамин суҳанонро гуфта метавонам. Ана ҳамин аст наҷот!

2:20 Аммо ин ҳанӯз на ҳамааш аст. Аз тасвири ҳамватани худ мо ба муоинаи бинои Калисо мегузарем. Дар Эфсӯсиён ба мо се тимсоли он дода шудааст: “*иморат*” (2:21), “*бадан*” (1:23; 4:4, 12,16) ва “*зан*” (5:22-32). Иморат бояд асос/тахкурсии дошта бошад. Дар ин оят мо мебинем, ки он аз фиристагон ва пайғамбарон иборат аст. Ин чӣ маъно дорад, ё мо аз онҳо чӣ дорем? Хизмати онҳо ба Масех, ки дутарафа буд: ваҳӣ ва башоратдиҳӣ. Ҳамин аст асоси Калисо (1Қўринтиён 3:10,11). Маҳз фиристагон ва пайғамбарон ба мо ҳамаи таълимотро оиди шахсият ва хизмати Исои Масех додаанд. Масехиёни аввалин маҳз аз башоратдиҳии онҳо имон кардаанд. Фиристаҳо, албатта, ба Паймони Навин тааллуқ доранд, аммо пайғамбарон кихоянд? Чуноне ки аз ояти 3:5 бармеояд, ва низ аз он факт, ки фиристагон дар ин ҷо чун дар ояти 4:11 ва дар 1Қўринтиён 12:28 мартабаи баландтар доранд, онҳо бояд пайғамбарони Паймони Навин бошанд. Мо дар ҳеч ҷой ҳақиқатеро

оиди Калисо вонамехӯрем, ки пайғамбарони Паймони Куҳан ба мо таълим дода ё баён намуда бошанд. Вазифаи асосии пайғамбарони Паймони Навин барпо намудани таҳкурсии иморат буд. Зарурат ба онҳо аз байн рафт, ва мо дигар дар байни бахшоишҳои ҳамешагии Калисо фириштагон ва пайғамбаронро дар он нақше ки дар давраи бунёдшавии Калисо буд, вонамехӯрем.

Рӯҳи Пок аз асос дарҳол ба қуллаи ин иморати олидарача мегузарад, ки “Худи Исои Масеҳ санги зовия”-и он аст. Ин санге мебуд, ки қуллаи аҳромро ташкил медиҳад. Ибораи “санги зовия” танҳо дар тарҷумаи юнонии Ишаъё 28:16, дар матн ин нома ва дар 1Петрус 2:6 вомехӯрад (дутои охир иқтибос аз Ишаъё мебошанд). Ин ибора дар ҳеч ҷои дигар, ғайр аз Навиштаҳои Пок, дар адабиёти юнонӣ вонамехӯрад, ва ҳамин тариқ, мо дар маънидоди ин истилоҳ ба ёрии сарчашмаҳои дунявӣ така карда наметавонем ва маънои онро бояд аз унсурҳои таркибии он, алоқамандии матн ва дигар сарчашмаҳо муайян намоем. Ин ибора дар адабиёт нисбати асос ё санги гӯша истифода намешавад ва таҳтуллафзан маънои нӯги (ё қуллаи) кунҷро ифода мекунад. Яке аз навъҳои камшумори иншоотҳо, ки дар онҳо як санг аз сангҳои дигар арзиши бештар дорад, аҳром аст. Санги қуллаи он аҳроми хурдак аст ва гӯшаҳояш дарозӣ ва бари тамоми иморатро муайян мекунад. Ҳангоми сохтани биноҳои ҳозиразамон мо сангеро интихоб карда, шарафи санги зовия буданро ба он лоиқ медонем, аммо ин шарафи сунӣ аст. Дар ҷойҳои дигари Навиштаҳои Пок оиди санги асос гуфта шудааст, аммо на дар ин оятҳо.

Сипас ин тимсолро ба Худованд Исои Масеҳ чун санги зовияи Калисо нисбат дода, дарҳол зебоии нотақрори онро пай мебарем. Санги қулла – санги охириест, ки бояд ба таври аён дар ҷои худ гузошта шавад. Ин ба рад карда шудани Худованд далолат мекунад, яъне мо Худованди худро то дами бозгашти Ё намебинем (омадани Ё гузошта шудани қуллаи тамоми иморат хоҳад буд). Дар айни ҳол санги зовияи аҳром, “ки меъмрон рад карданд” (Забури 117:22), санги пешпо аст, ки қуллаи нӯгтез дорад, ки ҳамеша рӯ ба болост. Санги қулла, ки ба таври ниҳой гузошта шудааст, нуқтаи олитарини иморат ва аз ҳар ҷониб барои нигаристан нишонаи марказӣ хоҳад буд. Ҳама гуна хатти болоравандаи иморат бояд аз он гузарад. Дарозӣ ва бари иморатро он муайян мекунад. Оё ин Худованди моро, ки ҳамин санги қулла аст, ҷалол намедиҳад?

2:21 Ин боб бо ду ифодаи хеле ҳамоҳанг (о. 21:22), ки ба санги пураҳамияти қулла – Исои Масеҳ – дахл доранд, анҷом меёбад. Ҳар дуи онҳо бо суханони “бар Ў” сар мешаванд ва рӯйхати бузурги он чизҳоеро, ки ба мо дар Ў дода шудааст, фаро мегиранд. Дар ҷумлаи аввал пеши назари мо суроби ин иморати азим, Калисо, ки дар Ў бунёд шудааст, намоён мегардад. Ҳама чиз мувофиқи Шахсияти Ў сохта мешавад. Ҳамчунин аҳамият диҳед, ки сохтани ин иморат бо масолеҳи бинокорӣ, “сангҳои зинда” (1Петрус 2:5), ва нотаом будани он дар замони ҳозира вобаста аст. Он бояд “маъбади муқаддасе дар Худованд” бошад, ин бошад таваҷҷӯҳи шахсро ба парастии равона мекунад. Дар айни ҳол Худо тартиби зеринро дар назар дорад: аввал парастии, сипас қадамгузорӣ ва дар охир – амал ё хизмат. Ба ҳуди ҳамин тартиб дар Ибриён 11:4-7 диққат диҳед.

2:22 Ибораи дуҷумла “шумо низ” ҷои ғайрияхудиёнро дар ин иморат бори дигар аниқ мекунад. Ғайрияхудиён, ки боре аз маъбад ва ҳатто аз сахни он ронда шуда буданд, акнун дар иморате ҷой мегиранд, ки аз маъбади Сулаймон бузургтар аст. Одам хона ё маскани Худоро намесозад; ў бар он чун масолеҳи сохтмонӣ гузошта мешавад. Бинокор бошад ҳамонест, ки дар Матто 16:18 гуфтааст: “Ман ...месозам”. Сипас Павлус боз як мақсади сохта шудани ин иморати мӯъҷизасоро мефаҳмонад. Мақсад аз он иборат аст, ки он “маскани Худо” бошад. Оиди кӯшишҳои дар гузашта ҳамроҳи одам сокин шудани Худо мо аз таърихи хаймаи ҷомеъ ва маъбади Уршалим мефаҳмем. Ин кӯшишҳо аз боиси нокомил будани одам барор нагирифтанд. Аммо кӯшишҳои дар байни одам сокин шуданро бас накард. Дар замони мо маскани Ў Калисо аст, ки на аз хишт, на аз ҷӯб ва шиша сохта шудааст, балки организми зинда мебошад, ки аз имондорони ҳақиқӣ иборат аст. Бо дарки он ки Худо дар байни мо сокин шудааст, мо бояд то кадом дараҷаҳои рӯҳоният расем! Инкишофи рӯҳонии минбаъдаи мо ба “Рӯҳ” вобаста аст. Шартҳои ки Худованди мо дар Юҳанно 4:24 баён намудааст, дар Калисо амалӣ мегаштанд: “Худо рӯҳ аст, ва онҳое ки Ўро парастии мекунанд, бояд ба рӯҳ ва ростӣ парастии кунанд”.

Порчаҳои оятҳои 21 ва 22-ро ба чадвал дароред. Бори дигар оиди ибораҳои зерин фикр кунед: “бар Ў” – дар ҳар ду оят; “тамоми иморат” (о. 21), “шумо низ” (о. 22); “маҳкам пайваست шуда, ...табдил меёбад” (о. 21), “шумо низ бино меёбед” (о. 22), “ба маъбади

муқаддасе” (о. 21), “маскани Худо” (о. 22), “дар Худованд” (о. 21) ва “дар Рӯх” (о. 22).

ҶАМЪБАСТ

Мундариҷаи ин қисми нома бори дигар ба мо ёдрас менамояд, ки мо ҳамчун ғайрияҳудиён кӣ будем. Мо ҳамчунин бо роҳи осоишта аз байн рафтани душмани яҳудиён ва ғайрияҳудиён, ва низ байни одамон ва Худоро мебинем. Оштишавии мо бо Худо ва ба воситаи марги Ё аз нав зода шудани мо нишон дода шудааст. Мақсади ниҳоии бузург – таъмини маскани рӯҳонӣ, ки дар ивази масканҳои пештараи заминии Худо (хаймаи ҷомеъ ва маъбади Уршалим) нишон дода шудааст.

Тавсияҳо барои кори минбаъда

1. Дар нома дигар порчаҳоеро ёбед, ки ба тасвири осоиштагии одам бахшида шудаанд.

2. Он ҷойҳои Паймони Навинро, ки оиди оштӣ (мусолиҳа) гуфта мешавад, аз назар гузаронед.

3. Эфсӯсиён 2:19–22-ро бо 1Петрус 2:4–10 муқоиса кунед. Муносибат ё манфиатҳои қаҳонати муқаддас дар муқоиса бо манфиатҳои қаҳонати шоҳона чӣ гунаанд?

4. Ҳамчунин оятҳои 1Қӯринтиён 3:9-17-ро, ки ба сохтмон бахшида шудаанд, бо он оятҳои ин боб, ки ҳамин мавзӯро доранд, муқоиса кунед.

Маводро омӯхта, ба саволҳои кори имтиҳони 5 ҷавоб диҳед.

ДАРСИ ШАШУМ

ТАЪИНОТИ КАЛИСО

3:1-13

3:1 Аз ин оят мо мефаҳмем, ки ҳоло Павлус дар кадом вазъият аст. Ба ғайрияҳудиён башорат дода, фириста нафрати яҳудиёнро нисбати худ барангезонд (Аъмол 22:21,22). Ин боиси дар Уршалим ҳабс шудан ва дар Рум зиндонӣ шудани ӯ гардид (ин

нома маҳз дар он чо навишта шудааст). Аммо бандҳои маҳбусӣ дар муқоиса бо бандҳои ки ӯро бо Исои Масеҳ мепайванданд, ҳеҷ мебошанд. Павлус гуфта метавонад, ки бандии Исои Масеҳ гардидааст, чунки ҳамеша ба Ӯ содиқона ва вафодорона хизмат кардааст.

ДАВРАИ НАВ (3:2)

3:2 Порчаи матн аз ояти дуум то сездарум эпизоди иловагӣ аст. Ояти 14 моро ба идеяҳои бозмегардонад, ки ба идеяҳои дар ояти якум баёншуда монанд мебошанд. Дар ин эпизоди иловагӣ Павлус сарчашмаи дониши худро оиди ҳақиқатҳои ба ӯ ошкоршуда зикр мекунад, ақидаи худро ба мо мерасонад, сипас мақсадҳои Худо нисбати Калисо баррасӣ карда мешаванд. Дар ояти 2 иборае пайдо мешавад, ки давраи моро дар нақшаҳои Худо чун “давраи файз” муайян мекунад. Ин дар байни сегонаҳои зикри файз, ки дар ин боб вохӯранд, аввалин аст (оятҳои 7 ва 8). Давраи файз ба Павлус барои он дода шуда буд, ки ӯ ба ғоидаи ғайрияхудиён хизмат карда тавонад. Дар Юҳанно 1:16 гуфта шудааст, ки ҳамаи мо “файз бар файз” пайдо кардем, ва ҳамин тариқ ба Павлус файз дода мешавад, то ки ба ғайрияхудиёни радшуда файзро нишон диҳад.

ВАҲӢИ НАВ (3:3-9)

1. Навигарӣ (3:3-5)

3:3,4 Мавзӯҳои муҳиме ки дар ин оят муҳокима карда мешаванд, аз Паймони Куҳан иқтибос нашудаанд ва хулосабарориҳои худӣ Павлус нестанд, балки бевосита аз Худо бармеоянд. Павлус хабар медиҳад, ки “сирр” маҳз ба воситаи ваҳӣ ба ӯ расонда шудааст.

Калимаи “сирр” дар нома назаррас буда, шаш бор вохӯрад. Сегонаи дорои калимаи “сирр”-ро мо дар 1:9, дар ояти додашуда ва дар ояти 6:19 пайдо мекунем, ки он чо ибораи “сирро баён намудан” истифода шудааст. Ин калима аз динҳои мистиқии шарқӣ гирифта шудааст. Сирр ба маъное ки дар Паймони Навин истифода мешавад, як чизи даркнашавандае нест, ки ба тасаввуроти имрӯзаи мо ҳамоҳанг бошад, балки чизест, ки танҳо бо ваҳӣ илоҳӣ дарк карда мешавад. Маросимҳои маҳфии динҳои гуногуни мистиқии

шарқӣ, ки мистерияҳо ном доранд, масалан парастии Бахус ё Изида, ба бегонагон дастрас набуданд. Таълимотҳои муҳими имони мо низ ҳамин гуна танҳо ба имондорон ошкор мегарданд (1Қўринтиён 2:9,10). Павлус ёдрас мекунад, ки ӯ инро дар “боло” навишта буд (аниқ дар оятҳои 1:9-11, ва шояд ҳамчунин дар 2:13-22). Мо бояд ин сирро, ки ӯ медонад, фаҳмем. Барои ин ба таври механикӣ аз ёд кардан кофӣ нест: масъала омӯзиши ҷиддӣ ва андешарониҳоро металабад. Аҳамият диҳед, ки ин мавзӯ чӣ гуна дар ин номаи кӯтоҳ ва дар дигар номаҳои Павлус ба назар мерасад (1:8,9,17,18; 3:18,19; 4:13,14; 5:15-17).

3:5 Сипас мо мефаҳмем, ки сирр ба наслҳои пештараи банӣ одам маълум нашуда буд. “Банӣ одам” калимаҳои ҷолиби диққат мебошанд, чунки имондорони Паймони Навин чунин номида нашудаанд. Дар паймони Куҳан таълимот оиди Калисо тамоман вучуд надорад. Дар он ҷо таълимоти Инҷил пешгӯӣ шудааст, масъалаҳои наҷот аз рӯи имон, сафедшавӣ, бозхарид, ваъдаҳои Рӯҳ муҳокима карда шудаанд ва бисёр таълимотҳои дигар баён гардидаанд. Аммо дар ҳеҷ як сатри Паймони Куҳан зикри Калисо, ҳамчунин хусусиятҳои хоси он, ки фириста Павлус дар назди мо ошкор кардан мехоҳад, нестанд. Ҷ. Н. Дарбӣ мегӯяд: “Сирр дар ҳамаи замонҳои гузашта пинҳон буд; ва ҳақиқатан ин даркор буд, чунки бо яҳудиён баробар кардани мартабаи ғайрияҳудиён барҳам додани яҳудиятро дар он шакле ки Худи Худо барпо намуда буд, ифода мекард”^{*}.

Агарчи Павлус воизи намоёнтарини ин ваҳй аст ва мо ҳақиқатро оиди бадани Калисо танҳо аз асарҳои ӯ мефаҳмем, ӯ ягона ходими ин ҳақиқат набуд. Дар замони Паймони Навин он ба бисёр фиристагон ва пайғамбарон ошкор шуда буд (Румиён 14:24-26).

2. Мундариҷа (3:6)

Чӣ будани ин сирр дар калимаҳои ҳамирсон, андоми ҳамон ҷисм ва шарикон, ошкор мешавад – (ниг. ҳамчунин дарси чорум). Оиди истилоҳи яқум дар Румиён 8:17 гуфта шудааст. Дуюмаш дар боби гузашта муфассал фаҳмонда шудааст.

Аммо бо кадом роҳи шояд номаълум ошкор шудааст, ки ғайрияҳудиён дар ваъдаи Масеҳ “шарикон”-и яҳудиён ҳастанд?

^{*} J. N. Darby, *Synopsis of the Books of the Bible* (New York: Loiseaux Bros., 1942), Vol. IV, p.404.

Комилан равшан аст, ки на ба воситаи ваъдаи дар Ҳастӣ 12:1-3 додашуда, ки имконияти баракат ёфтани ҳамаи ғайрияҳудиёро пешгӯӣ мекунад. Шарикӣ асосан бо ғӯта ва дар ҳамаи имондорон – яҳудиён ва ғайрияҳудиён сокин будани Рӯҳи Пок ба даст меояд, ки нишонаи асосии ин давра аст. Падар ва Писар дар фиристодани Рӯҳи Пок шариканд, аммо маҳз Масеҳ буд, ки Ёро ваъда дод (ниг. Юҳанно 14:16,17,26; 15:26; Аъмол 2:33). Бар ғайрияҳудиён фуруд омадани Рӯҳи Пок дар Аъмол 10:44-47 яҳудиёро ҳайрон кард. Чуноне ки фиристаи бузург изҳор менамояд, акнун ҳақиқат дар он аст, ки “...ҳеч тафовуте дар миёни яҳудиён ва юнониён нест, зеро ҳама Худованди ягонае доранд, ки барои ҳамаи онҳое ки исми Ёро мехонанд, сарватманд аст” (Румиён 10:12).

3. Хизмат (3:7-8)

Хизмати Павлус ба ин сирр ҳамаҷиҳата таъкид карда мешавад, хусусан файз, ки бо ато шудани он ӯ хизматгори башорат гардид. Калимаи “файз” ҳамеша номи ӯро ба ёди кас меоварад. Тақрибан аз се ду ҳиссаи зикрҳои “файз” дар Паймони Навин бо номаҳои Павлус вобастаанд. Лаёқатҳои табиӣ, хислат, тарбия, маҳорат, ҳатто бахшоиши махсуси илоҳӣ – ҳеч кадоми ин сифатҳо ба иҷрои чунин вазифа мусоидат карда наметавонанд. Хизмат ҳамеша маҳз аз рӯи файз ба ҷо оварда мешавад. Бо дарки он ки наҷоти мо танҳо ба файз вобаста аст, мо ба ҳар ҳол кӯшиш мекунем, ки ба Худованд бо роҳҳои дигар хизмат кунем. Ин таъсир нахоҳад дошт – дар хизмат ба Худо моро ҳамеша бояд файз дастгирӣ намояд.

3:8 Чуноне ки мо дар Қўлассиён 1:23-27 мебинем, хизмати Павлус хислати дутарафа дошт. Ё ходими Инчил ва ходими Калисо буд. Ин хислати дутарафаи хизмат дар ин порча ба қадри ҳол ифода ёфтааст. Суханони “сарвати беқиёси Масеҳро ... башорат диҳам” аз хизмати ӯ дар башоратдиҳӣ дарак медиҳанд; “чист ваколоти сирре ки аз азал ниҳон буд” бошад ифодагари хизмати ӯ ба Калисо аст.

Калимаи “беқиёс”^{*} дар ин ҷо маънои “даркнашаванда”-ро дорад, яъне тавсифи сифатӣ аст, на миқдорӣ. Ин набояд садди роҳи кӯшишҳои таҳқиқи ин сарватҳо гардад, балки ба ҷустуҷӯҳои ҳамешагии ҳақиқатҳо водор намояд, чунки онҳо ҳеч гоҳ пурра ошкор шуда наметавонанд.

* муқоисанашаванда

4. Сирр (3:9)

3:9 “Ба ҳама равшан намудан” дар матни асл маънои “назди рӯшноӣ бурдан”-ро дорад, ҳуди ҳамин феъл дар 1:18 истифода шудааст. Дар ҳолати додашуда хизмати Павлус аз он иборат буд, ки бо насихатҳо ва номаҳои худ рӯшноӣ андозад. Ин ҷо таъкид шудааст, ки ваколат бар “файз” асос ёфтааст. Дар ин оят боз он чи пеш сирр буд ва ошкоршавии он дар замони ҳозира зикр мешавад. Боз таъкид мешавад, ки сирр дастрас набуд. Ва он на дар китобҳои Паймони Куҳан, балки дар ҳуди Худо ниҳон буд. Дар Аъмол 7:38 “ҷамъомад дар биёбон” зикр шудааст. Баъзе муҳаққиқон бар он ақидаанд, ки Калисо дар замони Паймони Куҳан аллакай вучуд дошт. Бояд гуфт, ки Истефанус оиди “ҷамъомад”-и исроилиён сухан меронад. Ин маънои аслии калимаи юнонии “ecclesia” аст, ки калимаи “калисо” аз он баромадааст. Аҳамият диҳед, ки калимаи “ваколат” дар Эфсӯсиён 3:2 ва дар ояти додашуда вомехӯрад.

АМИҚИИ НАҚШАҲОИ ХУДО (3:10-12)

3:10 Дар баробари он баракате ки ошкоршавии ин сирр ба одамон овард, мо акнун боз имкон дорем тамоми пуррагии мақсади онро бубинем. Худо гӯё пардаеро байни чизи заминӣ ва осмонӣ, намоён ва нонамоён, вақт ва ҷовидонӣ мебардорад ва ба мо оиди хизмати Калисо ба дигар офаридаҳои Ё тасаввуроте медиҳад. Бо ёрии Калисо Ё ба лашкари осмон, ба “сарварон ва ҳукуматдорон” ҳикмати гуногуншакли Худо мерасонад. Ба мо гуфта нашудааст, ки ин ҷӣ гуна ба иҷро мерасад, офаридаҳои дигар Калисоро ҷӣ гуна мефаҳманд, ва оё онҳо ҳақиқатан моро мебинанд, ё бо воситаҳои дигар дарк менамоянд. Дар 1 Қўринтиён 11:10 чунин хизмат бо зикри ҷузъиёти амалитар ва дар назари аввал на он қадар муҳим ишора шудааст. Дар Эфсӯсиён Павлус, аз афташ, оиди таассуроти умумӣ аз Калисои умумичаҳонӣ, ки ҳикмати Худоро ба фариштагон тасвир менамояд, сухан меронад. Ҷӣ сабаби ботантанае барои ҳаёти парҳезгорона дар ин ҷо, дар ҳамоҳангӣ бо Ё дар ҷамоати Ё! Агар мо дар Калисо ҳикмати “гуногуншакл”-и Ёро ба мавҷудоти фавқулинсонӣ* зоҳир мекарда бошем, алалхусус дар омӯзиши Калисо бояд боэҳтимом бошем, то худамон ин “ҳикмати гуногуншакл”-ро дарк намоем. Аммо ба ҳар ҳол бисёриҳо ошкор намудани “ҳақиқат ба воситаи Калисо” ё шаҳодати якҷояро як чизи

* аз инсон болотар

на он қадар аҳамиятнок меҳисобанд. Мо набояд як ҷиҳати ҳақиқатро сарфи назар карда, тамоми диққатро танҳо ба дигараш равона кунем. Башоратдиҳӣ ва хизмати боғайратона мақсади ниҳой ва мундариҷаи ҳаёти масеҳиёнаи имондор нест. Муносибати ӯ ба дигар имондорони Калисо низ ба андозаи баробар муҳим аст. Ин хизмат ба мавҷудоти осмонӣ ҳоло ҳам давом дорад – ба оянда мавқуф гузошта намешавад. Агарчи мо набояд ғайр аз Худо бо мавҷудоти дигар сару кор дошта бошем, мушоҳида кардан муҳим аст, ки Навиштаҳои Пок оиди фариштаҳо чӣ мегӯяд. Бубинед, ки Худо дар ин бора чӣ қадар бисёр гуфта метавонад. Дар нома ба оятҳои 1:21 ва 6:11,12 диққат диҳед.

3:11 Ин нақша ва мақсади бузург аз “азал” ибтидо мегирад. Калимаҳои “аср”, “азал”, “азалӣ”, “то абад” дар 1:21; 2:7; 3:9; 3:11; 3:21 зикр мешаванд. Беканории ҳудудҳои замони – аз азал то абад – бо бисёр будан ва дар айни замон бо пайдархам будани давраҳо нишон дода шудааст. Таъиноти азалӣ бо тамоми пуррагӣ дар Исо ифода ёфт. Сабаби асосии ин мақсад, агар инро чунин номидан мумкин бошад, дар 1:9 намоён аст. Ҳамаи он чи мо ҳозир дорем, натиҷаи хизмати анҷомёфтаи Масеҳ аст.

3:12 Дар ин оят таъиноти азалии Худо барои мо дар Масеҳ тасвир меёбад. (Феъли “ба амал овардааст” дар ояти пешина ба анҷомёфта будани амал ишора менамояд). Акнун мо “ичозат дорем бо часорату эътимод наздик шавем”. Ин ба Ибриён 3:6; 4:16; 10:19 хеле монанд аст ва давоми изҳоротест, ки пештар дар 2:18 зикр шудааст. “Ҷасорат” ва “эътимод” ба наздикшавии мо ҳамроҳӣ мекунанд. Мақсади назди Худо омадани одам ва имконияти ба Падар наздик шудани ӯ пурра ба даст омадааст, чунки он дар Масеҳ иҷро шудааст. Шариат дар кӯшиши наздик кардани одам ноком гардид, аммо файз дар Масеҳ пурра ба ин мақсад ноил шуд. Пас биёед мувофиқи ин амал намоем ва ба Худо бо часорат ва имонии поке ки Ӯ дар мо ҷойгир кардан мехоҳад, наздик шавем.

ТАВЗЕҲИ АМАЛӢ (3:13)

3:13 Акнун, ҳангоме ки тамоми порчаи нома ва хусусан изҳороти охир пеши назар аст, Павлус ба хонандагони худ бо хоҳише мурочиат мекунад, ки онҳо оиди бадбахтиҳо ва андӯхҳои андеша карда, рӯҳафтада нашаванд. Азбаски ба ӯ чунин хизмати мӯъҷизаосо ато шудааст, бадбахтиҳои ин зиндагӣ бо ҷалоли оянда муқоисанашаванда мебошанд. Фириста ҳамчунин мегӯяд, ки

“ичозат дорад”, ва бе ҳеч шубҳа, фикр дорад, ки дар вазъияти ба миён омада онро пурра истифода мебарад. Қобили зикр аст, ки Павлус ва дигар муаллифони Паймони Навин дарки ҳақиқатҳои волоро бо ташвишҳои ҳаррӯза вобаста мекунад. Дар Паймони Навин дарки ҳақиқат ҳеч гоҳ бо амалия муҳолифат надорад. Мо бори дигар бо ин хулоса дар қисми дуёми китоб рӯ ба рӯ мешавем. Намунаи дигари қобили тавачҷӯҳ дар Румиён 12 оварда мешавад, ки он ҷо насиҳат дар ҳақиқати бузурги дар ҳашт боби аввал баёншуда асос ёфтааст.

ХУЛОСА

Аз ин қисм мо оиди сарчашмаи таълимоти Павлус нисбати Калисо мефаҳмем – ин ваҳйи илоҳист. Бори дигар оиди файзе гуфта мешавад, ки Худо ва Павлус барои иҷрои хизмати ба ӯ супурдашуда додааст. Аз афташ, дар ин ҷо беҳтар аз ҳама ҷои дигари нома маънидоди сирр аз нуқтаи назари Паймони Навин дода шудааст. Ду бор ҳақиқате таъкид мешавад, ки сирри Калисо дар асрҳои гузашта маълум набуд, хусусан дар замони Паймони Куҳан. Хислати дутарафаи хизмати Павлус дар Инчил ва дар Калисо зикр шудааст. Танҳо дар ин ҷо табиноти бузурги Калисо нишон дода шудааст, ки намунаи аёнӣ ҳикмати Худоро ба мавҷудоти осмонӣ ошкор мекунад.

Тавсияҳо барои кори минбаъда

1. Тасвирҳои дигар ваҳйҳо ба Павлусро ёбед, масалан, Ғалотиён 1:12. Калимаҳои асосӣ барои ҷустуҷӯ – “ошкоршуда” ва “ваҳй”. Дар онҳо кадом ҳақиқатҳои муҳим ҳастанд? (Оятҳои истифода баред).

2. Номгӯи дигар асрори Паймони Навинро тартиб диҳед.

3. Ҷойҳои Паймони Навинро, ки оиди фариштаҳо ва дигар мавҷудоти осмонӣ сухан меравад, кайд кунед, масалан, Қўлассиён 1:16.

Мавадро омӯхта, ба саволҳои кори имтиҳони 6 ҷавоб диҳед.
ДАРСИ ҲАФТУМ

ПУРРАГИИ КАЛИСО (3:14-21)

ПАДАР ВА ОИЛА (3:14-15)

3:14 Дар ин қисми нома мо бо дуои дуюми бузурги Павлус шинос мешавем (муқоиса кунед бо 1:15-23). Дарҳол баъди анҷомёбии дарундостон ӯ ба ояти якум бармегардад. Пас, ӯ бори дигар оиди мундариҷаи боби дуом, хусусан қисми хотимавии он, меандешад. Ва бе ҳеҷ шубҳа сатрҳои муқаддимавии қисмат бо ваҳйҳои ҳайратовари он ҳамчунин ба “бинобар ин ман зону мезанам”-и фириста дохил карда шудаанд. Павлус асоси чиддӣ дошт зону занад, пас – мо низ. Дар ин суҳбат оиди ҷои мо ва имтиёзи мо гуфта мешавад. Мавқеи мо дар Масеҳ дар тӯли тамоми нома кушода мешавад, алалхусус дар оятҳои хотимавии боби дуом. Оиди имтиёзи мо дар 2:18 ва бори дигар дар 3:12 гуфта мешавад; ин иҷозати бо ҷасорату эътимод ба Ӯ наздик шудан аст. Дар нома ба Эфсӯсийн Павлус ба худ чунин имкониятро медиҳад. Мавъизаи ҳақиқатҳо ва истифодаи амалии онҳо дар ҳаёти ӯ даст ба даст мераванд. Зону задан ифодагари самимият, қувваи имон ва фурутанӣ дар дуо мебошад. Инро бо ҳама гуна ҳолатҳои дуогӯён, ки дар Навиштаҳои Пок тасвир шудаанд, муқоиса кунед, – масалан, рост истода ё дастҳоро боло карда. Ин ҳолатҳо чиро ифода мекунанд?

Дар боби якум Павлус ба “Худои Худованди мо Исои Масеҳ” муроҷиат мекард; дар ин боб ӯ ба “Падари Худованди мо Исои Масеҳ” дуо мегӯяд – қисми дуюми унвони олдараҷае ки ӯ дар ояти 1:3 истифода бурдааст. Он ба муносибатҳои оилавии мо ишорат мекунад. Унвони аввалин асосан бузургии нақшаҳо, мақсадҳо ва муқаррароти Худоро, ки дар Худованди мо Исои Масеҳ амалӣ гаштаанд, ифода мекунад. Пас, дуо ки дар боби якум тасвир шудааст, асосан дарҳости ба даст овардани ҳикмат, донишҳо ва равшанфикрист, ки ба мо имкон медиҳанд бо рӯҳи ин нақшаҳо фаро гирифта шавем.

Худо Падари Худованди мо Исои Масеҳ аст, ва ин пеш аз ҳама шаҳодати илоҳияти Худованди мост (Юҳанно 5:17,18; 20:17). Ин ҳамчунин оиди он шаҳодат медиҳад, ки мо ба воситаи Ӯ бо Падар муносибат пайдо мекунем. Худо Падари мо низ мешавад, чуноне ки Масеҳ дар Юҳанно 20:17 мегӯяд.

Биёед дар дуоҳои худ Навиштаи Покро пайравӣ кунем. Ба он диққат диҳед, ки дуоҳои Навиштаҳои Пок ба кӣ равона карда шудаанд, хусусан дар номаҳои Паймони Навин. Ба онҳо аз ҷиҳати шакл ва мазмун пайравӣ намуда, мо ҳангоми ба Худо дуо кардан

хато намекунем. Бо вучуди ин дар ёд нигоҳ доред, ки шакли зоҳирӣ моҳияти аслии рӯҳонии дуоро иваз намекунад.

3:15 Ногоҳ фикри фириста ба паҳнои беканор мебарояд. Дар ин ҷо, чуноне ки бисёр вақт дар ин нома мебинем, боз ҳам манзараи воқеаҳо аз чаҳорҷӯбаи манфиатҳои шахсии мо, Калисо ва вақти мо берун мебарояд. Оиди тақдири қабилаи интиҳобшуда (Омӯс 3:2), тақдири инсоният то тӯфон, халқи яҳудӣ ва ватани подшоҳии оянда фикр кунед. Ҳамчунин оиди бисёр мавҷудоти фариштавӣ фикр кунед, ки Падари Худованди мо Исои Масеҳро эътироф мекунад, “ки аз Ё ҳар хонавода дар осмон ва бар замин ном мегирад”. Оё ин уфукҳои биниши моро васеъ намекунад ва шукӯҳи Худованди моро афзун наменамояд?

ДУО (3:16-21)

1. Илтимос (3:16-19)

3:16 Дар дуое ки дар ин оят сар мешавад, Павлус дархосте изҳор менамояд, ки аз се қисм иборат аст (сегонаи навбатӣ).

Павлус аз Худованд хоҳиш мекунад, ки на аз боиси эҳтиёҷоти бузург, балки мувофиқи сарвати ҷалолӣ Ё ба ин дуо ҷавоб гӯем. Рӯҳияи дуо, маънои асосии он дар ҳамин аст. Мо метавонем пурсем: “Ё чӣ қадар ҷалол дорад?” Ҷавоб чунин аст: “сарвати ҷалолӣ”, сарвати бузург. Ва ҷавоб ба дархости мо на мувофиқи бенавоии мо, балки мувофиқи сарвати Ё хоҳад буд. Павлус мақсад надорад моро бо гузоштани мақсадҳои дастнорас азият диҳад. Агар Рӯҳ имконияти амалӣ гардондани ин дархостҳоро наред, онҳоро илҳом намебахшид. Дикқат диҳед, ки дар Эфсӯсиён калимаи “сарват” чор бор истифода шудааст (1:7,18; 2:7; 3:8).

Ё дуо мекунад, то ки мо ботинан аз қуввати Рӯҳи Пок устувор гардем. Кош мо аз сустиҳои худ ба он андозае ки Ё медонад, бохабар мебудем! Аммо ба ҳар ҳол мо имконияте дорем! Бо вучуди ин ба мо имконияте боқӣ гузошта шудааст, то аз Рӯҳи Пок, ки ҳамеша дар мо сокин аст, қувват пайдо кунем. Дар 2 Қӯринтиён 4:16 Павлус мегӯяд: “Агар одами зоҳирӣ дар мо фано шавад, одами ботинӣ рӯз ба рӯз нав мешавад” (ниг. ҳамчунин Титус 3:5, ки он ҷо “таҷдиде аз Рӯҳи Пок” зикр шудааст). Павлус дар мавриди додашуда на оиди ҷисми табиӣ одам, балки ҷиҳати дохилӣ, рӯҳонии ӯ ғамхорӣ мекунад. Моҳияти одами ҳақиқӣ дар ҳамин аст, ва қувваи ӯ аз ҳамин иборат аст. Азбаски ин қувват барои

эхтиёҷоти ҳаррӯзаи мост, пеш аз ҳама бояд ба мо имкон диҳад, то тамоми бузургии ҳақиқатеро, ки акнун сухан оиди он меравад, бо ақл фаро гирем. Барои ин мо, албатта, ба ёрии Худо эҳтиёҷ дорем.

3:17 Дархости дуюми Павлус аз он иборат аст, ки Масеҳ дар мо “сокин” шуда тавонад. “Сокин гардидан” маҳалли зисти доимиро таъкид мекунад, баръакси сокиншавӣ муваққатӣ, ки барои ифода намудани он дигар феъли юнонии “маскан гирифтани” (ниг. Ибриён 11:9) истифода шудааст. Пас чӣ – Павлус дуо мекунад, ки Масеҳ фақат акнун дар имондорон сокин шавад? Магар пеш аз ин Ё дар онҳо сокин набуд? Албатта, сокин буд. На танҳо мо “дар Масеҳ” ҳастем, чуноне ки нома таълим медиҳад, балки Ё – дар ҳамаи имондорон аст. Чунин тасдиқотро дар Румиён 8:9,10; Қўлассиён 1:27; 2 Қўринтиён 13:5 дидан мумкин аст. Гувоҳии пештар додаи ё (2:5,6,13) шубҳае намегузорад, ки имондорон начот меёбанд. Масеҳ дар онҳост. Ин ҷо Павлус хоҳиш мекунад, ки ҳам онҳо, ҳам мо ба дарки дар мо сокин будани Ё наздиктар оем. Аз ҷониби мо ин на бо рӯзаи қатъӣ ва дуои беҳудона, мирондани ҷисм, иҷрои ҷазои динӣ ё дигар маросимҳо, балки танҳо “бо имон” ба даст оварда мешавад. Бо Рӯҳи Пок мустаҳкам шудан, ки дар дархости якуми ҳавворӣ зикр шудааст, ба иҷроиши хоҳиши дар ин дуо баёншуда мусоидат мекунад.

3:18 Павлус барои мақсади дутарафа қувват хоҳиш мекунад – ин дархости сеюми Ёст. Мақсади дутарафа – дарки баъзе бузургҳо ва фҳмидани муҳаббати Масеҳ аст. Ташбеҳи* дутарафа дар маънидоди мақсади якум аён аст ва онро натиҷаи иҷроиши ду дархости аввал ҳисобидан мумкин аст. “Реша давонда” андешаҳои шахсро ба ток, ҳаёт ва самар овардан равона мекунад. “Устувор шуда” фикрро ба ақиб, ба ташбеҳи бино равона мекунад, ва бо имонибахш будан робита дорад. Ҳар ду дар муҳаббат асос ёфтаанд, ки он сарчашмаи рушд ва таъҷоҳи бардавом будан аст.

“Битавонед... дарк намоед” мазмуни асосии дархости сеюми фириста аст. Павлус ба ин қисми дуо танҳо баъди он рӯ меоварад, ки муҳаббат дар мо устувор шуда, реша медавонад. То даме ки ҷон бо дарки дар Масеҳ сокин будани худ устувор нашавад, дарки ваҳйҳои амиқтар ва волотар ғайриимкон аст. Барои дарки он чи ё ба мо гуфтан мехоҳад, қувват даркор аст. Ин бошад – “ғизои саҳт”-и Сухани Худост (Ибриён 5:12,14).

* монанд кардан

Дар ин порча аз се калимаи гуногуни ифодакунандаи қувва охиринаш истифода мешавад. Ба калимаҳои “қавӣ ва мустаҳкам шавед” дар ояти 16 аҳамият диҳед. Мо бисёр вақт оиди он андеша мекунем, ки барои хизмат ва гувоҳӣ додан ба мо қувва даркор аст. Мо ақаллан барои фаҳмида тавонистани ваҳии бузург ва мӯъҷизаосое ки дар Сухани Худо дода шудааст, ба қувваи тавоно эҳтиёҷ дорем.

Чаро ӯ аз мо талаб мекунад, ки “чӣ будани арзу тӯл ва умқи баландии муҳаббати Масеҳ”-ро дарк намоем. Баъзеҳо ин андозаҳоро бо муҳаббати Масеҳ, ки дар ояти оянда тасвир мешавад, алоқаманд мекунанд, аммо хусусиятҳои грамматикаи матн ба чунин тафсир имконият намедиханд. Дар матни асли юнонӣ ба ҷои “и”-и изофа дар ин ҷо “ва” гуфта шудааст. Азбаски объекти дорои ин сифатҳо зикр нашудааст, пас шояд Рӯҳ мехост, то мо онҳоро нисбати ҳамаи нақшаҳои ачиби Худо, ки ӯ онҳоро дар ин нома ошкор менамояд, истифода барем. Ин сифатҳоро, бе шубҳа, нисбати Калисо низ истифода бурдан мумкин аст, хусусан дар тимсоли иморат, масалан дар 2:20-21. Тасаввуроте ки мо оиди Калисо дар нақшаҳои пешакии Худо дорем, бояд моро водор намоянд, то фаҳмем, ки идроки мо то чӣ андоза маҳдуд аст. Барои баҳо додани ин ҳақиқатҳо хеле васеъ кадани тасаввуроти мо даркор мешавад.

3:19 Аммо боз як ҳақиқате ҳаст, ки барои он ба мо устувории рӯҳ даркор мешавад – “муҳаббати Масеҳ, ки аз идрок болотар аст”. Павлус ин ҷо фаҳмидани чизи берун аз ҳудуди донишҳоямонро пешниҳод менамояд. Ин ҳақиқатро ба василаи рӯҳ дарк кардан мумкин аст: онро бо ақл дарк кардан ғайриимкон аст. Ин истифодаи сеюм ва охиринаи дар Эфсӯсийен истифода шудани калимаҳоест, ки бо “иғроқ (гипербола)” алоқаманд мебошанд. Мо бори аввал бо ибораи “аз ҳад берун” дар 1:19 рӯ ба рӯ мешавем: “бузургии қудрати Ӯ аз ҳад берун аст”. Сипас дар 2:7 мо ибораи “сарвати беҳадди файз”-ро вомехӯрем. Ва ибораи охиринаи ин оят – “муҳаббати Масеҳ, ки аз идрок болотар аст”. Пеш аз ҳама мо метавонистем пурсем: “Худо метавонад?” ва дар ҷавоб дарҳол шунавем: “Ҳа метавонад! Бузургии қуввати Ӯ аз ҳад берун аст”. Аммо мо боз мепурсем: “Ман медонам, Худо метавонад, аммо оё Ӯ инро мехоҳад?” Ва боз дарҳол ҷавоб меояд: “Ҳа, Ӯ мехоҳад. Сарвати файзи Ӯ беҳад аст”. Ва агар “Чаро?” гӯем, чунин ҷавоберо хоҳем шунид: “Муҳаббати Ӯ аз идрок болотар аст”.

Калимаҳои “то ки бо тамоми пуррагии Худо пур шавед” нуктаи авчи дуоҳои фириста мебошанд. Оё мо аз чунин фикр ба ваҷд намеоем? Ван Рин дар ин маврид чунин менависад: “Шумо укёнусро дар пиёла *ҷойгир* карда наметавонед, аммо онро дар укёнус *пур* карда наметавонед”. Бинобар ин масеҳӣ ҳар лаҳза метавонад пиёлаи хурдакаки худро ба укёнуси тавоноии пуррагии Худо андохта, онро пур кунад”.

2. Ҳамд (3:20-21)

3:20 Павлус дар номаҳои худ бисёр вақт Худоро ҳамду сано мегӯяд. *Ū* худдорӣ карда наметавонад ва мехоҳад гаштаву баргашта Худои худро ситоиш кунад. Оё моро низ лозим нест, то дар ҳаёти ҳаррӯзаи худ ба *ӯ* тақлид намоем? Ин ситоиши бузурги Худо аз илтиҷои *ӯ* бармеояд ва се боби аввали номаҳо ба таври сазовор анҷом мебахшад. Дар ин ситоишҳо *ӯ* диққатро ба он ҷалб мекунад, ки Худо “қодир аст аз ҳар он чи мо мехоҳем ё фикр мекунем, беандоза зиёдтар бикунанд”. *Ū* гӯё мегӯяд: “Ман медонам, ки вусъати фикрҳоятон аз дархостҳои баёнкардаатон хеле бештар аст, ва Ман дар сарвати беҳад ҳатто аз ин ҳам бештар карда метавонам”.

Ҳақиқатан ба мо қувваи бузурги рӯҳонӣ даркор аст, то андешаҳои Худоро дарк намоем ва аз пайи *Ū* андеша намоем, чуноне ки дар боло баён шудааст. Тамоми мавҷудот бояд ба Худо вобаста бошад, ва дар 3:20,21 дар ҳамин бора гуфта мешавад.

3:21 Калисо “аз насл ба насл то абад” дар ситоиш ва шукӯҳ бахшидан ба Худо хизмат хоҳад кард. Ин иборати охир яке аз уфукҳои васеътарини вақт ва ҷовидониро, ки боз дар ягон ҷои Навишта вомехӯрад, фаро мегирад.

ҶАМЪБАСТ

Тасвири чунин дуоро чӣ гуна ҷамъбаст кардан мумкин аст? Оё лозим нест, ки оиди чунин ҷилоҳои шукӯҳ, ба монанди биниши бузурги Павлус (Шоул) дар роҳи Димишқ, хомӯшона ва хоксорона андеша намоем. Оё ин имкон намедихад, то пешакӣ манзараҳои ҳаловати осмониро тасаввур намоем, ки он ҷо ҳар овоз дар ситоиши ҷавобӣ ба Худо суруд хоҳад хонд?

Бо вучуди ин дар ҷамъбасти худ мо наметавонем боз илтиҷои Павлусро, ки дар дуои *ӯ* баён шуда, аз се қисм иборат аст, ба ёд оварем: 1) оиди ботинан дар Рӯҳ устувор шудан; 2) оиди дар дилҳои мо сокин шудани Масеҳ ба воситаи имон ва 3) оиди устувор

шудан дар Рӯҳ барои дарки пахновариин ҳақиқате ки ба мо ошкор мегардад ва фаҳмидани муҳаббати Масеҳ, ки аз идрок болотар аст. Дуо бо ситоиш анҷом меёбад, ва ин моро таълим медиҳад, ки мууроҷиати самимӣ ба Худо бояд бо дархостҳои оддӣ маҳдуд нашавад ва ситоиширо дар бар гирад.

Ҳамин тариқ қисми аввали номаи фириста анҷом меёбад, ки мо онро таълимотӣ меномем, бар хилофи қисми амалии он, ки дертар дар бобҳои чорум то шашум баён мешавад.

Тавсияҳо барои кори минбаъда

1. Дигар ҷойҳои матнро, ки дар ҳаёти ҳаррӯза устувор гардидани имондоронро дар бар мегиранд, дида бароед, масалан, 2 Тимотиюс 2:1; 2 Қўринтиён 12:9. Дар ҳар як маврид қувва барои кадом мақсад лозим мешавад?

2. Ситоишгӯии Павлусро омӯzed – масалан, дар Румиён 11:33-36; Галотиён 1:5; 1Тимотиюс 1:17. Чӣ боиси онҳо шудааст? Дигар хел карда гӯем, кадом вазъиятҳо боиси тавлиди онҳо гардидаанд?

Маводро омӯхта, ба саволҳои кори имтиҳониин 7 ҷавоб диҳед.

ДАРСИ ҲАШТУМ

ДАЪВАТИ МАСЕҲИЁН

4:1-16

ЯГОНАГИИ РҶҲ (4:1-6)

Мо омӯзиши қисми дуюми ин номаро сар мекунем. Он тавсияҳои амалӣ ва панду насиҳатҳоро барои фарзандони Худо дар бар мегирад. Павлус бо тарзи барояш хос диққати моро ба хулосаҳои равона мекунад, ки аз ҳақиқатҳои таълимотии дар қисми якуми китоб ба мо омӯзондашуда бармеоянд. Моҳиятан, Рӯҳ ба мо

мегӯяд: “Шумо мебинед, ки кистед, пас ба таври зерин рафтор намоед”. Дар Навиштаҳо ба муоинаи ҳолати ҷони имондорон диққати махсус дода мешавад. Сипас панду насихатҳо дода мешаванд. Ин тартибро дар ҳамаи номаҳои Павлус дидан мумкин аст. Чун намуна ба Румиён мурочиат намоед, Дар ин нома баъди ҳақиқатҳои назариявии дар ҳашт боби аввал баёншуда ва ручӯе ки бобҳои 9-ум ва 11-умро дар бар мегирад, аз боби 12-ум сар карда панду насихатҳои амалӣ меоянд.

4:1 Павлус аз чунин насихат сар мекунад: “Муносиби мақоме ки ба он хонда шудаед, рафтор кунед”. Мақом, ё даъвати мо, чуноне ки дар бобҳои гузашта нишон дода шудааст, хеле баланд аст ва рафтори муносибро металабад (ниг. 2:2,10). Чунин насихатҳоро мо дар Қўлассиён 1:10 ва 1 Таслўникиён 2:12 меёбем. Бори аввал дар нома ба мо гуфта мешавад, ки мо бояд чӣ гуна рафтор кунем. Тасвири дастури конкретӣ оиди рафтори (қадамгузорӣ) мо тамоми қисми боқимондаи номаро дар бар мегирад. Дар ҳақиқат, ҳамаи он чиро, ки аз ин пас баён мегардад, ҳамчун тафсири ин оят маънидод кардан мумкин аст.

4:2 Дар ин оят зидияти ҳайратовареро мебинем. Мо бояд “бо тамоми мулоимат ва фурўтанӣ ва пурсабрӣ якдигарро дар муҳаббат таҳаммул* намоем”. Наход ки даъвати баланди мо бо ҳамин хислатҳо тавсиф дода мешавад? Ҳа, зеро шумо бояд дар ҳаёти худ ғурур ва шукӯҳи мартабаи заминиро фаромӯш кунед. Намуна барои мо Худованд аст, ки гуфтааст: “... аз Ман таълим ёбед, зеро ки Ман ҳалим ва фурўтан ҳастам...”

4:3 Дар рафтори худ мо бояд ягонагӣ ва осоиштагии Рўхро нигоҳ дорем, агарчи роҳҳои Ў ба монанди ҳуди мо гуногун буда метавонанд. Бо вучуди ин онҳо бояд як хусусияти умумӣ дошта бошанд – ягонагӣ ва осоиштагии Рўх.

Ба суҳанони “кўшиш кунед... нигоҳ доред” аҳамият диҳед, ки ҳамчунин метавонанд “бо чиддият кўшиш кунед”-ро ифода кунанд. Ин моро таълим медиҳад, ки ба даст овардани ягонагӣ кўшишҳоро металабад, аммо на кўшишҳои фаъолияти инсонӣ ё қонунгузорона. Ба ягонагӣ дар он маврид ноил шудан мумкин аст, ки рафтори моро мулоимат ва фурўтанӣ роҳнамун созанд. Мо набояд ин ягонагиро чун чизе ки то ҳол вучуд надошт, бунёд намоем. Аммо дар муносибатҳои худ бо олами атроф бояд кўшиш кунем, ки онро

* тоб овардан

нигоҳ дорем. Зиёда аз ин, сухан дар бораи ягонагӣ меравад, на ин ки якрангӣ. Агар ягон кас ҳама чизро, хусусан чиҳати берунии ҷаҳолияти худро ба якрангӣ тобеъ карда тавонад, ё ҳамаро маҷбур кунад, ки мувофиқи хоҳишҳои ӯ рафтор намоянд, пас ӯ, ҳатто агар қонеъ шавад ҳам, аз ягонагӣ ҳанӯз хеле дур аст. Сарчашмаи ҳақиқии ягонагӣ Рӯҳи Пок аст, ки ҳамеша дар мо сокин буда, ба мо тавоноӣ медиҳад ва равшанфикр мегардонад. Ҷаҳони масеҳии ҳозира кӯшишҳо ба харҷ медиҳад, то ягонагии дохилиро ба даст оварад. Дар натиҷа аксаран имон ба Шахсият ва хизмати Масеҳ аз даст меравад. Рӯҳи Пок дар ин кор иштирок надорад, чунки вазифаи Ӯ дар Масеҳ муттаҳид намудани инсоният аст.

4:4 Ҳамин ки калимаи “ягонагӣ” аз нӯги қалами фиришта берун омад, ӯ гӯё бо овози баланд андеша намуда, ҳафт асоси ягонагиро номбар мекунад (оятҳои 4-6).

1. Доираи дохилӣ (4:4)

Дар се ояти минбаъда се соҳа ё се доира аз назар гузаронда мешаванд, ки ҳар яке аз пештарааш калонтар аст. Сегонаи аввалро чун чизе тасаввур кардан мумкин аст, ки дар дарун буда, аз назарҳо пинҳон аст. Бадан – яке аз мавзӯҳои муҳими нома – на он бадан аст, ки дар ин ҷо дар замин барои одам намоён аст. Ба одамон на як бадан, балки баданҳои зиёд намоён мебошанд, ки ҳар кадоме даъвои *бадан* буданро дорад. Бадани Масеҳро бошад мо ба таври дигар тасаввур мекунем – он аз ҳама фарзандони Худо, ки “аз олами боло зода шудаанд, иборат аст”. Азбаски ман узви ягон бадани ба ягон равия ё ташкилоти динӣ дахлдор ҳастам, ҳақиқатро оиди ин як бадан рад карда, дар назар дорам, ки бадани дигаре ҳаст. Аммо азбаски танҳо як бадан ҳаст, ва он Бадани Ӯст, чӣ зарурате ҳаст, ки ман узви дигар бадан бошам? Ба ин бадани ягона Рӯҳи Пок ҳаёт мебахшад, ва он на ба мақсадҳои бисёр, балки ба як мақсад нигаронида шудааст. Ин сегонаи яқум, аз афташ, доираест барои шахсияти сеюми Сегонаи Пок, яъне Рӯҳи Пок, ки аз назарҳо пинҳон аст.

2. Доираи берунӣ (4:5)

4:5 Сипас мо ба баррасии доираи навбатӣ ва сегонаи навбатӣ мегузарем. Ин доираи эътирофи имон аст. Эътирофи ҳақиқии имон дуруст ва зарур аст. Аммо агар он аз моҳияти дохилӣ ҳолӣ бошад, бад аст. Ин доира ба шахсияти дуюми Сегона дахл дорад – ба

Худованд Исо, ки дар Ў симои Худо зоҳир ёфтааст. Чун Худованд эътироф намудани Масеҳ дар номаҳои Павлус баръало тасвир ёфтааст (ниг. Румиён 10:9; 1 Қўринтиён 12:3 ва Филиппиён 2:11). Моҳиятан, “Масеҳ Худованд аст”-ро ягона эътирофи имони Паймони Навин номидан мумкин аст.

Оиди “як имон” суҳан ронда, Келлӣ мегӯяд: “Бо ин суҳанон (оиди як имон) имони маъмулии масеҳиён дар назар дошта шудааст, ва ин имон аз дину шариати яҳудиён, ва низ аз бутпарастии ғайрияҳудиён фарқ мекунад” (ниг. ҳамчунин Румиён 14:1; Ғалотиён 1:13; Қўлассиён 1:23; 1 Тимотиюс 4:1; Яҳудо 3).

Ғўта, ки дар ин оят зикр шудааст, дар алоқамандӣ бо робитаи бевосита ба эътирофи имон, бояд ғўтаи обӣ бошад. Ван Рин чунин муҳокимаронӣ мекунад: “Агар ду ҳақиқати пештар баёншуда ҷавоби имондорро ба ғўтаи Худо таъкид мекарда бошанд (ки ин комилан равшан метобад), пас ин ғўта наметавонад ба ғўта бо Рӯҳи Пок дахл дошта бошад, чунки ин умуман ба доираи масъулияти мо дахл надорад. Мо ба амали Рӯҳи Пок таъсире расонда наметавонем. Аммо мо дар ғўтаи обӣ бевосита иштирок карда метавонем. Агар имондор як Худованд ва як имонро пайравӣ мекарда бошад, пас бояд аз вобастагӣ ба қувваҳои пештара ва бегона даст кашад, ва ин ҳақиқат бо ғўтаи обӣ тасдиқ карда мешавад. Бинобар ин, аз нуқтаи назари ман, дар ин оят оиди ғўтаи обӣ суҳан меравад. Рӯҳи Пок дар гурӯҳи аввали сегонаҳо зикр шуда буд, ва дар ин ҷо такроран зикр намешавад. Ғўта ҷавоби имондор ба фармудаи Масеҳ аст”.

3. Доираи Офариниш (4:6)

4:6 Ягонагии ҳафтум нуқтаи анҷомёбӣ аст. Адади “ҳафт” дар Навиштаҳо ҳамеша анҷомёбӣ ва камолотро ифода мекунад (бори аввал дар Ҳастӣ 2:1-3 вомехӯрад). Ин ҷихатҳо ба ягонагӣ низ хос мебошанд. Ин доира аз ҳудуди ҳаёти оддии масеҳӣ берун мебарояд ва ба доираи паҳновари ягонагии офариниш ва масъулияти тамоми мавҷудот дар назди Худо дохил мешавад. Падарии универсалии Худо, чуноне ки либералҳо ва ҳамфикрони онҳо гумон мекунанд, на аз боиси он хатарнок аст, ки чунин тасаввурот комилан хатост, балки аз сабаби он ки зарурати аз олами боло зода шуданро сарфи назар мекунад. Ин оят ва низ оятҳои 3:14,15-ро (ниг. ҳамчунин Матто 6:1,14; 7:11) танҳо бо Падарӣ маънидод кардан мумкин аст. Хатар дар тафсири нодурусти ин ҳақиқат аст. Агар Худо Падари ҳама чиз намебуд, ҳақ намедошт, ки аз тамоми мавҷудот

парастишро талаб кунад. Маҳз аз сабаби он ки Ў Падари тамоми мавҷудот аст, мо Хушхабари оштиро мавъиза мекунем, чунки одам бо Ў муносибатҳои нодуруст дорад ва бояд онҳоро ислоҳ кунад. Муносибатҳоеро, ки Ў бо тамоми олами атроф дорад, чунин тавсиф додан мумкин аст: “бар болои ҳама” – соҳибхитиёри ва чудогонагӣ, “ба воситаи ҳама” – моҳияти дохилӣ ва дар ҳама ҷо ҳузур доштан, “дар ҳама” – сокиншавӣ. Ҳамин тавр дар ин доираи фарогир мо Падарро – шахсияти якуми Сегонаро мебинем .

Дар назар дошта шудааст, ки ин ҳафт “ягонагиҳо”-и шукӯҳманд моро ба ягонагии пурратар бо ҳам меоваранд. Кӣ метавонад самимона чунин ягонагиро нигоҳ доштан нахоҳад? Ин сифатҳоро ҳамаи фарзандони Худо доранд, новобаста ба наҷод ва ранги пӯст, бенавой ва сарватмандӣ, маълумотнокӣ ва нодонӣ. Пас чаро мо бо ҳамдигар оиди ин ҳақиқати бузург ин қадар кам гап мезанем ва чаро барои нигоҳ доштани ягонагӣ кӯшише намекунем?

ФАРҚИЯТИ АЪЗОЁН (4:7-16)

Павлус ягонагии фарогири Рӯхро, ки Сегонаи Покро таҷассум менамояд, ба таври возеҳ нишон дода, ба таҳлили фарқиятҳои аъзоён дар Бадани Масеҳ мегузарад. Ин нисбати таъиноти онҳо хуб аён аст.

4:7 Сарчашмаи тамоми хизмат Масеҳ аст. Ҳама чиз ба Ў вобаста аст. *Восита* ё *тариқи* хизмат гуногунии бахшоишҳост. Мақсади хизмат насиҳат барои бадан ва рушди шахсият дар он аст.

“Ба ҳар яке аз мо файз ... бахшида шудааст” бо ояти пешина, ки “ҳама”-ро зикр мекунад, андаке тазод дорад. Дар ин оят “ба ҳар яке” гуфта, маҳз ҳар як фарзанди Худо таъкид карда шудааст. Азбаски файз барои хизмат дода шудааст, пас Худо интизори он аст, ки ҳар як фарзанди Ў таъиноти худро дошта бошад. Файз сабаб надорад. Он бар хилофи имон, “бо шунидан” намеояд, он чун умед афрӯхта намешавад ва чун муҳаббат бар мо фармонравой намекунад. Мо барои сазовори он шудан ё паҳн намудани он ҳеҷ кор карда наметавонем. Мо танҳо ба он талаботи калон доштани худро ошкор карда наметавонем. Дихандаи файз медонад, ки мо ба чӣ эҳтиёҷ дорем, чӣ қадар ба мо аз он даркор аст ва барои чӣ. Азбаски ба ҳар кас миқдори даркориҳои файз дода шудааст, барои иштирок дар хизмати хоксоронатарин аз он ҳамон қадаре даркор мешавад, ки барои фириста ё башоратдиханда будан даркор аст. Пас файз ба кадом андоза дода мешавад? “Ба андозаи атои Масеҳ” – чунин аст

ҷавоби тасаллобахш. Оё онро чен кардан метавон? Не! На зиёда аз он ки файзи барои хизмат ба ҳар яки шумо додашударо чен карда тавонед.

4:8 Ин оят аввалин иқтибосро аз Паймони Куҳан дар бар мегирад. Он ҳамчунин ягона иқтибос аст, ки ба мавзӯи додашуда робитаи бевосита дорад. Ҳамчун дигар ишораҳои камшумор оятҳои 5:14,31 ва 6:2,3-ро қайд кардан мумкин аст. Ин шаҳодати иловагии он аст, ки ҳақиқати ба мо дар ин оят ошкоршаванда чунон нав аст, ки фиристае ки дар Румиён аз Паймони Куҳан 70 бор иқтибос меоварад, амалан барои дастгирӣ ва ё тасвири ин таълимоти нав онро истифода намебарад.

Муқоисаи иқтибос бо нусхаи асл дар Забур 67:19 фарқияти ҷолиберо ошкор менамояд. Дар матни Паймони Куҳан *Ў* бахшоишҳоро *мегирад*, аммо дар ояти мо *Ў* онҳоро *медихад*. Худи ҳамон Рӯҳи Пок, ки ба Навиштаи Пок илҳом мебахшад, ихтиёр дорад онро маънидод кунад ё тафсирҳо илова намояд. Ин ҷо дар назди мо *таъинотест*, ки Масеҳ пирӯзии ботантанаро ба хотири он ба даст овардааст.

4:9 Оятҳои 9-ум ва 10-ум як навъ тафсири ояти пешина буда, асосан аз боиси калимаҳои “ба асфали замин” ба таври гуногун маънидод карда мешаванд. Баъзе муҳаққиқон чунин меҳисобанд, ки худи замин ё рӯи он дар назар дошта шудааст, бар хилофи доираҳои афроз. Дигарон инро ишора ба ҷаҳаннам меҳисобанд. Баъзеи дигар чунин меҳисобанд, ки натиҷаи поён рафтани *ӯ* растохез буд, дар ҳоле ки дигарон онро ишора ба марги *Ў* мешуморанд. Новобаста ба нуқтаи назари қабулшаванда мушкилоти маънидод боқӣ мемонанд. Тазоди саҳт байни боло шудан ва поин рафтан водор менамояд, то нуқтаи назари охириро дурусттар ҳисобем.

4:10 Ҳаммонандии Ягонае ки боло шуд, бо Ягонае ки поин рафт, дар ин оят тасдиқ шудааст ва шояд, калиди маъноист. Калимаҳои “то ки ҳама чизро пур кунад” мақсади боло шудан ҳисобида мешаванд. Хусусияти универсалии Эфсӯсиён бо он таъмин карда мешавад, ки калимаи юнонии “ҳама” ба маънои “ҳар” 52 бор вомахӯрад, калимаҳои “ҳама чиз” ҳафт бор истифода шудаанд, яъне адади комил (1:10,11,23; 3:9; 4:10,15; 5:13). Ҳамин тариқ аҳамияти вазифаи Масеҳ таъкид карда мешавад.

4:11 Дар ин оят асоси ҳақиқӣ ва ягонаи хизмати масеҳӣ нишон дода шудааст. Танҳо он чи чун бахшоишҳо ба Калисо аз *Ў*

бармеояд, бояд эътироф карда шавад. Маълумотноқӣ, унвонҳои илмӣ, малакаҳо, донишҳо, дастгузориҳои рӯхонӣ ё эътирофи чамъиятӣ дар ин маврид ҳеҷ нақше намебозанд. Дар бораи ҳамаи инҳо сухане ҳам гуфта нашудааст! Танҳо Ҷ, Сар, ки аз мурдагон бархеста, боло шудааст, ба Бадани Худ, ба Калисо бахшоишҳо пешкаш менамояд, чун медонад, ки онҳо заруранд. Ҷ метавонад интиҳоб кунад – ва интиҳоб карда, бахшоишҳои гуногунро медиҳад. Намунаи равшани инро ба мо дувоздаҳ фиристагон медиҳанд: баъзеи онҳо моҳигирон буданд, яке аз онҳо бочгир буд. Оиди гузаштаи онҳо ба мо танҳо ҳамин қадар маълум аст, ғайр аз он ки аз афташ онҳо сокинони Ҷалил буданд. Ҳеҷ гуна маълумоти мактабии расмӣ набуд, ҳеҷ гуна коллечҳо, унвонҳо, на дастгузориҳои одамӣ. Эҳтимол фиристаҳоро ба бисёрии кафедраҳои ҷаҳони имрӯзаи масеҳӣ роҳ намедоданд. Аммо онҳо бахшоишҳои Ҷ буданд; ва ин ҳама чизро ҳал мекард. Ба пайдарҳамӣ аҳамият диҳед. Файз ба “ҳар яке” дода шудааст (оятӣ 7); бахшоишҳо ба “одамон” дода шудаанд (оятӣ 8); ва акнун одамон (ки бахшоишҳо доранд) ба *бадан* дода шудаанд (оятӣ 11).

Фиристаҳо ва пайғамбарон аллақай пештар дар оятҳои 2:20 ва 3:5 зикр шудаанд. Аз матни пештара хулоса баровардан мумкин аст, ки зарурат ба онҳо аз байн рафта буд. Онҳо вазифаи худро иҷро карданд. Фиристаҳо асосан бо эътибор алоқаманд буданд, пайғамбарон бошанд – бо ваҳӣ. Хизмати онҳо то он даме дакор буд ки Инҷил тартиб дода шуд. Маҳз Инҷил имрӯзҳо ҳам эътибору қудрат, ҳам ваҳӣи пурраи мост. Чизе дигаре ба мо даркор нест.

Сипас *башоратдиҳандагони* масеҳият зикр мешаванд. “Башорат додан” феъл буда, “башоратдиҳанда” исм аст. Аввалӣ дар Паймони Навин бисёр вомахӯрад, дуюмӣ бошад – танҳо дар Аъмол 21:8 ва дар 2 Тимотиус 4:5. Хизмати башоратдиҳанда аз он иборат аст, ки ҷонҳои гумроҳшударо ҷуста, онҳоро назди Масеҳ оваранд. Ҷуноне ки меҳисобанд, ҳамаи мо гувоҳони он чизе ҳастем, ки Худо барои мо кардааст, аммо на ҳама бахшоиши башоратдиҳандаро доранд. Дар аҳд бо халқи интиҳобшуда ба ин бахшоиш ягон ҳаммонанде набуд. Хизмати коҳинӣ ва қурбонӣ оварданҳо барои *нигоҳ доштани* ин робитаҳо ба ҷо оварда мешуданд. Хизмати башоратдиҳанда бошад дар замони мо барои он даркор аст, ки муносибатҳои одам бо Худо дуруст карда шаванд.

Шубонон ва *муаллимон*, аз афташ, барои Калисо ҳамон як бахшоиш мебошанд, танҳо онҳо тарафҳои гуногуни он мебошанд.

Ин ду хизмат чунон ба ҳам вобастаанд, ки пеш аз калимаи “муаллимон” калимаи “дигар” истифода намешавад. Ин имкон медиҳад, то ғамхории меҳрубонаи шубонро дар ҳақиқи барраҳояш тасаввур намоем ва онро мефаҳмонад, ки бахшоиши асосӣ аз ҷӣ иборат аст. Ҷӣ қадар фарзандони Худо ба ин ғамхорӣ, ба ин хизмати инфиродии шубон эҳтиёҷ доранд, ки ҳангоми он Сухани Худо назди ҳамаи онҳое ки ба ислоҳ, роҳбарӣ, мазаммат ё дилбардорӣ эҳтиёҷ доранд, меояд. Ба муаллим бахшоиши панддихӣ дар назди омма дода шудааст.

4:12 Ин оят дар назар дорад, ки “такмил”-и муқаддасон, кори хизмат ва бунёди Бадани Масеҳ, се қисми таркибии он мақсаде мебошанд, ки бахшоишҳо ба хогири онҳо дода шуда буданд. Аз ин ҷо аён аст, ки ду амали охир ба аввалӣ вобастаанд. Дигар хел карда гӯем, ин маънои онро надорад, ки бахшоишҳои башоратдиҳанда ё муаллим кори хизмат ё бунёди Бадани Масеҳро иҷро мекунанд. Ин корро ҳамаи муқаддасон ба ҷо меоваранд. Ин моро ҳайрон намекунад? Магар мо ба башоратдиҳанда ё ходим имкон намедиҳем, ки ҳамаи ин корхоро ба ҷо оваранд, дар ҳоле ки мо бекор дар каноре меистем? Тимсоли бадан бояд инро ба мо фаҳмонда диҳад. Ҷар як узви бадан вазифаи худро дорад, ва фаъолияти он барои тамоми организм зарурӣ мебошад. Дар 1Кўринтиён 12:12-27 тафсири васеъ ва муфассали ин ҳақиқат дода мешавад.

Ҳеҷ чиз ҳақиқати Паймони Навинро саҳттар аз изҳороте вайрон карда наметавонад, ки гӯё Калисо аз ду синф иборат аст: 1) “рӯҳоният”-и расмӣ ва имтиёзнок, ва 2) ҳамаи дигарон, ки “қавми калисо” номида мешаванд. Ҳеҷ яке аз тартиботи устуворшудаи калисой ба инкишофи рӯҳонии имондорон беш аз ин зарар нарасондааст. Ин изҳорот миқдори зиёди масеҳиёнро аз он чи бояд ба он ҳақ дошта бошанд, маҳрум мекунад – ғамхорӣ ва иштирок дар кори хизмат. Ин имкон медиҳад, то чунин фикр кунанд, ки хизмат кори башоратдиҳанда аст, зеро ӯ барои ин маош мегирад, онҳо бошанд метавонанд бо корҳои одатии дунявӣ машғул бошанд.

Дар ҳеҷ ҷои нома ё дигар ҷойҳои Паймони Навин мо бахшоишҳоеро пайдо намекунем, ки ба ҷамъомад ё калисои алоҳида дода шуда бошад. Онҳо ба тамоми Калисо дода шудааст. Ин бо идеяи шубони “мо” ё муаллими “шумо” ихтилоф дорад. Масеҳ ин бахшоишҳоро барои ҳамаи аъзоёни Калисо таъин

намудааст, аммо тартиботе ки одамон муқаррар намудаанд, онҳоро бо як гурӯҳи хурд маҳдуд мекунанд.

4:13 Дар ин оят се мақсади дар назди Калисо гузошташуда баён шудаанд. “То даме ки ҳамаамон” ба се қулла бирасем. Аҳамият диҳед, ки файзе ки “ба ҳар яке аз мо” (ояти 7) дода шудааст, ва бахшоишҳое ки ба “баъзеҳо” (ояти 11) ато шудаанд, бо хизмати худ дар муқаддасон, дар ҳама ягонагӣ, камолот ва пуррагиро тавлид менамоянд.

Мафҳуми “ягонагии рӯҳ” (ояти 3) акнун то мафҳуми ягонагии дутарафа васеъ мешавад – ягонагии имон ва шинохтани Писари Худо. Аммо агар дар ин ҷо имоне дар назар дошта шудааст, ки ҳамаи масеҳиён онро пайравӣ мекунанд, чаро имрӯз дар байни имондорон ин қадар ақидаҳои гуногун вучуд доранд? Чаро мо ба ҷои ягонагӣ ихтилофи ақидаҳоро мебинем? Шояд аз он сабаб, ки хизмати мо бештар на бо муқаррароти Худо, балки бо тартиботи муқарраркардаи одамон мувофиқат мекунад. Худо хато карда наметавонад. Усулҳои Ҷ комиланд, ва роҳҳои иҷрои хости Ҷ ҳамеша росткоронаанд. Нобарорӣ натиҷаи он аст, ки одам мувофиқи хости Ҷ рафтор карда натавонистааст. Қисми охири ин ягонагии дутарафа шинохтани пурраи Писари Худост. Калимаи юноние ки дар ин ҷо “шинохтан” тарҷума шудааст, дар тамоми Паймони Навин маънои якхела дорад. Хизмат на барои хизматгори бехтар гардондани мо муқаррар гардидааст, балки барои он ки мо Писари Ҷро пурра шиносем.

Дар Ҷ ҳамаи “ғанҷҳои ҳикмат” ниҳон мебошанд (Қўлассиён 2:3,9), ва боз мо пурсида метавонем, ки чаро бисёр имондорон дар шинохтани Ҷ бенавоянд? Бидъат ва бесамарӣ дар шинохтани Масеҳ – ана ду натиҷаи дур шудани инсоният аз тартиби илоҳии хизмат дар Калисо.

Мақсади дуум, ки хизмат моро ба он мебарад, – расидан ба *балоғат* аст. Калимаи “комил” бегуноҳӣ ё беайбиро дар назар надорад, балки ба анҷомёбӣ ва балоғат ишора мекунад. Ба ин маъно мафҳуми синну сол дар ҷойҳои зиёди Паймони Навин истифода мешавад. Ин тимсоли рушд аст, ки дар Паймони Навин бисёр зикр мешавад. Дар Нома ба Ибриён Павлус хонандагони худро мазаммат мекунад, ки онҳо “кӯдак” ҳастанд (Ибриён 5:12-14), дар ҳоле ки бояд ба балоғат мерасиданд.

Пуррагии имондор бо суханони “ба андозаи бузургии пурраи Масеҳ бирасем” ифода ёфтааст. Мувофиқи Румиён 8:29, мо бояд

“ба сурати Писараш монанд шавем”. Дар Эфсӯсиён ин мафҳум аз худуди тасвиркардаи Румиён берун баромада, пуррагиву амиқии онро илова ба монандӣ нишон медиҳад – се андоза ба ҷои дуто. Оё ин пуррагиро худи бадан чун организми ягона, маҷмӯи ҳамаи қисмҳои он ё аъзоёни алоҳида дар дохили бадан ба даст меоварад? Аз афташ, нуқтаи назари охирин дуруст аст. Ҷамъбасти “ҳама”, бешубҳа, чун дар бисёр ҷойҳои дигари ин боб, шахсиятҳои алоҳидаро дар назар дорад. Аз тарафи дигар, таъсир ба баданро, ки дар ибораи охирини ояти 12 ва дар ояти 16 тасвир шудааст, дар аз назар соқит кардан лозим нест.

4:14 Дар ин оят нишон дода шудааст, ки аз ноболиғии рӯҳонӣ ва ноустувории имондор, ки бо он вобаста аст, ҷӣ тавр худро дур гирифтани мумкин аст. Албатта, дар Навиштаҳо барои ноболиғони рӯҳонӣ насихатҳо ҳастанд, аммо муддати зиёд дар ин ҳолат мондани мо ба нақшаҳои Худованд мувофиқат намекунад. Худо меҳодад, ки мо ба балоғати рӯҳонӣ расем.

Павлус дар ин ҷо намунаро аз баҳрнавардӣ истифода бурда, мегӯяд: “бо бод... калавонида ва ронда мешаванд”. Чун намуна ба воситаи дарё поён рондани ғӯлаҷӯбҳоро тасаввур кардан мумкин аст. Ғӯлаҷӯб ба самти ҷараёни дарё ҳаракат мекунад ва ба шамол ё ҷараён муқобилат карда наметавонад.

Хизмат ва калоншавии рӯҳонӣ ин мушкилиҳоро паси сар мекунад ва ба мо имкон медиҳанд, ки ба роҳи дурусти шинохтани Худо равона шавем.

Павлус аҳамияти ба балоғат расидан ва пуррагиро дар шинохтани Писари Худо таъкид намуда, онҳоро барои мубориза бо ноустуворӣ дар имон самаранок меҳисобад. Паймони Навин зидди таълимот ва муаллимони дурӯғин огоҳкуниҳои ҷиддӣ дорад (ниг. 1Тимотинос 4:1-3; 2Петрус 2; Яхудо).

4:15 Ҳама чиз бо “сар”-и мо, ки Масеҳ мебошад, вобаста аст. Дар ояти 13 Ў андоза аст, дар ин ҷо бошад – мақсад ва охири рушд аст. Мо бояд дар ҳамаи он ҷиҳо ба табиати нав ва наҷоти мо алоқаманд аст, ба Ў калон шавем. Бисёриҳо кӯшиш намекунд ин тавр калон шаванд ва танҳо дар баъзе мавридҳо ба Ў муроҷиат карданро кифоя меҳисобанд. Худованд ҳама чизро талаб мекунад. Оятҳои охир ду муқобилгузориҳои муҳимро дар бар мегиранд. “Бозгашт” ба Масеҳ назар ба кӯдакӣ муҳимтар аст, ва “дар муҳаббат” ростиро баён намудан ба хато ва фиреб муқобил гузошта шудааст.

4:16 Дар ин чо Павлус боз як ваҳйи бузургро дарк мекунад, ки қуллаҳои он болотар аз пуштакӯҳҳои беканори Нома ба Эфсӯсиён қомат афрохтаанд. Дар ояти додашуда, чун дар оятҳои 1:21-23: 2:21,22 ва 3:20,21, нуқтаи авҷ бо саъй ба сӯи паҳноҳои нопайдоканори осмони ғояҳои ин оят ба даст оварда мешавад. Павлус боз ба тимсоли бадан баргашта, мафҳуми ҳақиқати дар ин боб кушодашавандаро такрор мекунад. Боз сарчашма зикр шудааст, бори дигар воситаҳо номбар шудаанд ва натиҷа тасдиқ карда шудааст.

Акнун дар назди мо “тамоми бадан” аст, ва мо фикран ба ояти 13-ум бозмегардем, ки он чо мо “ҳама” дар алоҳидагӣ намоён будем. Бадан аз сар – Масеҳ – дуруст бунёд гардида, ба ҳам пайваст карда шудааст. Ҷ ҳам Офаридгор ва ҳам Ниғахдоранда аст. Байни қисмҳои гуногуни бадан пайванд ҳаст; ҳама гуна пайванд чизеро мустаҳкам мекунад. Ин мустаҳкамшавӣ бо андозаи худ, “бо амали ҳар андоми чудоғона ба андозаи хоси он” ба амал меояд. Ба сегонаи “андозаҳо” дар ин боб диққат диҳед: оятҳои 7-ум, 13-ум ва 16-ум. Ҳар як ҳиссагузорӣ бо андозаи худи он баҳо дода мешавад. Бинобар ин мо набояд дигар имондоронро доварӣ кунем ё худро бо онҳо муқоиса намоем, зеро имкон дорад, ки таъиноти онҳо тамоман дигар бошад (ниг. 1Қўринтиён 4:1-4). Ин организми мустаҳкам пайвастшуда мавҷудияти худ, яъне дар муҳаббат афзоиш ва бунёд намудани худро амалӣ мегардонад. Дар ҳоле ки “бадан” тимсоли асосии оят мебошад, дар калимаҳои “пайваст” ва “мустаҳкам” ҳамчунин хусусияти сохтори аъзоёни таркибии он аён аст.

ҶАМЪБАСТ

Дар ин боб Павлус фарқи аъзоёни бадан, ва низ ҳамкориҳои онҳоро баррасӣ мекунад. Ба бартарии* сари барафрохта* – Масеҳ – ба асли пайдоиши ҳамаи хизмат дар Калисо задаи махсус гузошта мешавад. Бахшоишҳои гуногун номбар шудаанд, ки аз байни онҳо доимиашон имрӯзҳо бахшоишҳои башоратдиҳанда ва бахшоиши муттаҳиди шубону муаллим мебошанд. Ҳамчунин таъкид карда шудааст, ки ҳар як узв машғули хизмат ба Бадан аст. Мақсади хизмат – камолот, устуворӣ, ягонагӣ, калоншавӣ, афзоиш ва насиҳат додан ба аъзоёни чудоғонаи Бадан аст.

* афзалият

* баланд кардашуда

Тавсияҳо барои кори минбаъда

1. Чанд бор дар нома суханони “дар муҳаббат” вомехӯранд?
2. Эфсӯсиён 4:16-ро бо Қӯлассиён 2:19 муқоиса кунед. Онҳо аз кадом ҷиҳат монандӣ доранд?
3. Ба ҳамин тариқ ин бобро бо 1Қӯринтиён 12 муқоиса кунед. *Маводро омӯхта, ба саволҳои кори имтиҳони 8 ҷавоб диҳед.*

ДАРСИ НҶҲУМ

РАФТОРИ ШАХСИИ ИМОНДОРОН 4:17-32

Баъди якчанд кӯшишҳои (3:1; 4:1) бо муҳокимаи ҳақиқатҳои таълимотӣ қатъшуда Павлус ниҳоят ба насиҳатҳои амалӣ мегузарад. Мавзӯи ин боб ба сарлавҳа бароварда шудааст. Ду мавзӯи минбаъда мувофиқан чунин номида мешаванд: “Рафтори ҷамъиятӣ” ва “Рафтори хонагӣ”.

ФАРҚИ ПРИНСИПҲОИ ҲАЁТӢ (4:17-24)

1. Одами “кӯҳна” (4:17-19)

4:17 Мо ба оятҳои 4:1-3 бозмегардем, ки он ҷо Павлус моро даъват менамояд, то сазовор рафтор намоем. Дар аввал ӯ “шаҳодат медиҳам” гуфта, гувоҳӣ медиҳад, ки ин ба ҷиддияти масъала далолат мекунад. Зиёда аз ин, ӯ “дар Худованд” гувоҳӣ медиҳад, на “дар Масех” ва на “дар Ӯ”, чуноне ки дар дигар ҷойҳои нома ҳаст. Ин моро водор мекунад, ки ба суханони минбаъдаи ӯ муносибати ҷиддӣ намоем.

Моҳияти “одами кӯҳна” (ояти 22; Қўлассиён 3:9) аввал аз насихат оиди монанди ӯ рафтор накардан аён мегардад. Асос барои манъи тақлид ба “одами кӯҳна” аз оятҳои минбаъда аён мегардад. Ба ҷаҳони атроф тобеъ шудан барои фарзандони Худо хатарест, ки дар ҳама ҷо вучуд дорад ва фарқ кардани он душвор аст. Пас зарурати доимӣ ҳаст, то сатҳи ахлоқии худро нигоҳ дошта, дар партави Сухани Худо қадамгузор бошем. Бутпарастон мувофиқи беҳудагии ақли худ амал менамоянд. Онҳо тамоман на аз рӯи хирад рафтор мекунанд, чуноне ки ба назарашон метобад (Румиён 1:21,22), балки мувофиқи ақли “фосид”, ё “бехирадона”-и худ (Румиён 1:28). Ақл тақягоҳи тамоми моҳияти инсонист, ва дар Навиштаҳо ба ин масъала диққати зиёд дода шудааст. Ҳангоме мо ҳайрон мешавем, ки чаро гуноҳкорони тавбанакарда он чизеро, ки барои мо аён аст, намебинанд, ин оят ва оятҳои 2 Қўринтиён 4:3,4-ро бояд ба назар гирем.

4:18 Илова ба он ки ҷонҳои начотнаёфта ҳақиқатҳои аёнро намебинанд, ақлашон низ тира гардидааст. “Пас, агар нуре ки дар туст, зулмот бошад, ҷӣ гуна азим аст он зулмот” (Матто 6:23).

Сипас дар нома ба мо дараҷаи бегонашавии минбаъдаи бутпарастон нишон дода шудааст (ниг, ҳамчунин Қўлассиён 1:21). Пештар, дар 2:12, дар ин бора чун оиди бегонагӣ аз ҷамъияти исроилиён гуфта шуда буд. Акнун мо мебинем, ки вазъияти онҳо аз ин ҳам ҷиддитар аст. Бутпарастон дар холигӣ, торикӣ ва бегонагӣ қадамгузоранд. Сабаби дутарафаи бегонагии онҳо дода шудааст: сарфи назар кардани Худо (норасоӣ), ва дилсахтӣ (рафтор). Зоҳиршавии равшани ин сифатҳо дар суханоне ифода ёфтааст, ки фиръавни Миср нисбати Худо гуфтааст: “Худованд кист, ки ба овозаш гӯш дода, Исроилро равона кунам? Худовандро намешиносам, ва Исроилро низ равона нахоҳам кард” (Хуруҷ 5:2). Ҷаҳолат ва дилсахтӣ сабаби ба Худо бегона шудани ин шоҳи якрав

гардид. Худо фиръавнро чазо дод: якравӣ ва дилсахтии ӯ боиси бадбахтиҳои зиёди мардуми Миср гардиданд, то даме ки дар ниҳояти қор ӯ кӣ будани Худовандро фаҳмид, ва халқи Исроилро иҷозати рафтанд дод.

4:19 Натиҷаи табиӣ чунин ҳолати ахлоқӣ дар ин оят бо рангҳои тираву тор тасвир ёфтааст. Мо бояд водоркунандаҳои ҳиссиётнокии беандозаро боздорем ва ба қонеъ намудани хоҳишҳои худпарастона кӯшиш накунем. Аъмоли бади дар оят тасвирёфта бояд насиҳатҳои фиристаро таъкид намоянд, ки монанди бутпарастон рафтор накунанд.

2. Одами нав (4:20-24)

4:20 Бар акси одами кӯҳна, одами нав дар панду насиҳати мусбат тасвир карда мешавад. “Вале шумо Масеҳро ин тавр ёд нагирифтед”. Бадқирдорӣ ҳеҷ муносибате бо Писари Худо надорад. Ин ҷо ишора ба хизмати Павлус низ ҳаст. Чуноне ки ба мо маълум аст (1Қўринтиён 1:23; 2:2), ӯ ҳамеша Масеҳи маслубшударо мавъиза мекард. Масеҳият на қоида, балки воқеият, на қонуни ҳаёт, балки ҳуди ҳаёт, на дин, балки Худи Масеҳ аст. Ба калимаи “ҷаҳолат” дар яке аз оятҳои пешинаи нома ва ба калимаҳои “Масеҳро ёд гирифтед” дар ин оят диққат диҳед. То даме ки одам Масеҳро нашинохта бошад, гуфтан мумкин аст, ки ӯ дар торикӣ ва ҷаҳолати амиқ аст, ҳатто агар ба дараҷаи олий маълумотнок бошад ҳам.

4:21 Калимаҳои “шумо дар бораи Ӯ шунидаед”-ро чӣ гуна фаҳмидан даркор аст? Дарси гузашта ва мавзӯи дар он муҳокимашударо ба ёд оваред. Мо ҳангоми гирифтани хизмате ки Ӯ ба воситаи бахшоишҳои гуногун медиҳад, оиди Ӯ шунидем. Ин лаҳзаи яқум, вале хеле муҳим аст, зеро камаш нӯҳ бор дар Паймони Навин калимаҳои “гӯши шунаво” такрор мешаванд. Оятҳои 13:9-18-ро дар Инҷили Матто, ки он ҷо Худованд исроилиёнро барои қар буданашон сарзаниш мекунад, омӯzed. Аз гирифтори чунин сарзаниш шудан барҳазар бошад.

Калимаҳои баъдинаи “дар Ӯ таълим гирифтаед” натиҷаи дилхоҳро аз он чи шунидем, тасвир мекунанд, – ба даст овардани дониш. Аҳамият диҳед: мо на ба воситаи Ӯ, балки дар Ӯ таълим гирифтаем, ва ин маънои онро дорад, ки мо дар ягонагии ҷудоинопазир бо Ӯ ва сокин будан дар Ӯ таълим мегирем. Танҳо ҳамин тавр мо холигӣ ва нокифоягии донишамонро дида

метавонем. Худ аз худ он ба рушди рӯҳонӣ мусоидат карда наметавонад. Мо дар ӯ зиста, таълим мегирем. Таҷрибаи ҳаррӯзаи зистан дар Масеҳ воситаи таъсирбахштарин ва тавонотарини таълим аст. Чунин дарсҳо ҳеҷ гоҳ фаромӯш намешаванд, ва онҳо, бешубҳа, назар ба донишҳое ки бо роҳи маъмулӣ омӯхта мешаванд, арзиши амалии бештар доранд.

Фарқи байни мафҳумҳои “одами кӯҳна” ва “ҷисм”ро аниқ карда, боз ба Ван Рин рӯ меоварем: «“Одами кӯҳна” рамзи ҳамаи он чизест, ки ба мо чун ба гуноҳкорон хос буд; “одами нав” – имондорест дар Масеҳ, ки росткори ба шарофати марги бебаҳои Масеҳ ба ӯ додашударо дар бар кардааст. Байни *одами кӯҳна* ва *ҷисм* фарқ ҳаст. Он аз ҳамин иборат аст, ки “одами кӯҳна” ба маънои пуррааш одамро, гуноҳкорро ифода мекунад; “ҷисм” – табиат, моҳияти гуноҳолуди ӯро. Ҳеҷ гоҳ гуфта нашудааст, ки мо ҷисмро нобуд мекунем ё аз он халос мешавем. Моҳияти гуноҳолуд, ки онро аз зодруз мерос мегирем, то даме ки дар ин ҷаҳони гуноҳолуд ҳастем, бо мо мемонад, аммо мо либоси “одами кӯҳна”-ро партофта, “одами нав”-ро дар бар карда метавонем. “Одами кӯҳна” моҳияти гуноҳолуд аз нуқтаи назари *одам* аст; “ҷисм” – моҳияти гуноҳолуд аз нуқтаи назари *Худо*. Мо бояд одами кӯҳнаро аз худ дур карда, одами навро дар бар кунем. Ин ду ибораи “одами кӯҳна” ва “одами нав” бо он чи зоҳирист, сару кор доранд; “ҷисм” бошад – бо он чи дар ботин ниҳон аст. Азбаски мо симои “одами кӯҳна”-ро тарк кардаем, акнун олами атроф набояд моро он тавре бинад, ки мо пештар будем, яъне амалан гуноҳкор. Дар ҳаёти мо бояд Масеҳ, яъне “одами нав” намоён бошад. Дар Румиён 13:14 Павлус моро насиҳат дода, ин фикрро хеле хуб баён кардааст: “Балки Худованди мо Исои Масеҳро дар бар кунед ва дар бораи ҳавасҳои шахвонии ҷисм ғамхорӣ нанамоед”»*.

4:22-23 Дар оятҳои 22-24 шаклҳои параллели грамматикӣ истифода мешаванд – масдарҳое ки ба феъли “таълим гирифтаед” вобастаанд. Аммо ба матни асли юнонӣ шакли масдар, балки шакли феъли ҳол бештар мувофиқат мекунад, яъне “аз худ дур карда” (аллакай), “тоза шуда” (раванд) ва “дар бар карда” (аллакай). Амалҳои яқум ва сеюм барои ҳамеша иҷро гардидаанд, дуоҷумаш бошад раванд аст.

* Ван Рин, асари зикршуда., сах. 123.

Оятҳои 22, 23 ва 24-ро бо Қўлассиён 3:9-10 ва Румиён 6 муқоиса кунед. Дар Эфсӯсиён калимаи “аз худ дур кардан” антоними “дар бар кардан” нест, чуноне ки агар сухан дар бораи либос мерафт. Аниқтараш он ба ғояи “даст кашидан” дахл дорад. Либоси як сӯ гузоштасударо аз нав пӯшидан мумкин аст, аммо бо мо, ки имондор ҳастем, ин набояд рӯй диҳад. Одами кӯҳна ба маънои ҳақиқӣ фано мешавад, ва дар ин ҷо давомнокии раванд дар назар дошта шудааст. Қисм ҳеҷ гоҳ беҳтар намешавад, ва зухуроти берунии он – одами кӯҳна – ҳамчунин ҳеҷ гоҳ ягон нишонаи беҳшавӣ надорад.

4:24 Одами кӯҳна дар ҳукми фасоди ахлоқӣ ва шаҳват аст, дар ҳоле ки одами нав бо Худои Офаридгори ӯ робита дорад (ниг. 2Қўринтиён 5:17; Қўлассиён 3:10). Ӯ одамро дар росткорӣ ва муқаддасии ҳақиқат офаридааст. Ҳамин тавр Худо тимсоли Худо, ки бо гуноҳкоршавии Одам доғдор шуда буд, аз нав бунёд мекунад. Росткорӣ, муқаддасӣ, ҳақиқат, ростӣ – ҳамаи он чи ба Ӯ хос аст, бояд ба мо низ хос бошад.

Акнун мо ин ду принципи зиндагиро, ки аз ҳам хеле фарқ мекунам, яъне одами кӯҳна ва одами навро аниқ ва равшан мебинем. Аввалӣ рафтори пештараи мо то наҷотёбӣ буд. Дуюмӣ – чизи тамоман дигар аст. На одами кӯҳнаи ислоҳшуда ё “покшуда”, балки офаридаи тамоман нав. Кӯшишҳои ба себи хуб табдил додани себи пӯсида барор намегиранд. Бо табиати пештараи мо низ ҳамин тавр буд. Худо ба мо табиати нав дод.

ФАРҚИЯТҲОИ АМАЛИЯИ ҲАЁТӢ (4:25-32)

4:25 Сипас Павлус намунаҳои мушаххаси рафтори одами кӯҳнаро медиҳад ва нишон медиҳад, ки рафтори одами нав бояд чӣ гуна бошад. Ӯ нуқсонҳоро аз қабилӣ дурӯғ, дуздидани моликияти шахси дигар, оташин шудан ва ба ғзаб омадан номбар мекунад. Мо бояд аз ҳамаи ин даст кашем. Ин нуқсонҳо ба одами кӯҳна хуб маълум буданд, ва моҳияти хислати ӯ буда, дар ҷаҳони бутпарастонаи давраи Павлус пурра табиӣ метофтанд. Аз нуқтаи назари ахлоқи бутпарастона, ин нуқсонҳо худ аз худ ягон чизи бадахлоқона набуданд, ва чунин ҳисобида намешуд, ки аз онҳо канорагирӣ кардан лозим аст. Танҳо аз як чиз канораҷӯӣ кардан даркор буд – дар ҷои ҷинойт дастгир шудан ва дар натиҷа ҷазои онро кашидан.

Ба баъзе тазодҳо дар ин порча диққат диҳед: дурӯғ ба сухани рост муқобил гузошта шудааст, дуздӣ – ба меҳнати ғоиданок, сухани “фосид” – ба сухане ки дар имон раҳнамоӣ мекунад, хашм ва оташинӣ – ба некӣ, самимияти қалбӣ ва омурзиш. Ҳама чизи иблисона бояд рад карда шавад, ё чуноне ки дар ояти 22 гуфта шудааст, дур карда шавад.

Ягонагии узвҳо дар Бадани Масеҳ водоркунандаи асосӣ ва воқеитарини рад кардани дурӯғ аст. Мо мебинем, ки барои Павлус, ва шояд барои бисёри имондорони ҳамзамони мо ҳақиқати Бадани Масеҳ зинда ва ҳақиқист. Он рафтори онҳоро роҳбарӣ менамояд. Ба сегонае ки ба калимаи “ҳақиқат” дахл дорад, (оятҳои 21, 24 ва 25) аҳамият диҳед.

4:26 Ин оят бисёриҳоро ҳайрон мекунад. Аз афташ онро чуноне ки навишта шудааст, фаҳмидан осонтар аст.

4:27 Дар Марқӯс 3:5 ҳатто Худованд хашмгин шуд. Мо гуноҳро дида, ба хашми одилона дода шуда метавонем. Чунин аксуламал накардан дар шароитҳои муайян нишонаи танбалии рӯҳ ё инсофи нопоки мо буда метавонад. Аммо хашм набояд давомнок бошад, то ба иблис имкон дода нашавад, ки хашми моро ба гуноҳ табдил диҳад.

4:28 Меъёрҳои ахлоқии одами нав аз одами кӯҳна баландтар мебошанд. Ба мо гуфта шудааст, ки мо на танҳо набояд дуздӣ кунем, балки бояд меҳнат намоем, то ки ба мӯҳтоҷон ёрӣ расонда тавонем. Ин аз чорчӯбаи ахлоқи бутпарастон берун аст. Ахлоқи онҳо зарар нарасондан ба атрофиёро дар бар гирифта метавонист, аммо то сатҳи ёрӣ расондан ба наздикону атрофиён баланд намебаромад. Кодекси ахлоқи материалистии ҳозира ба ин масъала аҳамияти зиёд намедиҳад. Ба қарибӣ дар яке аз рӯзномаҳо мақолае таҳти чунин сарлавҳа ҷойгир шуда буд: “Ба бисёриҳо манфиатҳои худашон маъқул аст”. Мутаассифона, баъзе масеҳиён низ чунин мавқеъро ишғол мекунанд. Оиди ин суханон ва оиди насихатҳои Луқо дар 12:13-21 андеша намоед.

4:29 Мо ба атрофиён бо дурӯғ, хашм, дуздӣ зарар расонда метавонем. Мо ҳамчунин онҳоро бо суханони нопок, дашномҳо таҳқир карда метавонем. Зараре ки бо чунин рафторҳо расонда мешавад, чун захми шамшер чиддӣ буда метавонад. Мо бояд “ба даҳони худ лачом андозем” (Яъқуб 3:1-12). Аз он бояд на оби талх, балки селоби тасаллодиҳандаи ғайз ҷорӣ шавад. Ин “наҳрҳои оби ҳаёт” аз ҳар касе ки Рӯҳи Покро қабул кардааст, ҷорӣ хоҳанд шуд

(Юханно 7:37-39). Бигузор намунаи шумо Худованд бошад, ки аз дили Ӯ суханони файзбахш чорӣ мешуданд (Забури 44:2; Луқа 4:22).

4:30 Андӯхгин кардани Рӯҳи Поки Худо гуфта, чӣ дар назар дошта шудааст? Пеш аз ҳама бояд зикр кард, ки таъкиди асосӣ дар калимаи *Пок* аст. Инро ба назар гирифта ва матни тамоми порчаро хонда, ба хулосае омадан мумкин аст, ки ҳар он чи мувофиқи ахлоқи одами кӯҳна карда мешавад, андӯхгин кардани Рӯҳ аст.

Дар ин оят, чун дар 1:13, боз хизмати Рӯҳи Пок зикр карда мешавад, ки мо ба Ӯ имон карда, дар Ӯ мӯҳр зада шудаем. Пештар ин бо гузашта, бо Рӯҳи Поки *ваъдашуда* вобаста буд, ҳозир бошад мо ба оянда, ба рӯзи кафорат менигарем. Рӯзи кафорат ба замоне дахл дорад, ки мо баданҳои нав, ҷалолёфта ва эҳёшуда хоҳем дошт (1Қўринтиён 15:23, 42-57). Ҷони шахси имондор наҷот меёбад, ва моҳияти ӯ, ба шарофати аз нав зода шудан, табиати нав ба даст меоварад. Ҳамаи он чи барои анҷом додани наҷоти имондор мемонад, – ба даст овардани “хонаи нав”, “бадани нав” аст. Ин ҳамон вақт ба амал меояд, ки Масеҳ барои ба осмонҳо бурдани пайравони Худ бармегардад. То он вақт имондор моликияти мӯҳрзадаи Худост, ки онро Рӯҳи Пок ҳимоя мекунад.

4:31-32 Муносибати одами нав ба онҳое ки душмани ӯ ва сарчашмаи нохушиҳои ӯ мебошанд, бояд қатъиян дигаргун шавад. Ӯ бояд аз аксуламалҳои худ даст кашад, ва ба ҷои онҳо бояд меҳрубонӣ, самимият ва омурзиш, ки пеш ба гӯшаи хотираш намеомаданд, оянд. Мо бояд якдигарро бахшем, чуноне ки Худо моро дар Масеҳ бахшид. Албатта, ин ҳатто аз насихати ба Петрус додашуда – “то ҳафтод карат ҳафт бор” бахшидан (ниг. Матто 18:22) қатъитар аст.

ҶАМЪБАСТ

Дар ин қисми нома (4:17-32) мо муқобилгузорию ду *меъёри* рафторро мебинем: яке ба одами кӯҳна хос аст, дигаре – ба одами нав. Мо бояд гузаштаро аз худ дур карда, “одами нав”-ро дар бар кунем. Дар хулоса Павлус ба таври мушаххас *одатҳо*еро номбар мекунад, ки мо бояд аз онҳо даст кашем. Барои ин ӯ хислатҳои некро тасвир мекунад, ки бояд одатҳои пештараро танг карда бароранд.

Тавсияҳо барои кори минбаъда

Ин порчаро бо Румиён 6 ва 8 муқоиса кунед

Мавадро омӯхта, ба саволҳои кори имтиҳони 9 ҷавоб диҳед.

ДАРСИ ДАҲУМ

РАФТОРИ ҶАМЪИЯТИИ МАСЕҲИЁН

5:1-21

Павлус ба муҳокимаи рафтори ҷамъиятии имондор мегузарад, ки ба се насихати вобаста ба “қадамгузорӣ”-и мо асос ёфтаанд (“дар муҳаббат рафтор кунед” – 5:2, “чун фарзандони нур рафтор кунед” – 5:8, “бо диққат... рафтор кунед.... чун хирадмандон” – 5:15).

Кушодани маънои насихатҳои зикршуда мазмуни ин қисми номаро ташкил медиҳад.

ДАР МУҲАББАТ РАФТОР КАРДАН (5:1-5)

5:1 Ин оят яке аз оятҳои гузаштаре ба хотир меоварад (4:17), ки он ҷо оиди “ҷӣ тавр рафтор накардан” гуфта шудааст. Ин ҷо насихат дода мешавад, ки ба Худо тақлид намоем, ва ин насихат бар хилофи даъватҳои оиди ҷун халқҳои дигар рафтор накардан мусбат аст. Аз ояти 4:24 хулоса баровардан мумкин аст, ки азбаски одами нав “ба шабоҳати Худо” офарида шудааст, хислати Ӯро мерос мегирад. Ҷуноне ки фарзандон хислатҳои хоси волидонро мерос мегиранд, хислати Худо бояд ҳамон тавр дар мо зоҳир шавад. Мо бояд бошуурона ҷун “фарзандони маҳбуб” ба Ӯ тақлид намоем.

5:2 Масалан, азбаски Масеҳ моро дӯст медорад, бояд қобилияти дар муҳаббат ба атрофиён зистан равшантар зоҳир шавад. “Ӯро дӯст медорем, ҷунки Ӯ аввал моро дӯст дошт” (1Юҳанно 4:19). Ақидаҳои худамон нисбати муҳаббат ҳар тавре ки бошанд, намунаро ба мо бевосита Рӯҳи Пок медиҳад. Мо бояд ҷунон дӯст дорем, ки Масеҳ моро дӯст дошт. Ӯ ҷӣ гуна дӯст дошт? Муҳаббати ӯ бояд ба мо намунаи муҳаббат ба наздикон бошад. Аммо бисёриҳо пур аз нафрат, бадкирдор мебошанд. Мо ҷӣ гуна будем, ҳангоме ки Ӯ моро дӯст дошт? Ҷунин сатрҳо, ба монанди Румиён 5:6,8; 1Қӯринтиён 6:9-11 ва Титус 3:3, ба мо ҷавобро меғӯянд. Далели муҳаббати Ӯ он аст, ки Худованд Исо “Худро барои мо таслим намуд”. Ӯ на танҳо оиди муҳаббати Худ меғуфт, балки онро зоҳир менамуд. Бинобар ин муҳаббати мо низ бояд ҳамин гуна бошад; мо бояд *бо суханон маҳдуд нашуда*, амалан дар муҳаббат қадамгузор бошем.

Дар ду ояти аввал ба калимаи “муҳаббат” диққат диҳед, он дар шакли “маҳбуб”, “муҳаббат” ва “муҳаббат дошт” оварда мешавад.

Калимаи “ҳадия”, ки дар ин оят истифода шудааст, одатан ҳангоми зикри ҳама гуна қурбонӣ воমেҳӯрад; калимаи “қурбонӣ” рехтани хунро дар назар дорад. Аввали онро ифода мекунад, ки марги Масеҳ ихтиёрӣ буд, дуҷумӣ оиди он меғӯянд, ки он гаронбаҳо буд. Мо наҷотро муфт ба даст оварда метавонем, аммо барои он нархи гароне пардохта шудааст. Ин қурбонӣ барои Худо писандида буд. Он “бӯи муаттар” номида шудааст. Муҳаббати мо бояд ба ҳамон андоза самимӣ бошад, ҳатто агар ҳамон қадар фарогир буда

натавонад ҳам. Ҳамчунин ба он диққат диҳед, ки ӯ “Худро барои мо таслим намуд” – танҳо мо ба ин эҳтиёҷ доштем – ва ӯ *Худро ба Худо* таслим намуд – Худо бояд аз ин қурбонӣ қаноатманд мешуд, ва ӯ қаноатманд шуд, зеро ба мо маълум аст, ки бӯй муаттар буд. Дар ин ҳол инсоф чӣ гуна ором буда метавонад?! Худо аз марги Масеҳ барои гуноҳҳои одамон ҷовидона қаноатманд шудааст.

5:3 Дар се ояти навбатӣ баъзе рафторҳои муҳокима карда мешаванд, ки барои Худо қобили қабул нестанд. Нопокиҳои дар ин оят баёншуда то он дараҷа ба ӯ нафратоваранд, ки дар байни имондорон ҳатто набояд зикр ёбанд. Имондорон ахлоқи нав доранд – “чунон ки ба муқаддасон муносиб аст”, рафтор намудан. На танҳо кардани ин корҳо, балки ҳатто муҳокимаи онҳо муҳолифи хислати имондоронест, ки ин нома ба онҳо навишта шудааст (1:1). Ин охирини чунин сегонаҳои ахлоқист, ва он дар калимаи “ҳатто” асос ёфтааст. Ба оятҳои 4:32; 5:2; 5:3 аҳамият диҳед.

5:4 Рафторҳои ки дар ояти 4-ум мазаммат карда мешаванд, ҳамчунин хеле паҳн шудаанд.

5:5 Дар аксуламали худ ба дурӯягӣ мо ба ифроти дигар меафтем – сабукфикрии беақлона. Бояд иқрор шуд, ки мо ба корҳои ки ба мо ва ба атрофиён ҳеч фоида намеоваранд, вақти зиёд сарф мекунем. Ба мо возеҳан нишон дода шудааст, ки маҳкум кардани нуқсон дар амалҳои воқеии гуноҳкор асос ёфтаанд. Агар рафтор бадахлоқона бошад, шахсе ки чунин мекунад, зинокор аст. Агар шахс ҳарис буда, доимо сарвату шӯҳрат мехоста бошад, пас ӯ тамаъкор аст. **Тамаъкорон** дар Сухани Худо бутпарастон номида шудаанд, чунки ҳамаи онҳо арзишҳои моддиро аз Худо болотар мегузоранд. Одаме ки доимо чунин рафтор мекунад, дар Подшоҳии Масеҳ ва Худо меросе надорад. Файзи Худо ба касоне ки ин корҳоро мекунанд, фуруд омада, онҳоро водор мекунад, ки дигаргун шаванд ва сазовори Подшоҳӣ дар Осмон шаванд (ниг. 1Қӯринтиён 6:9-11).

ҚАДАМГУЗОРӢ ДАР НУР (5-6-14)

5:6 Ба маънои рӯҳонӣ торикӣ ва фирефта шудан бо ҳам алоқаи зич доранд. Барои пароканда намудани торикӣ ва аз суханони ҳолӣ фирефта нашудан мо бояд сӯи нур сарӣ намоем, дар нур “қадамгузор бошем”. Бинобар ин фириства ба ин мавзӯ дахл мекунад. Суханҳои холии динҳои навбаромад, ва худро доно тарошидан мутафаккирони беҳудагӯй набояд моро нисбати ғзаби

Худо фирефта кунанд. Либералҳо Шахсияти Худоро масхара карда, мегӯянд, ки Ӯ чунон некӯ ва чунон меҳрубон аст, ки ҳеҷ касро ҳеҷ гоҳ ба азобҳои ҷовидон маҳкум намекунад.

Худо ғазаби Худро нисбати нуқсонҳои зикршуда чунон равшан зоҳир мекунад (на танҳо дар ин қисми нома, балки дар Юҳанно 3:18-21,36, Румиён 1:18; 2:8,9 ва 2Таслӯникиён 1:7-9), ки танҳо шахсони беақл ва нисбати гуноҳ кӯр ба имконияти натиҷаи дигар имон карда метавонанд. Дикқат диҳед, ки касоне ки ба чунин нуқсонҳо дода мешавнд, “писарони исён” номида шудаанд.

5:7 “Пас, шарикони онҳо нашавед”, – хулоса мекунад Павлус.

5:8 Дар оятҳои 8 ва 9 Рӯҳи Пок ба мо ёдрас мекунад, ки мо кистем ва дар натиҷа бояд кӣ шавем. Мо “як вақте зулмот” будем – на танҳо “ақламон тира” буд, чуноне ки дар 4:18 гуфта шудааст, – балки торикии ҳақиқӣ будем. Акнун мо нур ҳастем. Зиёда аз ин, мо “нуре дар Худованд” ҳастем. Дар 1Юҳанно 1:5 гуфта шудааст: “Худо нур аст, ва дар Ӯ ҳеҷ зулмоте нест”. Акнун мавқеи мо чунин аст, ва рафторҳои мо бояд ба он мувофиқат кунанд. Ғайр аз он, ин мавзӯ дар дигар ҷойҳои Навиштаҳои Пок низ муҳокима карда мешавад: Забур 118:105; Юҳанно 8:12 ва 1Таслӯникиён 5:4-9.

5:9 Ба сегонаи калимаҳои аҳамият диҳед, ки мазмуни ибораи “самари Рӯҳ”-ро мекушоянд. Инҳо меҳрубонӣ, росткорӣ ва ростӣ мебошанд (ниг. ҳамчунин Ғалотиён 5:22,23). Павлус ба мо ҷиҳатҳои амалии таълимоти дар ин ҷо баён мекардашро пешкаш менамояд.

5:10 Ҳар рӯз чун фарзандони нур рафтор намуда, мо бо бисёр вазъиятҳои рӯ ба рӯ мешавем, ки ин ҷиҳатҳоро тафтиш мекунанд ва исбот менамоянд. Мо набояд ба ҳама чиз имон кунем, балки тафтиш намоем, ки чӣ барои Худо писандида ё қобили қабул аст. Касоне ки дар нур қадамгузор ҳастанд, бояд маҳз ҳамин тавр рафтор намоянд. Ба иловаи “Худо меписандад” диққати махсус диҳед. Ин насихатро ба инобат гирифта, мо дарк мекунем, ки чӣ дуруст аст ва чӣ нодуруст, ва чӣ ба мо маъқул аст. Ин ҷо саволе дода нашудааст, ки “аз ин чӣ зарар буда метавонад?” ва чунин шартгузориҳои ки имондорони машғули давуғеҷи дунявӣ истифода мебаранд, баррасӣ карда намешаванд. Танҳо он чи ба Худо писанд меояд, аҳамият дорад.

5:11 Дар ин оят боз як ҷиҳати манфии рафтори мо зикр карда мешавад. Аҳамият диҳед, дар ин порча (4:17 – 6:9) чанд бор такрор шудааст, ки мо бояд чӣ гуна рафтор кунем ва аз чӣ кор канораҷӯӣ

кунем. Насихатҳо дар Навиштаҳо одатан ҳамин тавр сохта шудаанд, масалан, Қобил ва Ҳобил, Лут ва Иброҳим, Довуд ва Чолёт, ду роҳзан дар салибҳо. Дар ин ҷо ба мо гуфта мешавад, ки дар “аъмоли бесамари зулмот” иштирок накунем. Ин барои фарзандони Худо шиоре буда метавонад, ки дар бисёр вазъиятҳо ёрӣ расонда метавонад. Ҳамчунин ба он аҳамият диҳед, ки бесамарӣ ба самаранокӣ муқобил гузошта шудааст.

5:12 Насихатҳои ин оятро бо ояти 3 муқоиса кунед. Ҳозир чунин насихатҳо хеле заруранд, чунки матбуот, маҷаллаҳо ва романҳои мо пур аз алфози қабех ва носазогӯйхост, ки ба мо зериниқоби “наздиқӣ ба ҳақиқати зиндагӣ” пешниҳод карда мешаванд. “Наздиқӣ ба ҳақиқати марг” гуфтан дурусттар мебуд.

5:13 Ба хислати фошкунандаи хизмати нур аҳамият диҳед. Агарчи мо, чун фарзандони Худо, набояд диққатро ба нуқсонҳо ва рафтори нодурусти касе равона кунем, гоҳо бояд чунин ҳодисаҳоро фош кунем ва сарзаниш намоем, то ки хомӯш будани мо нишонаи розигӣ ва таҳсин ҳисобида нашавад. Ин, дар ҳадди ақал, кори осон нест, аммо дар чунин вазъиятҳо ба имондоре ки фурӯтанона бо умед ба Худованд амал мекунад, ҳамеша ҳикмати илоҳӣ зоҳир мегардад ва ёрӣ расонда мешавад.

5:14 Ин оят иқтибос аз Паймони Куҳан аст. Агарчи сарчашмаи ягонаи онро, ки аз он ҷо аниқ калима ба калима гирифта шудааст, овардан душвор аст. Фириста маънои якчанд порчаҳои Навиштаҳои Покро мерасонад ва барои мавзӯи худ истифода мебарад. Дар 4:8 мо аллакай дидем, ки чӣ гуна Рӯҳи Пок метавонад порчаи муайяни Паймони Куҳанро барои мақсадҳои Худ дигаргун кунад. Таҳмин кардан мумкин аст, ки якчанд порчаҳо аз Ишаъё сарчашмаи фикре гардидаанд, ки дар ин оят баён гардидааст (Ишаъё 60:1; 9:2; 26:19; 52:1).

Фарзанди Худо, ки дар нур фаъолона қадамгузори намекунад, бо касе ки дар байни мурдаҳо хобидааст, муқоиса карда мешавад. Бефаъолияти ва ба тарзи пештараи зиндагӣ бозгаштани мо боиси он мешавад, ки мо ба “мурдаҳо”-и атрофамон – одамоне ки фақат ба ташвишҳои рӯзгор дода шудаанд, монанд мешавем. Бинобар ин даъвате садо медиҳад, ки бархезем ва аз мурдагон зинда шавем (ниг. ҳамчунин 1Таслӯнкиён 5:1-10 ва Румиён 13:11-14).

ХИРАДМАНДОҶА РАФТОР НАМУДАН (5:15-21)

5:15 Ишораи охирини нома ба “кадамгузорӣ”-и мо – даъвати хирадмандона рафтор намудан аст. Он ҳамчунин мувофиқан бо сегонае ифода ёфтааст, ки дар он рӯшноӣ ба торикӣ муқобил гузошта мешавад. Акнун хирадмандӣ ба беҳирадӣ муқобил гузошта мешавад. Ин мавзӯи асосии Масалҳои Сулаймон буда, дар Китоби Воиз низ воҷӯрад. Шахси хирадманд дар Навишта ягон хирадманди бузурге нест, ки дониши зиёд дорад. Ин шахсест, ки мувофиқи донишҳои доштааш рафтор мекунад. Беҳирад бошад на он касест, ки чизеро намедонад, балки дониш дорад, аммо аз рӯи онҳо рафтор намекунад (ниг. Матто 7:24-28; Луқа 12:16-21). Бинобар ин нуре ки ба мо дода шудааст, бояд ба рафтори эҳтиёткоронаи хирадмандонаи мо мусоидат кунад.

5:16 Хирадмандӣ чист? Ин мувофиқи таълимоти қисми додашудаи нома ва тамоми Навиштаҳои Пок ин ё он гуна рафтор намуда тавоништан аст, аммо дар айни ҳол “фурсатро ғанимат доништа, чунки ин рӯзҳо шарир аст”. Баъди анҷом ёфтани подшоҳии ҳазорсола рӯзҳо “шарир” нахоҳанд буд, ва мо имконияти бозгардондан ва некӯ кардани онҳоро нахоҳем дошт.

5:17 Сипас Павлус нодонино ба дарки иродаи Худо муқобил мегузорад. Фириста борҳо ва бо сабабҳои гуногун даъват мекунад, ки аз нодонӣ дур шавем – ӯ бефаросатӣ ва нодонино қабул намедорад. Инак, мо бояд фаҳмем, ки хости Худо ҳаст. Мо наметавонем нодонии худро бо норасоии маълумот, лаёқатҳои кам ва набудани вақт сафед кунем. Фириста ба мо мефармояд, ки хости Ӯро дарк кунем.

5:18 Дар ин оят боз як муқобилгузорӣ – бадмастӣ ва бо Рӯҳи Пок пур шудани имондорон зикр карда мешавад. Мо набояд лаҷоми ихтиёрро аз даст дода, ба бадмастии беназорат ва пур аз фиску фучур дода шавем – мо бояд худро ба Рӯҳи Худо тобеъ намоем. Рӯҳи Пок Худро пурра ба мо додааст, аммо оё мо худро пурра ба Ӯ месупорем?

Масъалаи пуршавӣ бо Рӯҳи Пок хеле муҳим ва беандоза мураккаб аст. Ин ҷо мо боз ба Ван Рин рӯ меоварем: “Шакли грамматикӣи феъли “пур шавед” нишон медиҳад, ки сухан на оидии амали иҷрошуда, балки оиди амали давомнок ва мунтазам меравад”. Пуршавӣ бо Рӯҳи Пок таассуроти ғайриоддӣ нест, ки дар натиҷаи дараҷаи олии камолоти як бор ба даст омада ҳосил мешавад. Не, он эҳтиёҷи доимино ба қувва ва пуррагии Рӯҳи Пок дар бар мегирад. Чӣ гуна ба ин ноил шудан мумкин аст? Ба фикрам,

ҷавоб аз ҳафдаҳ ояти аввали ин боб бармеояд, ки дар онҳо аз гуноҳ, аз ҷаҳон ва корҳои бади он рӯ гардондан маслиҳат дода мешавад. Дигар хел карда гӯем, ифлосихоро рӯфта партоед – ва дар фазои пок Рӯҳи Пок сокин мешавад. Гоҳо бо Рӯҳи Пок пур шуданро бо амали крани водопровод монанд мекунад. Барои берун кардани ҳаво ки дар дохили он мондааст, як миқдор обро аз кран сар додан даркор аст. Чунин ҳисобида мешавад, ки Рӯҳи Пок имондорро пур карда, аз ботини ӯ тамоми нуқсонҳо ва гуноҳҳоро берун мекунад. Аммо, ба фикрам, ин маъноӣ “пеш аз асп мондани ароба”-ро дорад. Агар имондорон танҳо аз “ҳаво” пур мебуданд, шояд ҳамин тавр мешуд, аммо, мутаассифона, онҳо табиатан гуноҳкоранд, ва аз нуқсонҳои хоси ҷисм пур мебошанд. Об ҳавои водопроводро бе душворӣ танг карда мебарорад, аммо на ифлосихои онро. Ҳамин тариқ, барои пур шудан бо Рӯҳи Пок тамоми ифлосихои гуноҳолудро бо тавбаву эътирофи гуноҳ аз худ дур кардан лозим аст. Фақат ҳамон вақт бо Рӯҳ пур шудан имкон дорад. Ва азбаски ҷамъ шудани гуноҳҳо ва покшавӣ ба воситаи эътирофи гуноҳ раванди доимист, пуршавӣ бо Рӯҳи Пок низ мунтазам давом мекунад. Аниқтараш, чунин мебуд, агар масеҳиён ҳаёти росткорона ба сар мебуданд. Аммо мутаассифона, дар зиндагии мо пасту баландиҳо ҳастанд. Нисбати мо чунин пуршавӣ бо Рӯҳи Пок бояд амали бисёр такроршаванда бошад. Дар Аъмоли фиристагон дар баробари ҳаёти муқаррарии имондорон, ки дар қувва ва пуршавӣ бо Рӯҳи Пок мегузарад, мавридҳои бахшоиши ғайриоддӣ, пуршавии махсус бо Рӯҳи Пок барои мақсадҳои муайян нишон дода шудаанд. Ҳамчунин бояд зикр кард, ки “пур шудан” дар ояти мо дар шакли мафъули* аст. Мо худамон бо Рӯҳи Пок пур шуда наметавонем, масалан, чун дар мавриди майнӯшии зиёд. Идея аз он иборат аст, ки Худо бояд моро пур кунад, ва ман имон дорам, ки Ӯ ҳамин тавр мекунад, агар мо нуқсонҳоро тарк карда, тавба кунем, то ки Ӯ ҷонҳои моро пурра фаро гирифта тавонад”.

Дар ояти монанди Қўлассиён 3:16 Павлус ба мо насихат медиҳад, ки ба Сухани Худо имкон диҳем, то дар мо сокин шавад. Сипас мо пай мебарем, ки худи ҳамон ибораву ифодаҳое ки пуршавӣ бо Рӯҳро тасвир мекунад – таронаҳо ва сурудҳои ояти 19 ба пуршавӣ аз **Сухан** низ дахл доранд. Аз ин ҷо бармеояд, ки касе ки бо Сухани Масеҳ пур аст, ба шахсе ки бо Рӯҳи Пок пур шудааст,

* рус. страдательный залог

монанд мешавад. Зеро Рӯҳи Пок ба воситаи Сухани Худо моро идора мекунад, раҳнамун месозад, истифода мебарад ва пур мекунад.

5:19 Хислати хурсандиоварии Рӯҳи Пок дар оятҳои 19 ва 20 нишон дода шудааст. Қариб ҳар як сатри сурудҳо ба воситаи сокиншавии Рӯҳи пок, ба ҷалоли Худо суруда мешавад.

5:20,21 Ба сегонае аҳамият диҳед, ки имкониятҳои ифода намудани хурсандии имондори бо Рӯҳ пуршударо тавсиф медиҳад: “Ба якдигар... сухан гӯед”, “дар дилҳои худ барои Худованд бисароед” ва “Худоро... шукр гӯед”. Тавсифи чорум ва муҳими ҳаёти бо Рӯҳи Пок пуршуда – ба якдигар мутеъ шудан аст. Мо онро дар боби навбатӣ дида мебароем. Он ҷо Рӯҳи Пок мавзӯро пеш мебарад, ки ба вазъиятҳои мураккабтарине ки дар ҳаёти ҳаррӯзаи оилавии мо ба миён меоянд, дахл дорад.

ҶАМЪБАСТ

Дар ин боб ба мо насихатҳои амалӣ дода шудаанд, ки ба рафтори имондорон дар ҳаёти ҷамъиятӣ дахл доранд. Онҳо дар атрофи се намуди рафтор, ки дар нома тасвир мешаванд, асос ёфтаанд. Мо бояд дар муҳаббат, дар нур ва хирадмандӣ қадамгузор бошем. Бисёрии насихатҳои ин боб дар муқобилгузориҳо асос ёфтааст. Ба мо гуфта шудааст, ки мо кистем ва бояд кӣ шавем; гуфта шудааст, ки мо чиро бояд кунем ва чиро накунем. Насихатҳои муҳимтарин – тақлид ба Худо, писанд омадан ба Худованд, фаҳмидани хости Худо ва бо Рӯҳи Пок пур шудан аст.

Тавсия барои кори минбаъда

1. Рӯйхати ишораҳои дар номаҳои Паймони Навин бударо тартиб диҳед, ки Худо таслим кардани Масеҳро тасвир мекунад, масалан, дар Ғалотиён 1:4; 2:20; 1Тимотиюс 2:6.

2. Таълимотро оиди Рӯҳи Пок, чуноне ки дар нома ба Эфсӯсиён баён шудааст, дида бароед.

3. Дигар ҷойҳои Паймони Навинро, ки ба ваҳй ё фаҳмидани хости Худо, ё Худованди мо дахл доранд, омӯzed, масалан, чун дар 1Таслӯникиён 4:3; Румиён 12:2.

Маводро омӯхта, ба саволҳои кори имтиҳони 10 ҷавоб диҳед.

ДАРСИ ЁЗДАҲУМ

Рафтори имондорон дар хона

5:22 – 6:9

Ин дарс ба таҳлили оятҳои охири боби 5-ум ва аввали боби 6-ум бахшида шудааст, ки он ҷо мо боз бо як силсила сегонаҳо, ки Павлус дар ин нома ин қадар бисёр истифода мебарад, дучор мешавем. Ин ҷо сухан дар бораи рафтори имондорон дар оила ва хона, муносибатҳои байни занону шавҳарон, фарзандону волидон, хизматгору соҳибон меравад. Дар ҳар як ҷуфт шахсе ки бояд итоат кунад, аввал зикр шудааст. Ҳамаи оятҳои таҳлилшаванда бо мазмуни ояти 21 вобаста карда шудаанд, ки он ҷо принсипи асосии итоат ба якдигар баён шудааст.

ЗАНОН ВА ШАВҲАРОН (5:22-33)

5:22 Пеш аз ҳама муносибатҳои байни ҳамсарон чун намуди муҳимтарини муоширати инсонӣ ба қалам дода мешавад. Гуфтан мумкин аст, ки онҳо аҳамияти аввалиндараҷа доранд, чунки онҳоро Худи Худо дар боғи Адан муқаррар кардааст. Аз рӯи он диққате ки дар Навиштаҳои Пок ба онҳо дода мешавад, оиди аҳамиятнокии

онҳо муҳокима кардан мумкин аст, оиди чораҳое ки барои ҳифзи онҳо дида мешаванд, – масалан, манъи зинокорӣ ва ғайра. Ниҳоят, арзишнокии баҳснопазири онҳо дар он аст, ки оила рамзи бузурги иттиҳоди Масеҳ ва Калисо аст. Иблис чун душмани оштинопазир ба ин анъанаи муқаддас дармеафтад: *ӯ* медонад, ки агар онро вайрон карда тавонад, *чӣ* ғалабаи бузурге ба даст оварда метавонад. Чаҳон, *кӯр-кӯрона* ба иблис, “худои ин чаҳон” (2Қӯринтиён 4:3,4) итоат карда, ба худ бисёр бадбахтиҳоро овард, зеро он чиро, ки Худо муқаддасии никоҳ меномад, сарфи назар намуд. Хиёнат, зино ва дастрас будани талоқ лашкари шайтонро ҷалб намуданд, ва онҳо ба ҳамаи халқҳо бадбахтиҳои азим оварданд. Бигузур ҳар як фарзанди Худо бо тамоми устуворӣ дар дилу вичдони худ ҷойгир кунад, ки Худо ин муносибатҳои муқаддасро *чӣ* гуна баҳо медиҳад.

Аз занҳо талаб карда мешавад, ки ба шавҳарон мутеъ бошанд. Он бояд “мисли он ки ба Худованд” ва “аз ҳар ҷиҳат” бошад. Мутеъ будан амали ихтиёрии шариконро дар назар дорад. Аҳамият диҳед, ки фармудаҳо ба фарзандон ва хизматгори, ки аз онҳо низ итоат талаб карда мешавад (6:1,5), фарқ доранд. Худо занро на аз сари Одам офарид, то ки бар *ӯ* ҳукмфармо нашавад, на аз пойҳои *ӯ* – то ки *ӯ* занро поймол накунад, балки аз қабурғааш – то ки ба *ӯ* баробар бошад. *Рӯҳи* мутеияти зан дар суҳанони “мисли он ки ба Худованд бошад” дида мешавад. Ин моро таълим медиҳад, ки розигӣ бояд ихтиёрӣ ва хурсандона бошад – чуноне ки мо ба *ӯ* мутеъ мешудем, агар *ӯ* Худо ба мо зоҳир менамуд. *Доираи* мутеияти зан дар ибораи “аз ҳар ҷиҳат” ифода ёфтааст. Бе шубҳа, дар номаи мо иттиҳоди идеалии масеҳӣ баррасӣ карда мешавад, ва агар дар ҷуфти ҳамсарон шавҳар ноимон бошад, мавридҳои буда метавонанд, ки чунин итоат риоя карда намешавад. Насиҳатҳо барои чунин истисноҳо дар 1Қӯринтиён 7:10-17 дода шудаанд.

5:23 Ин оят тартиби мутеияти оилавино баён мекунад. Онро бо 1Қӯринтиён 11:3 муқоиса кунед, ки он ҷо он дар пайдарҳамии андаке дигар баён карда мешавад. Ин тартиб, ки ҳангоми офариниш бунёд гардида, баъди гуноҳкоршавии Одаму Ҳавво тасдиқ карда шуд (1Тимотиюс 2:12-14), дар сарварии Масеҳ бар Калисо асос ёфтааст.

5:24 Ҳар як зани имондор бояд дар ёд дошта бошад, ки итоати *ӯ* ба шавҳар рамзи итоати Калисо ба Масеҳ аст. Дар 1Қӯринтиён 11:2-16 мо мардону занонро мебинем, ки дар ҷойҳои ҷамъиятӣ вомехӯранд, бинобар ин дар он ҷо нишонаҳои зоҳирии

этирофи ин тартиб таъкид карда мешаванд. Дар ояти додашуда моҳияти ботинии соҳаи хонавода ба ҷои аввал мебарояд. Аҳамият диҳед, ки ин аллакай ишораи сеюм ба сарвари Масаҳ бар Калисо аст (1:22; 4:15).

5:25 Вазифаи занҳоро зикр карда, Павлус вазифаи мардҳоро боз ҳам васеътар суҳан меронад. Онҳо бояд занони худро дӯстдоранд. Маҳз дар ҳамин ҷо онҳо асосан ба нобарорӣ дучор мешаванд. Нуқтаи назари паҳншуда оиди муҳаббат чунин аст, ки он ё ҳаст, ё нест, ва бо ин ҳеч қорре қардан имқон надорад. Аммо Худо дӯст доштанро мефармояд. Ў фармонҳои иҷронашаванда намедиҳад. Бинобар ин муҳаббат метавонад ва бояд инқишоф ёбад. Монанди он ки ба шавҳар мутеъ будани зан таҷассуми сарвари Масаҳ бар Калисо аст, муҳаббати шавҳар низ бояд пурра шабеҳи муҳаббати бузурги Масаҳ ба Калисо бошад. Дар он ҷое ки аз қониби шавҳар чунин муҳаббат ҳаст, тарси зан оиди итоат ба шавҳар набояд қой дошта бошад.

5:26 Зикри муҳаббати Масаҳ ба Калисо Павлусро водор мекунад, ки муносибатҳои онҳоро муфассал баён намояд. Пештар Ў Худо барои он таслим қарда буд. Акнун Ў онро **тақдис** менамояд (барои Худ қудо мекунад) ва пок мегардонад. Барои шустушӯ оби Суҳан истифода мешавад. Ин ишора ба ғӯта буда метавонад, чуноне ки баъзе муҳаққиқон тахмин мекунанд, чунки Калисо чун Бадани Масаҳ ҳеч гоҳ бо об ғӯта нағрифта буд; танҳо аъзоёни қудогонаи он чунин ғӯта ғрифта буданд. Гуфта шудааст, ки шустушӯ бо Суҳан хоҳад буд. Масаҳ Суҳани Худо ба Калисо менигаронад (ниғ. Юҳанно 17:17,19; 15:3). Намунаи беҳтарини ин дар Юҳанно 13:1-17 оварда шудааст, ки мо он қо Масаҳро мебинем, ки пойҳои шогирдони Худо мешӯяд. Нопокшавии рӯҳонӣ на бо об ба маънои аслӣ, балки бо истифодаи Суҳани Худо дур қарда мешавад. Рӯҳи Пок дар Юҳанно 7:37-39 оби зинда номида шудааст. Қойҳои зикршудаи Навиштаҳои Покро дида баромада, мо мебинем, ки покшавӣ бо хизмати Рӯҳи Пок дар Суҳан ба амал меояд. Худованд ба шогирдонаш мефармояд, ки чунин кунанд (Юҳанно 13:14).

5:27 Сипас Павлус натиҷаи ин хизматро тасвир мекунад. Пеш аз ҳама лаҳзае интизор меравад, ки Худованд интиҳобшудаи яғонаи Худ – Калисоро ба Худ тақдим мекунад. Ў Тӯҳқакунанда аст – Яғона Қасе ки тақдим мекунад, ва Ў ҳамчунин Яғона Қасест, ки Калисо ба Ў тӯҳқа қарда мешавад. Павлус ҳам зебоии Калисоро, ки

доғ, нуқсон ё ягон чизи ба ин монанд надорад, зикр мекунад. Ҳеч чизе ки ҳозир шаҳодат ва симои заминии онро доғдор мекунад, дар рӯзи муаррифӣ шудани Калисо ба он хос нахоҳад буд. Он муқаддас, нусхаи комили Худованди осмонии худ хоҳад буд. Чӣ ояндаи бузурге онро интизор аст!

5:28 Сипас Рӯҳи Пок насихатҳоро ба шавҳарон давом дода, илова мекунад, ки занҳои худро “мисли ҷисми худ” дӯст доранд.

5:29 Ғаризаи табиии ғамхорӣ дар ҳаққи худ дар нақши водоркунандаи иловагӣ истифода мешавад, ки шавҳарро водор мекунад занашро дӯст дорад. Зан ҷисми ӯст, ва чуноне ки ӯ ҷисми худро “ғизо медиҳад ва гарм мекунад”, ба занаш низ бояд ҳамон тавр муносибат кунад.

5:30 Ин сегонаи сеюми “ягонагиҳо” аст, ки дар Эфсӯсиён вомахӯрад. Масеҳ ва Калисо – сар ва бадан (4:15,16). Яҳудиён ва ғайрияҳудиён “як одами нав” мебошанд (2:14,15). Шавҳарон ва занон “як ҷисм” ҳастанд (5:31).

5:31 Павлус дар ин ҷо Ҳастӣ 2:24-ро иқтибос меоварад ва наздикии шавҳару занро дар иттиҳоди никоҳӣ бо ягонагии бузурги Масеҳ ва Калисо монанд мекунад.

5:32 Ин яке аз асрори Паймони Навин аст, чизест, ки то замони ошкоршавии илоҳӣ ниҳонӣ ва даркнашаванда аст.

5:33 Ҳамин тариқ муносибатҳои инсонӣ болобардор ва муқаддас гардонда шуда, чун намунаи муносибатҳои осмонӣ хизмат мекунанд. Ин бояд ҳамаи муносибатҳои байни шавҳару занро пок гардонад, болобардор намояд ва шарафманд созад. Чунин аст хулосае ки аз ояти 33 бармеояд. Ба сегонаи дукарата аҳамият диҳед – калимаи “муҳаббат” дар ин порча шаш бор вомахӯрад (ниг. 5:22-33).

ФАРЗАНДОН ВА ВОЛИДОН (6:1-4)

6:1 Дар ин оят боз як робитаи хешовандӣ муҳокима мешавад, ки дар Сухани Худо сатрҳои зиёде ба он бахшида шудаанд.

Онҳо бевосита ба фарзандон нигаронида шудаанд. Ин то чӣ дараҷа таъсирбахш аст! Сухан на ба воситаи волидон расонда мешавад, балки Худо Худаш бо фарзандон гап мезанад. Фарзандон бояд ба падару модар итоат кунанд. Яке аз нишонаҳои хоси фаро расидани “рӯзҳои охирин” падидаест, ки ҳозир васеъ паҳн шудааст – ба волидон беитоатӣ кардани фарзандон (2Тимотиус 3:1,2). Ин аз боиси сабабҳои гуногун ба амал меояд, аммо аз бисёр чихат

сабабгори ин падида фалсафаи эволютсия бо хучумҳояш ба Сухани Худо ва кӯшишҳои паст кардани арзандагии таълимоти он аст. Фарзандон аз се сабаб бояд ба волидон итоаткор бошанд. Аввалан, “ин аз рӯи инсоф аст”. Худи Худованд намунаи инро дар Луқо 2:40-52 нишон медиҳад. Дар он ҷо мо Ӯро мебинем, ки робитаи ногусастаниро бо Падар ҳис мекунад, аммо аз боиси арзандагии Шахсияти Худ ба волидони заминӣ итоат мекунад. Калимаи “итоат” ҳам дар Луқо 2:51 ва ҳам дар Эфсӯсийн 5:21 истифода шудааст. Ӯ намунаи олидараҷа барои фарзандони тамоми асрҳо! Ӯ далели раднопазир!

6:2 “Падар ва модари худро эҳтиром нам!” – гуфта шудааст дар Сухан. Ин сабаби дуюм аст, ки аз боиси он фарзандон бояд итоат намоянд. Павлус ин иқтибосро аз даҳ фармуда оварда, моро бо намуди дигари итоат шинос мекунад – иззат намудан. Фарзандон на ба аҳду паймони маҷбурӣ, балки ба иззат намудани волидон даъват карда мешаванд – аз онҳо маҳз ҳаминро интизоранд.

6:3 Сабаби сеюм барои итоат кардан – ваъда аст. Барои фарзандоне ки ба волидон итоаткоранд, дар Паймони Куҳан баракат ваъда карда шудааст. Ин мурочиат дар Паймони Навин низ такрор мешавад. Агарчи ваъдаҳои моддӣ ва заминии паймон бо Исроил муваққатан қуввати худро гум карданд, аз афташ дар ин оят ваъдаҳои заминӣ тасдиқ карда мешаванд. Муносибатҳои оилавии волидону фарзандон ба паймонҳои заминӣ ё махсус вобаста нестанд, балки доимӣ мебошанд. Итоат барои он даркор аст, ки фарзандон “неқӯаҳвол бошанд”; дар ин маврид ба онҳо умри дароз дар замин ваъда шудааст.

6:4 Падарон низ бояд ба Сухани Худо гӯш андохта, худдорӣ зоҳир намоянд. Фарзандонро бо саҳтгирии бемаврид хашмгин кардан даркор нест. Баръакс, онҳо бояд (ниг. 5:29) “дар таълимот ва насиҳати Худованд” тарбият ёбанд. Фарзандон бояд ба волидон “дар Худованд” итоат кунанд, ва волидонашон низ бояд ҳамин гуна тарбиятгарони нек бошанд.

ХИЗМАТГОРОН ВА СОҲИБОН (6:5-9)

6:5 Калимаҳои “хизматгори” ва “соҳибон”-ро аз юнонӣ “ғуломон” ва “хоҷагон” тарҷума кардан аниқтар аст.

6:6 Ғуломӣ дар аксари ҳудуди замин аз байн рафтааст, аммо қоидаҳои он дар муносибатҳои байни коргарони кироя ва

кирокунандагон баръало дида мешавад. Фармон ҳамон аст – итоат кун!

6:7 Замони мо замони беитоатӣ ва нофармонист. Тасдиқи инро дар тамоми соҳаҳои ҳаёт дидан мумкин аст. Мо аллакай инро ҳангоми муҳокимаи муносибатҳои волидӣ зикр карда будем, аммо ин дар доираҳои гуногуни соҳибкорӣ, дар истехсолот, дар ҳукумат низ ба назар мерасад. Беитоатӣ ба ҳокимият – яке аз хусусиятҳои асосии табиати гуноҳолуди инсоният аст. “...гуноҳ шикастани қонун аст” (ниг. 1Юҳанно 3:4).

Имондор шаҳодати худро оиди Масеҳ бо воситаҳои таъсирбахштар зоҳир карда метавонад. Мо бояд ба онҳое ки аз мо болотаранд, итоат кунем, новобаста ба он ки онҳо имондор ҳастанд ё не. Сипас хусусиятҳои муайяни хизмати мо номбар карда мешаванд. Мо бояд “бо тарсу ларз” итоат кунем. Ин маънои тамаллуққории ғуломонаро надорад, сухан дар бораи итоатқории хоксорона ва фурӯтанона меравад. Мо бояд бо “соддадилӣ” итоат намоем, яъне аз самими дил ва содда. Ва дар охир – мо бояд “мисли он ки ба Масеҳ бошад”, итоат намоем. Магар ин суханон меҳнати дилгиркунандатаринро баланд намебардоранд? Ва онро “бо ҳозирхизмати зоҳирӣ, ҳамчун одампарастон”, танҳо барои он ки корро иҷрошуда ҳисобидан мумкин бошад, ба ҷо овардан даркор нест. Хизматгорон бояд худро ҳамчун “ғуломони Масеҳ” ҳисобанд, ки “иродаи Худоро аз таҳти дил ба ҷо меоваранд”. Имондорон ҳамеша савол медиҳанд: хости Худоро чӣ гуна дарк кардан мумкин аст? Ҷавоб осон аст: аз таҳти дил ба ҷо овардани вазифаҳои ҳаррӯза – ҳамин аст хости Худо. Ба кор “ғайратмандона” муносибат намудан даркор аст, “мисли он ки ба Худованд бошад”. Аҳамият диҳед, ки водоркунандаи рӯҳонӣ дар ин порча гаштаву баргашта такрор мешавад. Дар замони Павлус меҳнати вазнини маҷбурӣ аксаран тоқатфарсо буд, ва ғуломдорӣ бераҳмона буд. Ғуломонро даъват мекарданд, ки тақдири талхи худро зухуроти хости илоҳӣ ҳисобанд. Ҳеҷ кадоми мо таҷрибаи чунин шӯрбахтиҳоро надорад. Корҳои худро хизмат ба Ё ҳисобидан барои мо хеле осонтар аст. Ҳалли рӯҳонии масъалаи ғуломиро Павлус дар Номаи хурд ба Филемӯн пешкаш менамояд, ки он ҷо ӯ Онисим ном ғуломи гурезаи ба имони нав рӯ овардаро ҳимоя мекунад.

6:8 Дар ин оят пардохти ҳаққи меҳнат зикр мешавад. Он шояд ба талаботи имрӯза ҷавобгӯ нест, аммо мо имонӣ дорем, ки агар хизмат “чун ба Худованд” иҷро шуда бошад, Ё инро кадр мекунад

ва музди онро мувофиқан мепардозад. Ҳеч кас набояд хавотир шавад, ки музд хеле кам хоҳад буд.

6:9 Навбати соҳибон, ё кордиҳандагон расид. “Ва шумо, эй хоҷагон, – мурочиат мекунад Павлус ба онҳо, – ҳамин тавр рафтор кунед, ва аз таҳдид даст кашед”. Моҳиятан бо ин суханон тамоми мақсад баён карда шудааст, аммо сипас ёдрас карда мешавад, ки соҳибон низ дар назди Худои ягона, ки аз онҳо хеле тавонотар аст, масъулият доранд. Соҳибон назди ин Худои ягона дар ҳамон сатҳи ғуломони худ мебошанд. Ба ҷойҳои параллели ин порча (5:22–6:9) бо Қўлассиён 3:18–4:1 аҳамият диҳед, ки он ҷо ҳамин гуна дастурҳо ба таври кўтоҳ дода шудаанд.

ҶАМЪБАСТ

Дар боби додашуда мо насихатҳои амалиро нисбати рафтори занон ва шавҳарон, фарзандону волидон, хизматгорон ва соҳибон пайдо мекунем. Маънои водоркунандаҳои рӯҳонии рафтори ҳаррӯза фаҳмонда шудааст, масалан, “чун ба Худованд” хизмат кардан. Занон бояд ба шавҳарон итоат кунанд. Шавҳарон бояд занони худро дӯст доранд. Фарзандон бояд ба волидон итоаткор бошанд. Падарон бояд фарзандонро ба ҳашм наоваранд. Хизматгорон бояд ба соҳибон итоаткор бошанд. Соҳибон дар рафтор бо хизматгорон бояд аз таҳдид даст кашанд ва дар ёд нигоҳ доранд, ки худашон низ хизматгорон мебошанд. Илова ба ин насихатҳои амалӣ наздикии Масеҳ ва Калисо аз назар гузаронда мешавад ва хулоса бароварда мешавад, ки онҳо арӯсу домод мебошанд. Ҳамчунин муҳаббати бузурги Масеҳ ба Калисо нишон дода шудааст, ва низ он чи Ё барои Калисо кардааст, ҳозир мекунад ва дар оянда хоҳад кард.

Тавсияҳо барои кори минбаъда

1. Таърихи дигар муносибатҳои никоҳии Паймони Куҳанро омӯzed ва шабоҳати онҳоро ба муносибатҳои байни Масеҳ ва Калисо фаромӯш накунед, масалан, ҳамсари Исоҳ ва Ривқо.

2. Дигар порчаҳои ба вазифаҳои хизматгорон дахлдорро ёbed, масалан, дар 1Петрус 2:18-25; Матто 25:14-30 ва ғайра.

Маводро омӯхта, ба саволҳои кори имтиҳони 11 ҷавоб диҳед.

ДАРСИ ДУВОЗДАҲУМ

Зиддияти имондорон ба қувваҳои бадӣ 6:10-24

ЗИДДИЯТ (6:10-20)

Ба қисми хотимавии нома гузашта, мо дар маркази зиддияти рӯхонӣ қарор мегирем. Павлус моро на ба андешарониҳои оромона, балки ба иштирок дар муҳориба – “дар осмонҳо” даъват мекунад. Воситаҳои заминии мубориза дар ин ҷо нафъе намеоваранд, ва усулҳои ҷисмонӣ муваффақият надоранд. Павлус аз калимаи “ниҳоят” сар мекунад, ки ба баёни пешина хотима гузошта, бо умед ба оянда нигаронида шудааст. Ошкоршавии ҳақиқате ки пештар маълум набуд, насихатҳои амалӣ ва маслиҳатҳо бояд фарзандони Худоро ба иштирок дар ин муборизаи рӯхонӣ омода менамуданд.

Фармони “шавед” камаш се бор такрор мешавад. Ҳамаи воситаҳои мубориза, ки ба мо пешкаш карда мешаванд, ба истиснои яке, ба мақсади ҳимоя хизмат мекунанд. Ҳамаи ин чӣ маъно дорад? Бисёри имондорон чунин меҳисобанд, ки маънои муборизаи рӯхонӣ дар ҳучум аст. Шояд, дар баъзе соҳаҳои фаъолияти инсон ҳамин тавр бошад, аммо на дар мавриди додашуда, муборизаи рӯхониро, ки сухан оиди он меравад, бар зидди мо лашкари шайтон мебарад (маънои шайтон “тӯҳматкунанда” аст), чунки мо ба Масеҳ тааллуқ дорем. Замоне

шайтон бар одамон қудрат дошт, аммо Масех бар вай пирӯз гардид ва қувваашро кашида гирифта, моро аз зери ҳукм ва назорати ӯ озод намуд (ниг. Луқо 11:21,22; Қўлассиён 2:15). Ин душмани насли башар ҳама воситаҳоро мечӯяд, то моро аз роҳи ростӣ бироҳа кунад ва аз баракатҳои рӯҳонӣ, ки Худо ба мо додааст, маҳрум намояд. Пас, аз ҷониби мо, зиддият аз он иборат аст, ки мавқеи худро ҳимоя ва ҳифз намуда, аз он чи акнун дорем, истифода барем. Агар ба муборизаи рӯҳонӣ аз ин нуқтаи назар нигарем, фаҳмидани моҳияти он хеле осон мешавад.

1. Сарбоз (6:10-11)

6:10 Даъвати рӯҳбаландкунанда, ки оят бо он сар мешавад, ба мо насиҳатеро ёдрас мекунад, ки Худо дар вақташ ба Еҳушаъ ибни Нун дода буд (Китоби Еҳушаъ ибни Нун 1:6,7,9,18): “қавӣ ва далер бош”. Мо дар мавриди худ чунин насиҳатҳоро бо иловаи “дар Худованд” вомехӯрем. Ба Еҳушаъ гуфта шуда буд, ки “Ҳеч кас дар тамоми айёми умрат қодир нахоҳад буд, ки пеши ту истодагарӣ намояд” (Китоби Еҳушаъ ибни Нун 1:5). Сарлашқари мо назар ба Еҳушаъ қудрати хеле бештар дорад, ва гавари муваффақияти моро фаҳмидан муҳим аст. Мо ҳеч гоҳ бо така ба қувва, имконият ва маҳорати худ пирӯз гардида наметавонем, аммо бо Худованд – ҳеч кас моро мағлуб карда наметавонад. Биёед ин ҳақиқатро пайравӣ намоем. Ин зиддият сарфи кӯшишҳои фавқулинсониро* металабад, аммо ба мо маҳз сарчашмаи қувва пешниҳод карда мешавад. Мо бояд “дар тавоноии қудрати Ӯ нерӯманд шавем”. Мо аллакай зуҳуроти қувва ва тавоноии Ӯро дида будем (1:19-22; 3:16-18,20). Аз ҳама муҳим тавоноии растохез аст. Маҳз он дар замони мо рамзи тавоноии Ӯст. Агар маргро мағлуб кардан имконпазир бошад (1 Қўринтиён 15:54-57), пас кадом душман ба фарзандони Худо муҳолифат карда метавонад?

6:11 Сипас Павлус ба дастурҳои муайян мегузарад. Ӯ ба мо мефармояд, ки зиреҳи куллии Худоро дар бар кунем. Мо бояд ҳеч як ҷузъи зиреҳи куллиро сарфи назар накарда, ҳамаашро дар бар кунем, зеро душман ҷои сустро мечӯяд, то зарба занад. Дар ин мубориза танҳо дар он ҳолат устувор мондан мумкин аст, ки зиреҳи куллии Худо ва қувваи Ӯро истифода барем. Ин фикр аҳамияти беандоза зиёд дорад. Дар ҷои дигар Павлус мегӯяд: “... зеро ки дар

* аз инсон болотар

ҳолати заъф боқувватам” (2 Қӯринтиён 12:10). Бори дигар такрор мекунем – чанги мо маҳз мудофиавӣ аст. Ин фикр дар он мақсадест, ки барои ба он ноил шудан мо бояд мусаллаҳ шавем – то зидди душман муқобилат намуда тавонем. Ё корҳои шайтонро вайрон кардааст (1 Юҳанно 3:8). Бинобар ин мо даъват карда мешавем он чиро, ки Ё акнун барои мо кардааст, ниғаҳдорӣ кунем (Румиён 8:37). Дигар ҳеҷ чизро аз нав истило кардан даркор нест. Мо лашкари истилоқунандагон мебошем. Павлус моро даъват намекунад, ки қувваи шайтонро нобуд кунем, чунки онро Худо аз вай гирифтааст, аммо ба мо бар зидди дасисаҳои шайтонӣ силоҳ даркор мешавад. Маъноии калимаи “шайтон” тӯҳматқунанда” аст, ва ё шабу рӯз дар пеши Худо тӯҳмат мекунад (Ваҳй 12:9,10).

2. Мухориба (6:12)

6:12 Дар ин оят Павлус аз тимсоли сарбоз ба тимсоли гӯштингир дар муборизаи варзишӣ мегузарад. Истифодаи ин тимсол нишон медиҳад, ки муборизаи мо кори комилан шахсӣ аст. Ҳарифро мағлуб кардан лозим аст, вагарна ё моро мағлуб мекунад.

Сипас Павлус муҳолифони моро номбар мекунад. Ду душман, ки ё ҳамеша онҳоро зикр мекард, акнун бори сеюм ба мо вомерӯанд (1:21; 3:10). На ҳамаи бадӣ аз “сарварон ва ҳукуматдорон” бармеояд, аммо аз ин порча насихате бармеояд, ки онҳо низ бегуноҳ нестанд. “Фармонравоёни ин олами зулмот” дар Паймони Навин танҳо дар ин нома зикр мешаванд, аммо ин ишораро бо 2 Қӯринтиён 4:4 муқоиса намоед. Ва “қувваҳои рӯҳии бадӣ, ки дар осмон аст” охирин душмани мост. Қувваҳои рӯҳии бадӣ дар баробари дигар зухуроти ба назар намоёни шарорат, ки дар ин нома зикр шуда буд (ниг. ҳамчунин 2 Қӯринтиён 7:1), воқеан дар ин ҷаҳон вучуд доранд. Анҷоми ин оят бо суханони “дар афлок” беҳтар инъикос меёбад, ки чанг маҳз дар он ҷо ба амал меояд. Азбаски ҳамаи он чи мо дорем, дар ин подшоҳист, душман низ, агар ба мо ҳучум карданӣ шавад, ин корро маҳз дар ҳамин ҷо мекунад.

3. Силоҳ (6:13-20)

6:13 Павлус тартиби чангии тарсовари ҳарифро ба мо маълум намуда, тамоми асосҳоро дорад, то фармудаи худро такрор кунад: “Бинобар ин, зиреҳи кулли Худоро бигиред”. Дар ин суханон чизе монанди фармон ба сарбоз ҳаст. Ҳангоме ки сарбоз дар саф

истодааст, силоҳаш назди пойҳояш мебошад ва ӯ баъди шунидани фармон онро ба даст гирифта, ба чанг омода мешавад. Агар силоҳи мо назди пойҳоямон чанг зер карда истад, ба мо нафъе намеоварад. “Дар рӯзи бад” чӣ маъно дорад? Шояд ин ягон вақти махсусе аст, ки барои санчиш ва тафтиш чудо карда мешавад, аммо ин ҳамчунин метавонад ҳамаи рӯзҳоро ифода кунад (5:16). Ҳар ду тафсир нисбати ҳаёти мо қобили истифодаанд. Павлус “ҳамаи корҳоро анҷом дода, истодагарӣ карда тавонед” гуфта, чиро дар назар дорад? Аз эҳтимол дур нест, ки ин зикри Қидъун аз Паймони Куҳан аст, ки баъди пирӯзии пуршукӯҳ устувор намонд ва аз тиллои ғанимат гирифтааш эфӯд сохт, ки “барои Қидъун ва хонадони ӯ доме гардид” (Доварон 8:27). Дар лаҳзаи пирӯзии гӯё пурра имкон дорад, ки мо зиддияти рӯҳониро суст кунем, ва душман ҳамон дам аз лаҳза истифода бурда, моро мағлуб мегардонад.

6:14 Сипас Павлус муфассал тасвир мекунад, ки мо чӣ гуна бояд мусаллаҳ бошем. Барои беҳтар таъкид намудани хислати муборизаи мо, бори сеюм дар ин нома даъвати биистед садо медиҳад. Суханони “Бо ростӣ камар баста” оиди он мегӯянд, ки замони амалиёти ҳарбӣ фаро расидааст. Либосҳои шарқии васеъ ва дарозро чунон чамъ кардан даркор буд, ки касе ки ин либосҳоро дар бар дорад, ҳангоми чанг ба онҳо напечад. Чӣ маъно доштани “бо ростӣ” бароямон фаҳмост, аммо чаро “камар”? Маънидоди инро дар Айюб 40:11 ва Наҳум 2:1 меёбем; камар макони қувваи ҷисмонист, бинобар ин дар мавриди додашуда рамзи макони қувваи рӯҳонии мост. Он дар кучост? Ҷавоб дар 1 Петрус 1:13 ҳаст, ки он чо “камари ақли худро баста” гуфта шудааст. Ҳамин тариқ, камари ақли мо бояд бо ростӣ баста шавад. Душман бо дурӯғ ва ба дурӯғгӯй водор намуда, ҳучум хоҳад кард. Наҷоти мо аз он иборат хоҳад буд, ки ақламон бо ҳақиқат фаро гирифта шавад. Дар Филиппиён 4:8 мо даъват карда мешавем, ки оиди бисёр чизҳое “фикр кунем”, аммо рӯйхати насихатҳо бо “ҳар он чи рост аст” сар мешавад. Мо бо донишони Сухани Худо ва рост гуфтан дар ҳамаи вазъиятҳо ин “чавшан”-ро дар бар мекунем. Ба имондорон ақл, ирода ва рӯҳ ҳаётан заруранд. Эҳсосот, ки мо ба онҳо аҳамияти зиёд медиҳем, дар Сухани Худо нисбатан арзиши камтар доранд. А.Т. Пирсон мегӯяд: “Яке аз фикрҳои муҳимтарин ва борҳо такроршавандаи Навиштаҳои Пок оиди ҳаёти рӯҳонии мо аз он иборат аст, ки *эҳсосот* аҳамияти кам ва *ирода* аҳамияти калон

дорад”; бо вучуди ин таърифи мафхуми ирода на ҳамеша аниқ ва равшан дода мешавад; маънои он бояд ҳангоми бо диққат хондани тамоми Навиштаҳои Пок кушода шавад. Аз эҳтимол дур аст, ки касе дар Навиштаҳои Пок махсус ҷудо карда шудани эҳсосоти оддиро ошкор намояд, чунки онҳо хеле номуайян ва ноустуворанд. Эҳсосот тағйирёбандаанд; онҳо ба таъсири оромкунанда ва ҳаяҷоновар вобаста буда, аксаран идоранашиавандаанд. Бинобар ин дар Навиштаҳои Пок асосан *принсипҳои ҳаёти амалӣ, умеди ҳамешагӣ ба Худо ва некӯкорӣ* таъкид карда мешаванд, ки бар акси эҳсосот, чун боднамо ба вазидани бод тобеъ нестанд ва онҳоро Худо муқаррар намудааст.

Ҳамаи ангезаҳои ниҳонии дил зери таъсири *ирода* тавлид меёбанд, на *эҳсосот*. Тавба на танҳо ҳисси таассуф ё андӯх аз боиси гуноҳҳо, балки “тағйир ёфтани шуур” аст – чунин аст маънои ин калима; мақсади нав, ки аз ҳаёти гуноҳолуд даст кашидан ва ба роҳи парҳезгорӣ даромаданро дар бар мегирад; нуқтаи назари нави шахс, ки дар рӯ гардондан аз шайтон ва пеши Худо омадан ифода меёбад.

Дар Навиштаҳои Пок ин ғоя чунон паҳншуда аст, ки метавон ба ҳама гуна хонанда пешниҳод намуд, то мавридеро ёбанд, ки ҳиссиёти оддӣ таъкид карда мешавад. Мо эҳсосотро идора карда наметавонем, чунки онҳо аксаран ба саломатӣ, ҳолати ақл, муошират, муҳити атроф ва ҳатто ба дигаргуншавии обу ҳаво вобастаанд. Худо ҳаёти рӯҳониро на бар рег, балки бар пойдевори мустаҳкам бунёд мекунад”*.

Сипас “ҷавшани росткорӣ” зикр карда мешавад. Душман имкон мечӯяд, то ба дилҳои мо зарба занад. Онҳо бояд бо росткорӣ ҳимоя карда шаванд. Росткории Худо ба мо ҳисобида мешавад, то дар назди Ӯ ҳаққонияти мавқеи худро дарк карда тавонем (Румиён 1:17; 3:22). Чун душман ба мавқеи мо ҳуҷум кунад, мо, ки сазовори таҳсину эътирофи Худо гардидаем, бояд на кӯшишҳои заифи худро барои ноил шудан ба росткорӣ, балки росткориеро, ки Худо ба мо ҳисоб мекунад, ба ӯ муқобил гузорем. Ҷавшани росткорӣ ҳамчунин ба некӯкориҳои амалӣ, ки дар ҳаёти ҳаррӯза зоҳир менамоем, дахл дорад. Ду қоидаи бузурги ҳақиқат дар Сухани Худо аксаран бо ҳам вобастаанд – муқаддасӣ ва росткорӣ. Муқаддасӣ бояд дар муносибати мо ба Худо зоҳир шавад; росткорӣ – дар корҳои

* A.T.Pierson, *Knowing the Scriptures* (New York: Gospel Publishing House, 1910).

заминии мо. Корҳои мо бояд боинсофона бошанд, вагарна душманони рӯхонӣ бар мо дастболо мешаванд.

6:15 Пойафзоли муносиб барои сарбоз чизи даркорист. Дар Эфсӯсиён ба масъалаи дар кучо ва чӣ гуна *рафтор* намудани мо аҳамияти зиёде дода шудааст, ва акнун зикр мешавад, ки чӣ пойафзоле бояд дошта бошем. Барои аз сангҳо захмдор нашудан сарбозон бояд “омодагиро барои додани муждаи осоиштагӣ” ба пой худ пӯшанд. Чи воситаи мӯъҷизаосои бурдани амалиёти ҷангӣ – мужда додани осоиштагӣ! Ин, аз афташ, ба осоиштагӣ бо Худо дахл дорад, ки дар Инчил ба мо ваъда шудааст, ва дар боби 2:13–18 дар бораи он гуфта мешавад. Дар Румиён 5:1 ва дигар оятҳои Паймони Навин низ ин фикр тасдиқ карда мешавад. Агар мо оиди муносибатҳо бо Сарфармондеҳи Олӣ хавотир мешудем, ба душманонамон муқобилат карда наметавонистем.

6:16 Сипас қисми асосии зирех – “сипари имон” зикр карда мешавад.

Ҳангоми мубориза лашкар бояд рӯҳияи ҷангиро нигоҳ дорад. Дар нигоҳ доштани рӯҳияи ҷангӣ ҳеч чиз ба “сипари имон” баробар шуда наметавонад. Номбар кардани ҷойҳое ки Павлус “имон”-ро зикр кардааст, саҳифаҳои зиёдеро дар бар мегирифт. Дар ҳақиқат, Павлусро бисёр вақт “фиристаи имон” меноманд, чуноне ки Юҳанноро – “фиристаи меҳр”. Дигар фиристаҳо низ ба ин мавзӯ аҳамияти кофӣ додаанд. Мо танҳо як иқтибос меоварем: “ҳар коре ки мувофиқи имон нест, гуноҳ аст” (Румиён 14:23). Сипари имон имкон медиҳад, ки тирҳои тафсони шайтонро хомӯш карда тавонем. Ҳама гуна шубҳаро ба росткориҳои Худо, новобаста ба сабаби он, тири тафсони шайтон ҳисобидан мумкин аст. Давраи давомноки азобҳо, ки боиси ба ғамхорӣ ва олиҳиммати ӯ шубҳа кардани мо мешавад, аз даст додани дӯстдошта, нохушиҳои молиявӣ, бад шудани саломатӣ – ҳамаи инҳо тирҳои тафсон мебошанд.

6:17 “Хӯди наҷот” барои ҳимояи сар аст. Агар “камар” рамзи фаъолияти фикрии ҳаррӯзаи мо бошад, пас сар рамзи *ҳокимияти* олӣ буда, ба роҳбарӣ вобаста аст. Ин қисми бадан, ки тамоми идоракунии ҷисми одамӣ дар он ҷойгир аст, бояд бо наҷоте ки Худо медиҳад, ҳимоя карда шавад.

Ягона силоҳ барои ҳучум – “шамшери Рӯх аст, ки Сухани Худост”. Шамшер ба мо имкон медиҳад, ки манфиатҳои худро ҳимоя намуда, душманони худро пароканда кунем. Ин шамшери мо

нест, он ба Рӯҳ тааллуқ дорад, ва дар назар дошта шудааст, ки он бояд бо нишондоди Ҷ истифода шавад. Шамшер Сухани Худо буда, дар нусхаи асли юнонӣ на бо калимаи “логос”, балки “рема” ифода ёфтааст, ки маънояш “калимаи талаффузишуда” аст. Бинобар ин шамшери Рӯҳ ҳар калимаи ба маврид мувофиқ мебошад. Оиди он андеша намоед, ки чӣ гуна Худованд шамшери Рӯхро дар мубориза бо шайтон, ки Ҷро дар биёбон васваса мекард, истифода мебарад (Матто 4:1–11; Луқо 4:1–13). Ҷангоми санҷиши чилрӯза Ҷ аз Сухани Худо иқтибос оварда, ҳарифи Худро се бор шикаст медиҳад. Истифодаи ин силоҳ шиносоии хуб ва таҷрибаи истифодаи онро дар назар дорад. Мо бояд тамоми ҳаёти худро ба фаҳмидани Сухани Худо, аз худ намудани донишҳои он, таълим гирифтани аз он бахшем, то ки он ҳаёти моро роҳбарӣ карда тавонад.

6:18 Банди ҳафтум, ки ба тасвири аслиҳои сарбоз хотима мебахшад, – дуо аст. Дар ҷанг робитаи хуб даркор аст. Дуо каналҳои робитаро кушода нигоҳ медорад. Дар ин нома ду дуои олимдараҷа садо доданд, 1:15–23 ва 3:14–21. Ҷозир Павлус моро даъват мекунад, ки дар ҳар вақт ва ҳамеша дар ҳаққи ҳамаи муқаддасон дуо гӯем. Фироста бо чунин такрори “ҳама” зарурат ва аҳамияти дуоро таъкид мекунад. Павлус марди дуо аст, ва мо ба ин ҳатто аз шиносоии сатҳӣ бо номаҳои ӯ имонӣ ҳосил мекунем. Ҷ дуо мегӯяд, чунки ба ғоиданок будани дуо имон дорад.

6:19 Павлус даъвати худро бо дархости шахсӣ хотима медиҳад, ки оиди худӣ ӯ дуо гӯянд. Ин на он дархосте мебошад, ки мо дар ҳаёти ҳаррӯзаи ҳозира мешунавем, – дуо оиди раҳӣ аз азобҳо ё халосӣ аз ҳабс. Не! Павлус дуо мекунад, ки бо вучуди хатарнок будани вазъият, ба ӯ қувват дода шавад, ки зиндонро ба минбар табдил дода, Хушхабарро далерона ба мардум расонад.

Дар Эфсӯсиён Павлус ба имондорон сирри Калисоро хабар медиҳад (3:3–9); сирри Инчилро ба гуноҳкорон мерасонад. Ба Павлус ин хизмати дутарафа дода шудааст (ниг. Қўлассиён 1:23–25, ки он ҷо ҳар ду намуди хизмат тасвир меёбанд).

6:20 Павлус дар замин бандӣ буда метавонад, аммо ӯ фиристодаи осмонист, ки на чун дархосткунандаи хоксор, балки чун мунодии наҷот фиристода шудааст. Ҷамаи ин набояд ба мо ҳисси худимониро диҳад, балки баръакс, қобилияти далерона мавъиза намудани Хушхабарро диҳад.

ХУЛОСА (6:21–24)

6:21–23 Хулоса аз ду қисм иборат аст – сабт бо дасти худ ва дуо, ё шукргузорӣ. Чуноне ки аллакай қайд шуда буд, дар нома ба Эфсӯсиён салому паёмҳо ва зикри номҳо қариб тамоман нестанд. Ин, аз афташ, ду сабаб дорад. Аввалан, – хусусияти ваҳйҳои дар нома баёнгардида имкон намедихад, ки он ба шахси алоҳида навишта шавад, дуом – ҳамаи хабарҳоро оиди Павлус метавонист Тӯхикӯс шахсан расонад. Павлус мефаҳмид, ки бисёр касон аз тақдири ӯ хавотир шуда, оиди ӯ хабарҳоро интизор мешаванд. Бинобар ин фармуд, ки қосиди вафодораш Тӯхикӯс оиди ӯ нақл намояд ва онҳоро хотирчамъ кунад.

6:23–24 Павлус дар анҷоми нома ба Эфсӯсиён осоиш, меҳр ва файз мецоҳад. Ҳамин тариқ, нома бо ҳамон суханон ба анҷом меёбад. Калимаҳои охирин бо ҳамаи ҳақиқатҳои муҳими дар нома баррасишуда ҳамоханг мебошанд. Барои дарк намудани онҳо ба мо файз даркор аст; файз барои ба наздикон расондани маънои онҳо, ва файз аз Худованди мо Исои Масех.

ҶАМЪБАСТ

Дар қисми хотимавии нома мо оиди муҳолифати имондорон ба қувваҳои бадӣ мефаҳмем. Аз ҷониби мо он, чун баъзе ҷиҳатҳои ҳаёти масеҳӣ, муборизаи ҳучумкунанда нест, балки мудофиавӣ аст. Ана барои ҷӣ даъвати “*биистед*” ин қадар ба назар мерасад. Он ҳақиқат низ таъкид шудааст, ки қувваи худи мо кофӣ нест, ва мо набояд ба он така кунем. Ин бо суханони “дар Худованд”, “тавоноии қудрати Ӯ”, “зиреҳи куллии Худо” ва “шамшери Рӯх” тасдиқ карда мешавад. Хусусияти қувваҳои муҳолифаткунанда мухтасар тасвир ёфтааст. Ишора ба усулҳои ки душман истифода мебарад, дар тасвири аслиҳои имондор дода шудааст. Ақл, сар, пойҳо ва ғайра бояд махсусан ҳимоя карда шаванд. Ҳақиқат, росткорӣ, осоиш ва имон хеле муҳиманд. Силоҳи ҳучумӣ ба воситаи Сухани Худо таъмин карда шудааст, воситаи мушоракат бошад дуо аст.

Тавсияҳо барои кори минбаъда

1. Дигар ҷойҳоро дар Паймони Куҳан ва Навин, ки ба муборизаи рӯҳонии имондорон дахл дорад, ёбед, масалан, 1Қӯринтиён 9:26,27; 2Тимотиюс 4:7.

2. Сохтори номаро бо диққат аз назар гузаронед, ва агар имкон бошад, маводи ин китобро такрор кунед.

Мавадро аз худ карда, ба саволҳои кори имтиҳони 12 ҷавоб диҳед.